ΦΙΛΕΡΓΟΣ

Σύγγραμμα Περιοδικόν.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΝ.

ΕΤΟΣ Α'. ΜΑΡΤΙΟΣ 1877. ΤΕΥΧΟΣ Γ'.

Ο ΚΟΣΜΟΣ

Ἀπόσπασμα ἐκ τῶν Νυκτῶν τοῦ Γιούγγ.

Ὁποῖον ἄρα γε τὸ παρακείμενον ἆθλον, ὑπὲρ τοῦ ὑποίου τρέχομεν εἰς τὸ στάδιον τοῦ κόσμου, καταζαλιζόμενοι ἐκ τοῦ θορύβου, καταπνιγόμενοι ἐκ τῆς κόνεως, καταβαλλόμενοι ὑπὸ τοῦ κόπου, ἄνευ οὐδεμιᾶς σκέψεως ὅτι εὔσχιστός ἐστιν ἡ αὐλαία ἥτις διαχωρίζει τὸ θέατρον τῆς ζωῆς ἀπὸ τοῦ κόσμου;

Ἰδοὺ ὁ ἀλλαζών, πλανᾶται τῇδε κἀκεῖσε καὶ ἐπαιτεῖ βλέμματα! ἰδοὺ ὁ ἄσωτος ἐξαντλεῖται εἰς τὴν τῶν ἡδονῶν ἐπιδίωξιν. Ἄλλοι ἀνόητοι καὶ ἀθλιέστεροι λιμώττουσι διὰ πλοῦτον καὶ ἐξουσίαν.

Πάντες καταγίνονται εἰς φλυαρίας ποικίλας πάσας καὶ ἐξ ἴσου ματαίας· πάντες εἰς τὴν καταιγίδα τῆς ματαιότητος σύρονται, ὡς τὰ φροῦδα ἐκεῖνα σωμάτια, ἅτινα πνοή τις ἀνέμου παραφέρει εἰς τὰς κοιλάδας.

Μόλις ἐκλείπει ἡ λαμπρὰ πλάνη τῆς φαντασίας, καὶ εὐθὺς παρέπεται ἡ ζοφερὰ νὺξ τῆς ἀπελπισίας, ὁ δὲ ἄνθρωπος κατακρημνίζεται εἰς τὴν ἄβυσσον.

Πόσον οἱ θνητοί, καὶ τὰ ἀντικείμενα τῶν ὀρέξεων αὐτῶν εὐθρυπτά εἰσιν καὶ ἐφήμερα!

Τόπος τις φανταστικώδης φαίνεται ὁ κόσμος οὗτος, οἱ δὲ ἄνθρωποι φάσματα παρακολουθοῦντα σκιὰς ἀπατηλοτέρας.

Ὁ εὐτραπέλως φλύαρος ἄνθρωπος, ὡς καὶ ὁ σπουδαίως εἰς δυσχερεῖς χιμαίρας καταγινόμενος, ἐξ ἴσου μωροί εἰσιν καὶ ἀνόητοι, ἐπειδὴ ἀμφότεροι εἰς τὴν ἄβυσσον περιπατοῦσιν, ὁ μὲν δι' ἐρήμων θλιβερῶν, ὁ δὲ δι' ἀτραπῶν ἀνθοστολίστων, ὁ μὲν διὰ βήματος σταθεροῦ καὶ ἀγερώχου, ὁ δὲ καὶ σπεύδει ὡς ὀρχούμενος.

Λαυρέντιε! ἀφοῦ ὁ Αἰώνιος πλησιάζει, καὶ αἱ ματαιότητες τοῦ κόσμου μέλλουσιν ἐξαφανισθῆναι, ὡς αἱ πομφόλυγες αἱ ἐπὶ τοῦ ἀφροῦ τῶν κυμάτων περιπλανώμεναι, τί ὠφελοῦσιν οἱ ὑψηλοὶ τίτλοι, ἡ λαμπρότης τοῦ γένους, καὶ πάντα ταῦτα τὰ μεγαλεῖα τὰ ἐγκαταλείποντα ἡμᾶς ἐν τῇ ταπεινότητι;

Ἐπὶ ἀκανθῶν ζητεῖς ἀνάπαυσιν, ἡ δὲ ψυχή σου ἐκβακχευμένη ὑπὸ χιμαιρῶν καὶ ἀληθῶς βεβαρυμένη ὑπὸ τῶν ταραττόντων αὐτὴν κόπων, καθεύδει καὶ ὀνειρεύεται τὴν εὐτυχίαν.

Ὁ σκοπός μου ἐστιν ἵνα διαρρήξω τὸ εἰς τὸν κόσμον προσηλοῦν σε θέλγητρον. Τὸ θέμα μου ὑπάρχει ἁπλοῦν, τὰ ἄσματά μου ὅμως οὐκ ἔσονται ἁπλᾶ, ἐὰν ἡ Οὐρανία, ἣν ἐπικαλοῦμαι, καταξιώσῃ, ὅπως ἀνταποκριθῇ εἰς τὰς εὐχάς μου.

Διὰ πόσης ταραχῆς μέλλεις ἀνακύψειν ἐκ τοῦ ληθάργου σου, ἵνα ἀναπνεύσῃς εἰς ἐπιδίωξιν ἀγαθῶν βεβαιοτέρων! Μέλλω σε καταβιάσειν ἵνα μυκτηρίσῃς τὸ ἀντικείμενον τῶν ὀρέξεών σου. Ἴσως τὰ αὐστηρὰ ποιήματά μου ἀπαρέσωσιν εἰς τοὺς διεφθαρμένους· ἀλλὰ δίκαιόν ἐστιν, ἵνα σιωπᾷ ἡ ἀλήθεια, διότι ἡ ἀνοησία συνοφρυᾶται;

Ἀνοίξωμεν τὴν ἱστορίαν τοῦ κόσμου· τί ἐν αὐτῇ βλέπομεν; τὰ παράδοξα τῆς εἱμαρμένης παίγνια, τὰς καταπειγούσας τῆς φύσεως ἀ-

νάγκας, τὴν ἀπιστίαν τῶν γυναικῶν, τὴν ἐκδίκησιν καὶ τὴν ἀπανθρωπίαν.

Ἡ σάλπιγξ τῆς φήμης πάντοτε σχεδὸν ἤχους πενθίμους διεκχέει, δυστύχημά τι ἀναγγέλλοντας. Ἀκαταπαύστως αὕτη ἐξιστορεῖ εἰς τὸν προσεκτικὸν κόσμον δυστυχίας τοῦ ἀνθρώπου, ὅστις ἐστὶ τὸ ἀνεξάντλητον θέμα τῶν θλιβερῶν τούτων διηγήσεων, αἵτινες ἐπαναλαμβάνονται καθ' ἑκάστην ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ κόσμου. Νομίζει τις ὅτι ὁ χρόνος διακόπτει τὴν τροχιὰν αὐτοῦ, ὅπως ἀπαριθμήσῃ ἀπὸ περιόδου εἰς περίοδον τὰς δυστυχίας καὶ τὰς φθορὰς τῶν ἀνθρώπων. Καθ' ἑκάστην ὁ ἄνθρωπος ἐμπιστευόμενος τὰς ὥρας αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ τροχοῦ τῆς τύχης, θεωρεῖ τὰ ἀπροσδόκητα συμβάντα, εἰς τὴν στιγμὴν διακόπτοντα τὸ νῆμα τῆς ὡραιοτέρας ζωῆς. Ἑκάστη ὥρα ἀπαριθμεῖ τὸ τραγικὸν αὐτῆς συμβὰν μεμιγμένον μετά τινων γελοίων ἐπεισοδίων, ὁ δὲ χρόνος ῥέει πληρῶν τὰ χρονικὰ αὐτοῦ ἐκ τῶν δυστυχημάτων τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

Ὦ σύ, ὅστις ἐπιτρέπεις ἵνα πίπτῃ ἐφ' ἡμῶν ὁ ὑετὸς οὗτος τῶν δεινῶν, ὅπως ἀναγκάσῃς ἡμᾶς ἵνα χύσωμεν ἑνάρετα δάκρυα! τί ἐστιν ὁ κόσμος;

Κυμαινόμενον ἄθροισμα νεφελῶν καὶ ἀτμῶν κούφων, τὸ ὁποῖον μία ἀκτὶς τοῦ φωτός σου ἀνήγειρε ἐκ τοῦ μηδενὸς εἰς τὸν ἀέρα, καὶ μία στιγμὴ μέλλει αὐτὸ αἰφνιδίως καταστρέψειν. Αἱ ἡμέραι τῆς γῆς εἰσιν ἠριθμημέναι· ἧττον δ' ἐφήμερος τῶν ὑπ' αὐτῆς διατρεφομένων αὐτῆς τέκνων, θνητὴ ἐπίσης τυγχάνει ὡς καὶ ταῦτα, καὶ ἡ τελευταία αὐτῆς ἡμέρα ἐγγίζει. Καὶ ὅμως οἱ ἄνθρωποι παίζουσιν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς, ὡσεὶ αὐτοί τε καὶ αὕτη ὑπῆρχον διαρκεῖς καὶ αἰώνιοι. Καὶ σύ, Αἰώνιον Ὄν, ὑπάρχεις ἁπλοῦν δι' αὐτοὺς ὄνειρον.

Τί ἐστιν ἡ γῆ αὕτη; διαμονὴ ὄντων φαντασιωδῶν καὶ ἀπατηλῶν, πεδιάς, ἧς τὰ ἄνθη ὑπισχνοῦνται καρπούς ἄνευ οὐδεμιᾶς ποτε καρποφορίας, ἢ μᾶλλον ἔρημός τις, ἔνθα βασιλεύει ἡ φρίκη καὶ ἡ ἀβεβαιότης, ἔνθα αἱ πυκναὶ ἄκανθαι αἱματοῦσιν εἰς πᾶν βῆμα τοῦ ἀθλίου ὁδοιπόρου τοὺς πόδας.

Τί ἐστιν αὕτη; ὠκεανὸς κυματόεις κεκαλυμμένος ὑπὸ τολμηρῶν τυχοδιωκτῶν τῶν ὁποίων οἱ θησαυροὶ κεῖνται ὅλοι ἐπὶ τῶν ὑδάτων. Ἐὰν ἡ τύχη προσπνεύσασα διεγείρῃ τὴν τρικυμίαν, οὐδεμία ἤδη ἐλπὶς ἀπολείπεται εἰς αὐτούς.

Φαίνονται πλέοντες ἐπὶ ἀπείρων πλοίων, τῶν ὁποίων αἱ ἑτερόχροοι σημαῖαι κρατοῦνται εἰς τὸν ἀέρα. Πάντες πλέουσι πλησίοι πρὸς τὴν εὐτυχίαν· ὀλίγιστοι δ' ἐξ αὐτῶν ἐφωδιασμένοι διὰ τῆς ἐπιστήμης τῆς πυξίδος, ἔλαβον ὡς ὁδηγὸν ἀστέρα τοῦ ταξειδίου αὐτῶν τὴν Ἀρετήν.

Πάντες κατὰ τὸ μᾶλλον, καὶ ἧττον παραπονοῦνται διὰ τὰς παλιντροπίας τῆς τύχης, ὁτὲ μὲν αἰωρούμενοι ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῶν κυμάτων, ὁτὲ δὲ βυθιζόμενοι εἰς τὰς ἀβύσσους· καὶ ἐκριπτόμενοι μακρὰν τῆς ὁδοῦ αὐτῶν, στενοχωροῦνται, συγκρούονται πρὸς ἀλλήλους, ἕνεκα κινήσεων ἐναντίων πρὸς τὰ ἀντίθετα αὐτῶν πάθη καὶ πάσχουσιν ἔτι μείζονα δεινὰ ἐκ τῆς ἀνοησίας αὐτῶν μᾶλλον ἢ ἐκ τῆς εἱμαρμένης.

Ὠκεανέ, τοῦ ὁποίου τὰ βρυχώμενα κύματα περικυκλοῦσι τὴν πατρίδα μου, θορυβῶδης διαμονὴ τῶν ναυαγίων, βάραθρον αἰωνίως χαῖνον ἵνα καταπίῃς τὸ ἀνθρώπινον γένος, τάφε εὐρύτατε, ἔνθα ὁ θάνατος βασιλεύει περιστοιχούμενος ὑπὸ πάντων τῶν φοβήτρων σου, μοὶ ἀνταναχλᾷς ὥσπερ πιστὸν κάτοπτρον, πάντας τοὺς χαρακκῆρας τῆς θλιβερᾶς εἰκόνος τοῦ κόσμου καὶ τῆς ζωῆς.

Κατὰ τὸ ἔαρ τῆς ἡλικίας ἡμῶν, ὁπότε ἡ ὑγεία λάμπει ἐπὶ τῶν ἀνθηρῶν προσώπων, ὁπότε ἡ ῥώμη κυκλοφορεῖ καὶ ἡ χαρὰ ἀναβράζει εἰς τὰς φλέβας ἡμῶν, ἀμαθεῖς εἰσέτι καὶ ἄπειροι τοῦ βίου, ψυχαγωγούμενοι ὑπὸ τῆς ἐλπίδος, παραφερόμενοι δὲ ὑπὸ τῆς ὁρμῆς τῶν ὀρέξεων, ἐγκαταλείπομεν ἱλαρῶς τὸ ἀπόγειον καὶ ἀφορμῶμεν πάραυτα εἰς τὸν κόσμον. Εἰς τὰ ἀνόητα ἡμῶν ὄνειρα πάντες οἱ ἀστέρες καὶ οἱ ἄνεμοι ὑπαρχουσιν ἡμέτεροι φίλοι· καὶ ἕκαστος ἐπιβιβάζεται πλήρης ἐμπιστοσύνης, ἐλπίζων ἐπίτευξιν ὅσον ἡ νεαρὰ αὐτοῦ καρδία ὀρέγεται.

Ἀλλὰ τίς ὁ δυνάμενος καταμετρῆσαι τὸ βάθος τῆς ἰδίας αὐτοῦ εἱμαρμένης; Οἱ πλεῖστοι

τοῦ θρασέως τούτου ὁμίλου, θύματα τῆς ἀπερισκέπτου ἀρχῆς ὑφ' ἧς κυβερνῶνται, τρέχουσιν ἄνευ συνδρομῆς ἢ τέχνης πρὸς τὸν ὄλεθρον αὐτῶν καὶ προσκρούουσιν εἰς σκοπέλους.

Τινὲς ἐκυβέρνων μετὰ μεγίστης ἐπιδεξιότητος, ὁπότε ὁ λαίλαψ ἐπιπεσὼν αἴφνης, ἀπεπλάνησεν αὐτοὺς μέχρις ἀπελπισίας. Ὅσοι ἔσχον τὴν ψυχὴν ἀτρόμητον, μόλις ἀντιπαλαίοντες πρὸς τὰ κύματα καὶ τοὺς ἀνέμους, ἀνέλαβον αὖθις τὴν ὁδὸν αὐτῶν. Μετὰ τοσαύτας προσπαθείας καὶ ἀνδραγαθήματα, παρουσιάζεται ἤδη πρὸ ὀφθαλμῶν αὐτῶν ὁ λιμήν. Ἀλλὰ καθ' ἣν στιγμὴν μεθ' ὑπερβαλλούσης χαρᾶς ἀνακράζουσιν ὁμοφώνως «ἐφθάσαμεν εἰς τὸν λιμένα» ἀπόλυται οὗτος. Μάτην κτυπῶσι τὸ ὕδωρ δι' ἀλλεπαλλήλων κωπηλατήσεων. Ὁ βραχίων τῆς εἱμαρμένης ὅτις παρασύρει αὐτοὺς εἰς τὴν ἄβυσσον ὑπάρχει πολὺ ἰσχυρότερος τῶν κωπῶν καὶ καταποντίζει αὐτούς. Πόσοι κατεποντίσθησαν, καὶ γαλήνης ἐπικρατούσης! Τὰ κύματα διΐστανται· καταβυθίζονται οὗτοι. Τὰ κύματα συγκλείονται αὖθις ἐπ' αὐτῶν καὶ ἐπὶ τῶν ὀνομάτων αὐτῶν. Ἡ δὲ ἐπαύριον ἀγνοεῖ εἴποτε ἐγεννήθησαν. Ἀ! τί ὠφελεῖ εἰς τοὺς ἄλλους ἂν ἀφήσωσιν ὄπισθεν αὐτῶν βραχυχρόνιόν τινα φήμην; λάμπει μὲν αὕτη καὶ ἐπιπλέει πρὸς στιγμὴν, ὅπως κυματίζει ἔτι ἐπὶ τῶν ὑδάτων ἡ σημαία τοῦ καταποντισθέντος πλοίου, μετέπειτα ὅμως ἐξαλείφεται. Χάριν τῆς ἀναμνήσεως ἑνὸς Καίσαρος ἐξαφανίζονται ἐκ τῆς μνήμης τῆς ἱστορίας τόσοι ἄλλοι. Οὕτως ἐξαφανίζεται πολυειδῶς ὁ ὅμιλος οὗτος τῶν τολμηρῶν νεανιῶν. Πόσοι ὅθεν μένουσιν, οἵτινες ὑπὸ εὐνοϊκὸν γεννηθέντες ἀστέρα, ὡς προσφιλεῖς ἐκλεκτοὶ τῆς εἱμαρμένης εἰσέρχονται πλησίστιοι εἰς τὸν ποθητὸν λιμένα, φέροντες μεθ' ἑαυτῶν πάσας τὰς ἐκπληρωθείσας αὐτῶν εὐχάς; Καὶ ἂν ὑπάρχωσι τοιοῦτοι, οὐ πολὺς καιρὸς παρελεύσεται, καὶ οὗτοι παραπονεθήσονται· ἐπειδή εἰσιν ἄνθρωποι· καὶ ὁ ἄνθρωπος εὑρίσκεταί ποτε εἰς βεβαιότητα; καὶ ἂν ὑπεκφύγωσι τὸ δυστύχημα, δύνανται ὁμοίως ὑπεκφυγεῖν καὶ τὴν ἰδίαν αὐτῶν φύσιν; Ὁ χρόνος ὑποσκάπτει ὑποκώφως τὰς δυνάμεις αὐτῶν, τὰ δὲ ἔτη προσβάλλουσιν ἐνδελεχῶς τὸ εὔθραυστον τῆς ζωῆς αὐτῶν οἰκοδόμημα. Καὶ ἀπείρους ἂν διαφύγωσι κινδύνους, ὁ θάνατος ὑπάρχει σκόπελος ἀναπόφευκτος. Ἀνάγκη, ἐνὶ λόγῳ, ἵνα ἀπολεσθῶσιν εἰς τελευταῖον ναυάγιον. Ἅπασαι αἱ ἐπιτυχίαι ἐκεῖναι ἐφ' αἷς τοσοῦτον σεμνύνονται, ἔτι πικροτέραν κατεργάζονται τὴν ἀνάγκην τοῦ ἀποθανεῖν.

Πόσον τρομερὸν ὑπάρχει, ἵνα ἐγκαταλείψῃ τις τὸν κόσμον καθ' ἣν στιγμὴν ἤρχετο εἰς αὐτὸν ἀνήκων, καὶ τὴν περιουσίαν, ἣν διὰ τοσούτων κόπων καὶ μόχθων ἐκτήσατο, καθ' ἣν στιγμὴν ἡτοιμάζετο ἀπολαυεῖν τῶν καρπῶν αὐτῆς, ἵνα ἀπαχθῇ ἀπὸ τοῦ παλατίου, τὸ ὁποῖον ἰδίοις ὀφθαλμοῖς εἶδεν ἀνεγειρόμενον, καὶ ἐντὸς τοῦ ὁποίου τοσοῦτον εὐδαιμόνως ἔζησεν!

Μόνος ὁ θέτων τὴν κατοικίαν αὐτοῦ ὑπεράνω τῶν ἀστέρων, μόνος αὐτὸς ἀνεγείρει οἰκοδομὴν διαρκῆ καὶ αἰωνίαν.

Ῥίψωμεν κάλυμμα ἐπὶ τῶν δεινῶν τῆς ζωῆς καὶ ὑποθέσωμεν ὅτι ἡ τύχη περιμένει μόνον τὰς διαταγὰς ἡμῶν. Ἐκεῖνοι, τοὺς ὁποίους ἀποκαλοῦσι πλουσίους, μεγάλους, σεβαστοὺς, ὁποῖοί τινές εἰσι πραγματικῶς; Ὁ εὐτυχέστερος θνητὸς μοὶ παρέχει τὸ κάλλιστον ὑπόδειγμα τῆς ἀνθρωπίνης ἀθλιότητος.

Σήμερον βλέπεις αὐτοὺς μειδιῶντας, ἐπίστρεψον αὔριον καὶ ὄψει αὐτοὺς δυστυχεστέρους καὶ τοῦ ἐσχάτου αὐτῶν δούλου. Εἰς τὴν ἡμέραν τῆς ἀνάγκης ἡ ἄπιστος αὐτῶν εὐτυχία ἀποβάλλει τὸ πρόσωπον μετὰ τῶν ἐπιπλάστων φίλων καὶ ἐμπήγει βέλος ὀξύτατον εἰς τὴν καρδίαν αὐτῶν. Ὁπόση ἔνδεια ἐν τῷ πλούτῳ! ὁπόση ἀσθένεια ἐν τῇ ἰσχύει! Πάντες οἱ ὑπερήφανοι οὗτοι τίτλοι τρομερὰς ὑποκρύπτουσι θλίψεις.

Μόνη ἡ Ἀρετή ἐστιν ἡ ἄγκυρα τὴν ὁποίαν δυνάμεθα ἀντιτάξαι κατὰ τῆς τρικυμίας· μόνη αὕτη εὑρίσκει βοηθήματα καὶ ἐν μέσῳ τῆς λύσσης αὐτῆς τῶν ἀφριζόντων κυμάτων· εἰσέρχεται δὲ καὶ εἰς τὸν τάφον, ὡς εἰς εὐνοϊκὸν λιμένα.

Ο ΟΥΡΑΝΟΣ ΚΑΙ Ο ΑΔΗΣ

(Μετάφρασις ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ Α. Ν.)

Τὸ μέλλον καὶ τὸ μηδέν.

Ζῶμεν, διανοούμεθα, ἐνεργοῦμεν, τοῦτό ἐςι θετικόν· ἀποθνήσκομεν, τοῦτο οὐχ ἧττον βέβαιόν ἐστιν. Ἀλλ' ἐγκαταλείποντες τὴν ζωὴν ποῦ ὑπάγομεν; Τί γινόμεθα; Ἐν καλλίονι ἢ ἐν χείρονι καταστάσει ἐσόμεθα; Ἐσόμεθα ἢ οὐδόλως ἐσόμεθα; Εἶναι ἢ μὴ εἶναι, τοιαύτη ἐστὶν ἡ αἵρεσις, διὰ παντὸς ἢ δι' οὐδέποτε, τὸ ὅλον ἢ οὐδέν· ἢ αἰωνίως ζήσομεν, ἢ τὸ πᾶν τετελειωμένον ἀνεπιστρεπτεὶ ἡμῖν ἔσεται. Τοῦτο δικαιοῖ τὸν κόπον τοῦ σκέπτεσθαι περὶ αὐτοῦ.

Πᾶς ἄνθρωπος αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην τοῦ ζῆν, τοῦ ἀπολαύειν, τοῦ ἀγαπᾶν, τοῦ εὐτυχῶς διάγειν. Εἰπατε τῷ μέλλοντι ἀποθανεῖν ὅτι ζήσει εἰσέτι, ὅτι ἡ ὥρα αὐτοῦ χρονίζει· εἴπατε αὐτῷ πρὸ πάντων ὅτι ἔσεται εὐτυχέστερος ἢ ὅσον ὑπῆρξε, καὶ ἡ καρδία αὐτοῦ χαρᾶς παλμοὺς δοκιμάσει. Ἀλλὰ τί ὠφελοῦσιν αἱ τῆς εὐτυχίας ἐπιθυμίαι αὗται, ἐὰν πνοή τις δύνηται ποιῆσαι αὐτὰς ἐξαφανισθῆναι;

Ὑπάρχει τι ἀπελπιστικώτερον τῆς ἰδέας ταύτης τῆς ἀπολύτου καταστροφῆς; Ἱεραὶ ἀφοσιώσεις, διάνοια, πρόοδος, γνώσεις φιλοπόνως ἀποκτηθεῖσαι, τὰ πάντα ἐξολοθεύοιντο, τὰ πάντα ἀπόλλοιντο! Τίς ἡ ἀνάγκη ἵνα προσπαθῶμεν ὅπως καλλίονες γενώμεθα, ἵνα ἀναγκαζώμεθα ὅπως τὰ πάθη ἡμῶν καταστέλλωμεν, ἵνα κοπιῶμεν ὅπως τὸ πνεῦμα ἡμῶν καλλωπίζωμεν, ἐὰν μηδένα καρπὸν συγκομίσασθαι μέλλωμεν, ἐν τῇ ἰδέᾳ μάλιςα ὅτι αὔριον ἴσως οὐδόλως ἡμᾶς τοῦτο ὠφελήσει; Εἴπερ οὕτως εἶχεν, ἡ τύχη τοῦ ἀνθρώπου εἴη ἂν ἑκατοντάκις χείρων τῆς τοῦ κτήνους, διότι τὸ κτῆνος, ζῶν καθ' ὁλοκληρίαν ἐν τῷ παρόντι, ἱκανοποιεῖ τὰς ὑλικὰς αὐτοῦ ὀρέξεις, μηδόλως εἰς τὸ μέλλον ἐποφθαλμιῶν. Μυστηριώδης τις ἐποπτεία λέγει ὅτι τοῦτο οὐκ ἔστι δυνατόν.

Διὰ τῆς εἰς τὸ μηδὲν πίστεως, ὁ ἄνθρωπος συγκεντροῖ ἰσχυρῶς πάσας αὐτοῦ τὰς σκέψεις εἰς τὴν παροῦσαν ζωήν. Καὶ ὄντως, πῶς δύναταί τις, λογικῶς, ἐνασχολεῖσθαι περὶ μέλλοντος ὅπερ οὐδόλως προσδοκᾷ; Ἡ ἀποκλειστικὴ αὕτη περὶ τοῦ παρόντος ἐνασχόλησις ἄγει φυσικῶς εἰς τὸ σκέπτεσθαι πρὸ πάντων περὶ ἑαυτοῦ. Τοῦτο δέ ἐστι τὸ ἰσχυρότατον διεγερτικὸν τοῦ ἐγωϊσμοῦ, καὶ ὁ ἄπιστος συνεπὴς πρὸς ἑαυτόν ἐστιν, ὅταν φθάσῃ εἰς τὸ συμπέρασμα τόδε, «εὐφρανθῶμεν, ἐφ' ὅσον ἐσμὲν, εὐφρανθῶμεν ὅσον τὸ δυνατὸν πλεῖον, ἐπειδὴ μεθ' ἡμᾶς τὸ πᾶν τετέλεσται, εὐφρανθῶμεν μετὰ σπουδῆς, ἐπειδὴ ἀγνοοῦμεν ἐπὶ πόσον τοῦτο διαρκέσει,» καὶ εἰς τὸ ἕτερον τόδε τό λίαν ἄλλως σοβαρὸν διὰ τὴν κοινωνίαν, «εὐφρανθῶμεν ὅπως ἂν τύχωμεν, ἕκαςος δι' ἑαυτόν, ἡ εὐτυχία ἐνταῦθα τῷ ἐπιδεξιωτέρῳ ἀνήκει.»

Ἐὰν τὸ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους σέβας συγκρατῇ τινας, ὁποῖον χαλινὸν δύνανται ἔχειν οἱ μηδὲν φοβούμενοι; Λέγουσι καθ' ἑαυτοὺς ὅτι οἱ ἀνθρώπινοι νόμοι μόνον τοὺς ἀναξίους προσβάλλουσι· διὸ καὶ ποιοῦσι χρῆσιν παντὸς τοῦ πνεύματος αὐτῶν ὡς πρὸς τὰ μέσα τοῦ ὑπεκφυγεῖν αὐτούς. Ἐὰν ὑπάρχῃ διδασκαλία τις νοσώδης καὶ ἀντικοινωνικῆ, αὕτη ἐςὶν ἀναμφιβόλως ἡ τοῦ ἐκμηδενισμοῦ; διότι διαρρήγνυσι τοὺς ἀληθεῖς δεσμοὺς τῆς ἀλληλεγγύης καὶ τῆς ἀδελφότητος, βάσεις τῶν κοινωνικῶν σχέσεων.

Ὑποθώμεθα ὅτι κατά τινα περίστασιν ὁλόκληρος λαὸς, βεβαιοῦται ὅτι, ἐντὸς ὀκτὼ ἡμερῶν, ἐντὸς μηνὸς, ἐντὸς ἔτους ἂν θέλῃ τις, μέλλει ἐκμηδενισθῆναι, ὅτι οὐδεὶς ἄνθρωπος ἐπιζήσει, ὅτι οὐδὲν ἴχνος αὐτοῦ μενεῖ μετὰ τὸν θάνατον· τί ποιήσει ἐπὶ τὸν χρόνον τοῦτον; Ἐργασθήσεται ὑπὲρ τῆς βελτιώσεως αὐτοῦ, ὑπὲρ τῆς ἐκπαιδεύσεως αὐτοῦ; Ὑποταγήσεται τοῖς νόμοις, ἐξουσίᾳ τινὶ, οἱαδήτις καὶ ἂν ᾖ, ἔστω δὲ καὶ ἡ νομιμωτάτη, ἡ πατρικὴ ἐξουσία; Ὑπάρχει δι' αὐτὸν οἱονδήτι καθῆκον; Οὐχὶ βεβαίως Εἶεν! Τὸ μὴ ἀθρόως γινόμενον ὁ ἐκμηδενισμὸς πραγματοποιεῖ καθ' ἑκάστην μεμονωμένως. Ἐὰν αἱ συνέπειαι μὴ ὦσι τόσον ὀλέθριαι, ὅσον ἡδύνατο εἶναι, σημεῖον ὅτι παρὰ τοῖς πλείστοις τῶν ἀπίστων

ὑπάρχει κομποροημοσύνη μᾶλλον ἢ ἀληθὴς ἀπιστία, ἀμφιβολία μᾶλλον ἢ πεποίθησις, καὶ ὅτι φοβοῦνται τὸ μηδὲν μᾶλλον ἢ ὅσον φαίνονται· ὁ τίτλος τοῦ ἰσχυροῦ πνεύματος κολακεύει τὴν φιλαυτίαν αὐτῶν· κατὰ δεύτερον δὲ λόγον, οἱ ἀπολύτως ἄπιστοι ἐν ἀπείρῳ εἰσὶ μειονοψηφίᾳ· ὑφίστανται ἀκουσίως τὴν ὑπεροχὴν τῆς ἐναντίας γνώμης καὶ συγκρατοῦνται ὑπὸ ὑλικῆς δυνάμεως· ἀλλὰ γενέσθω ἡ ἀπόλυτος ἀπιστία ἡμέραν τινὰ γνώμη τῆς πλειονοψηφίας, ἡ κοινωνία διελυθη· καὶ πρὸς τοῦτο τείνει ἡ διάδοσις τῆς διδασκαλίας τοῦ ἐκμηδενισμοῦ.

Οἱαιδήτινες καὶ ἂν ὦσιν αἱ συνέπειαι αὐτοῦ, ἐὰν ὁ ἐκμηδενισμὸς τυγχάνῃ ἀλήθεια, δέον ἵνα παραδεξώμεθα αὐτὸν, καὶ μηδὲ τὰ ἐναντία συστήματα, μηδ' ἠθέκ τούτου προκύψασα τοῦ κακοῦ ἰδέα δύνανται ποιῆσαι αὐτὸν μὴ ὑπάρχειν. Δέον ὅμως ἵνα μὴ ἀποκρύψωμεν ὅτι ὁ σκεπτικισμὸς, ἡ ἀμφιβολία, ἡ ἀδιαφορία ὀσημέραι προβαίνουσιν, ἐναντίον τῶν προσπαθειῶν τῆς θρησκείας· τοῦτό ἐστι θετικόν...

Ἕκαστος ἐλεύθερός ἐστιν ἀναμφιβόλως ἐν τῇ δοξασίᾳ αὐτοῦ, δύναται πιστεύειν εἴς τι ἢ εἰς μηδὲν πιστεύειν· ἀλλ' οἱ προσπαθοῦντες ἵνα ἐν τοῖς πνεύμασι τοῦ λαοῦ καὶ μάλιστα τῆς νεολαίας τὴν ἄρνησιν καταστήσωσι προτιμοτέραν τοῦ μέλλοντος, βασιζόμενοι εἰς τὸ κῦρος τῶν γνώσεων αὐτῶν καὶ τῆς ὑπεροχῆς τῆς κοινωνικῆς αὐτῶν θέσεως, σπείρουσιν ἐν τῇ κοινωνίᾳ σπέρματα ταραχῆς καὶ ἀποσυνθέσεως, καὶ μεγάλην εὐθύνην ἀναλαμβάνουσιν.

Ὑπάρχει ἑτέρα τις διδασκαλία, ἥτις ὑπερασπίζεται κατὰ τοῦ ὑλισμοῦ, διότι παραδέχεται τὴν ὕπαρξιν ἀρχῆς διανοητικῆς ἐκτὸς τῆς ὕλης· ἔστι δὲ αὕτη ἡ τῆς ἀπορροφήσεως ἐν παγκοσμίῳ τινὶ συνόλῳ. Κατὰ τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἕκαστον ἄτομον λαμβάνει ἐν τῇ γεννήσει αὐτοῦ μόριόν τι τῆς ἀρχῆς ταύτης ὅπερ ἀποτελεῖ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ καὶ ὅπερ δίδωσιν αὐτῷ τὴν ζωὴν, τὴν διάνοιαν καὶ τὸ αἴσθημα· Ἐν τῷ θανάτῳ, ἡ ψυχὴ αὕτη ἐπιστρέφει εἰς τὴν κοινὴν ἑστίαν καὶ ἀπόλλυται ἐν τῷ ἀπείρῳ ὡς σταγὼν ὕδατος ἐν τῷ ὠκεανῷ.

Ἡ διδασκαλία αὕτη προηγμένη βεβαίως καθ' ἓν βῆμα τοῦ καθαροῦ ὑλισμοῦ τυγχάνει, διότι παραδέχεταί τι, ἐν ᾧ ἡ ἑτέρα οὐδὲν παραδέχεται, ἀλλ' αἱ συνέπειαι ἀκριβῶς αἱ αὐταὶ τυγχάνουσιν. Εἶτ' ἐν τῷ μηδενὶ ὁ ἄνθρωπος βυθίζεται, εἴτε ἐν τῷ κοινῷ δοχείῳ, τὸ αὐτὸ ὡς πρὸς τοῦτο τυγχάνει· ἐὰν ἐν τῷ μηδενὶ, ἐκμηδενίζεται· ἐὰν δὲ ἐν τῷ τελευταίῳ, ἀπόλλυσι τὴν ἑαυτοῦ ἀτομικότητα, τὸ αὐτό ἐστιν ὡσείπερ μὴ ὑπῆρχεν· οὐχ ἧττον διὰ παντὸς αἱ κοινωνικαὶ σχέσεις διαρρήγνυνται· Τὸ οὐσιῶδες δι' αὐτόν ἐστιν ἡ διατήρησις τοῦ ΕΓΩ αὐτοῦ· ἄνευ τούτου τί ἐνδιαφέρει αὐτῷ τὸ εἶναι ἢ τὸ μὴ εἶναι! Τὸ μέλλον δι' αὐτὸν μηδέν ἐστι πάντοτε, ἡ δὲ παροῦσα ζωὴ τὸ μόνον πρᾶγμα ὅπερ αὐτῷ ἐνδιαφέρει καὶ ἐπασχολεῖ αὐτόν. Ὡς πρὸς τὰς ἠθικὰς αὐτῆς συνεπείας, ἡ διδασκαλία αὕτη ἐπίσης νοσώδης ἐστιν, ἐπίσης ἀπελπίζουσα, ἐπίσης τὸν ἐγωϊσμὸν ἐξεγείρουσα ὅσον καὶ ὁ κυρίως ὑλισμὸς λεγόμενος.

Δύναταί τις ὡσαύτως ποιῆσαι αὐτῇ τὴν ἑπομένην ἔνστασιν. Πᾶσαι αἱ ἐκ τοῦ ὠκεανοῦ ἀντλούμεναι σταγόνες ὁμοιάζουσι πρὸς ἀλλήλας καὶ ἔχουσι τὰς αὐτὰς ἰδιότητας, ὡς τὰ μέρη τοῦ αὐτοῦ ὅλου· διὰ τί αἱ ψυχαὶ, ἐὰν ἐκ τοῦ μεγάλου ὠκεανοῦ τῆς παγκοσμίου διανοίας πηγάζωσι, τόσον ὀλίγον πρὸς ἀλλήλας ὁμοιάζουσιν; Διὰ τί ἡ εὐφυΐα παρὰ τῇ ἠλιθιότητι; αἱ ὕψισται ἀρεταὶ παρὰ ταῖς ἀγενεστάταις κακίαις; ἡ ἀγαθότης, ἡ πραότης, ἡ ἀκακία παρὰ τῇ μοχθηρίᾳ, τῇ σκληροτητι, τῇ βαρβαρότητι; Πῶς τὰ μέρη ὁμογενοῦς τινος ὅλου δύνανται εἶναι τόσον διάφορα ἀλλήλων; Εἴποι τις ἄν, ὅτι ἡ ἀνατροφὴ τροποποιεῖ αὐτάς. Ἀλλὰ τότε πόθεν προέρχονται αἱ ἐκ γενετῆς ἰδιότητες, αἱ πρῴαι διάνοιαι, τὰ ἀγαθὰ καὶ τὰ κακὰ ὁρμέμφυτα, τὰ ἀνεξάρτητα πάσης ἀνατροφῆς, καὶ πολλάκις τόσον ὀλίγον ἐν ἁρμονίᾳ πρὸς τὰ περιέχοντα, ἐν οἷς ἀναπτύσσονται;

Ἡ ἀνατροφὴ, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀμφιβολίας τροποποιεῖ τὰς διανοητικὰς καὶ ἠθικὰς ἰδιότητας τῆς ψυχῆς· ἀλλ' ἐνταῦθα ἑτέρα τις δυσκολία παρουσιάζεται. Τίς δίδωσι τῇ ψυχῇ τὴν ἀνατροφὴν, ἵνα ποιήσῃ αὐτὴν προοδεῦσαι; Ἕτεραι ψυχαὶ αἵτινες, διὰ τὴν κοινὴν αὐτῶν

καταγωγὴν, οὐδόλως προηγμέναι τυγχάνουσιν Ἀφ' ἑτέρου δὲ, ἡ ψυχὴ, ἐπιστρέφουσα ἐν τῷ Παγκοσμίῳ Συνόλῳ, ὅθεν ἐξῆλθεν, ἀφοῦ προώδευσεν ἐπὶ τὴν ζωὴν, φέρει αὐτῷ στοιχεῖον ἐντελέστερον· ὅθεν ἕπεται ὅτι τὸ Σύνολον τοῦτο ὀφείλει ἐπὶ τέλους ἵνα βαθέως τροποποιῆται καὶ βελτιοῦται. Πῶς γίνεται ἵνα ἀκαταπαύστως ἐξέρχωνται ἐκεῖθεν ψυχαὶ ἀμαθεῖς καὶ μοχθηραί;

Ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ταύτῃ ἡ παγκόσμιος πηγὴ τῆς διανοίας, ἥτις παρέχει τὰς ἀνθρωπίνας ψυχὰς, ἀνεξάρτητός ἐστιν ἀπὸ τῆς Θεότητος· οὐκ ἔστι τοῦτο ἀκριβῶς πανθεϊσμός. Ὁ κυρίως πανθεϊσμὸς λεγόμενος διαφέρει ἐν τούτῳ ὅτι θεωρεῖ τὴν παγκόσμιον ἀρχὴν τῆς ζωῆς καὶ τῆς διανοίας ὡς συνιστῶσαν τὴν Θεότητα. Ὁ Θεός ἐστι συνάμα καὶ πνεῦμα καὶ ὕλη· πάντα τὰ ὄντα, πάντα τὰ σώματα τῆς φύσεως ἀπαρτίζουσι τὴν Θεότητα, ἧς περ μόρια καὶ συστατικὰ στοιχεῖα τυγχάνουσιν· ὁ Θεός ἐστι τὸ σύνολον πασῶν τῶν διανοιῶν συνηνωμένων· ἕκαστον δὲ ἄτομον ὂν μέρος τοῦ ὅλου, Θεός ἐστι καὶ τοῦτο· οὐδὲν ὂν ἀνώτερον καὶ ἀνεξάρτητον διατάττει τὸ σύνολον· τὸ σύμπαν ἄπειρός ἐστι δημοκρατία ἄνευ ἀρχηγοῦ· ἢ μᾶλλον ἐν αὐτῇ ἕκαστος ἀρχηγός ἐστιν ἔχων ἀπόλυτον ἐξουσίαν.

Ἐναντίον τοῦ συστήματος τούτου πολλὰς ἐνστάσεις δύναταί τις ἀντιτάξαι, ὧν αἱ κυριώτεραί εἰσι αἱ ἑπόμεναι· μὴ δυνάμενοι ἐννοῆσαι τὴν Θεότητα δίχα τοῦ ἀπείρου τῶν τελειοτήτων, ἀποροῦμεν πῶς ὅλον τι ἐντελὲς δύναται συνίστασθαι ἐκ μερῶν ἀτελῶν ἐχόντων ἀνάγκην προόδου; Ἑκάστου μέρους ὑποκειμένου τῷ νόμῳ τῆς προόδου, ἕπεται ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ Θεὸς ὀφείλει προάγεσθαι· ἐὰν ἀκαταπαύστως προοδεύῃ, ὤφειλεν εἶναι ἐν τῇ ἀρχῇ τῶν αἰώνων ὂν ἀτελές. Πῶς ὂν ἀτελὲς, ἐσχηματισμένων ἐκ θελήσεων καὶ ἰδεῶν τόσῳ διαφόρων, ἠδυνήθη συλλαβεῖν τοὺς τόσον ἐναρμονίους καὶ τόσον θαυμαστοὺς νόμους τῆς ἑνότητος, τῆς σοφίας καὶ τῆς προνοίας, οἵτινες τὸ σύμπαν διέπουσιν; Ἐὰν ὅλαι αἱ ψυχαὶ μέρη τῆς Θεότητος τυγχάνωσι, πᾶσαι συνετέλεσαν εἰς τοὺς νόμους τῆς φύσεως, πῶς γίνεται ἵνα γογγύζωσιν ἀκαταπαύστως ἐναντίον τῶν ἐν λόγῳ νόμων, οἵτινες αὐτῶν τούτων εἰσὶν ἔργον; Θεωρίατις οὐδόλως δύναται εἶναι παραδεκτὴ εἰμὴ ἐπὶ τῷ ὅρῳ τοῦ ἱκανοποιεῖν τὸ λογικὸν καὶ τοῦ ἐξηγεῖν πάντα τὰ γεγονότα ἅτινα περιλαμβάνει· ἐὰν ἓν μόνον γεγονὸς ἐπέλθῃ διαψεῦδον αὐτὴν, σημεῖον ὅτι οὐχὶ ἐν τῇ ἀπολύτῳ ἀληθείᾳ εὑρίσκεται.

Ὡς πρὸς τὴν ἠθικὴν, αἱ συνέπειαι ἐπίσης παράλογοι τυγχάνουσιν. Ἐν πρώτοις διὰ τὰς ψυχὰς, ὡς καὶ ἐν τῷ προηγουμένῳ συστήματι, ἀπορρόφησίς ἐστιν ἔν τινι συνόλῳ καὶ ἀπώλεια τῆς ἀτομικότητος. Ἐὰν δεχθῇ τις, κατὰ τὴν γνώμην πανθεϊστῶν τινων, ὅτι διατηροῦσι τὴν ἑαυτῶν ἀτομικότητα, ὁ Θεὸς οὐκέτι ἔχει θέλησιν ἐνιαίαν, ἀλλὰ σύνθετον ἐκ μυριάδων ποικίλων θελήσεων. Ἔπειτα δὲ, ἐπειδὴ ἑκάστη ψυχὴ μέρος ἐστὶ συμφυὲς τῆς Θεότητος, οὐδεμία κατεξουσιάζεται ὑπὸ δυνάμεως ὑπερτέρας· οὐδεμίαν ἄρα εὐθύνην ἔχει τῶν καλῶν ἢ κακῶν αὐτῆς πράξεων, οὐδὲν συμφέρον ἔχει τὸ ἀγαθὸν ποιοῦσα καὶ δύναται ἀτιμωρήτως τὸ κακὸν διαπράττειν, διότι ὑπερτάτη ἐστὶ δέσποινα.

Τὰ συστήματα ταῦτα μηδὲ τὸ λογικὸν ἱκανοποιοῦσι, μηδὲ τὰς ἐφέσεις τοῦ ἀνθρώπου. Ἐκτὸς δὲ τούτου, ἐν αὐτοῖς προσκρύει τις, ὡς πᾶς τις βλέπει, ἐναντίον δυσκολιῶν ἀνυπερβλήτων, διότι ἀδυνατοῦσι ταῦτα λῦσαι πάντα τὰ θετικὰ ζητήματα ἅπερ ἐγείρουσιν. Ὁ ἄνθρωπος ἄρα ἔχει τρεῖς αἱρέσεις, τὸ μηδὲν, τὴν ἀπορρόφησιν, ἢ τὴν ἀτομικότητα τῆς ψυχῆς καὶ πρὸ τοῦ θανάτου καὶ μετὰ τὸν θάνατον. Εἰς ταύτην δὲ τὴν τελευταίαν ὁδηγεῖ ἡμᾶς ἀκαταμαχήτως ἡ λογική· αὕτη ἐστὶν ἐπίσης, ἥτις ὑπῆρξεν ἡ βάσις πασῶν τῶν θρησκειῶν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.

Ἐὰν ἡ λογικὴ ἄγῃ ἡμᾶς εἰς τὴν ἀτομικότητα τῆς ψυχῆς, ὁδηγεῖ ἡμᾶς ἐπίσης εἰς ταύτην τὴν ἑτέραν συνέπειαν, ὅτι ἡ κατάστασις ἑκάστης ψυχῆς ὀφείλει ἐξαρτᾶσθαι ἐκ τῶν προσωπικῶν αὐτῆς διοτήτων· διότι παράλογόν ἐστι τὸ παραδέχεσθαι ὅτι ἡ τοῦ ἀγρίου καθυστεροῦσα ψυχὴ καὶ ἡ τοῦ μοχθηροῦ εὑρηνται ἐν τῇ αὐτῇ ἐπιφανείᾳ ἐν ᾗ καὶ ἡ τοῦ ἐπιστήμονος καὶ χρηστοῦ ἀνθρώπου. Κατὰ τὴν δικαιοσύνην, αἱ ψυχαὶ ὀφείλουσιν ἔχειν τὴν εὐθύνην τῶν ἑαυτῶν πράξεων· ἀλλ' ἵνα ὑπεύθυνοι ὦσιν, δέον, ὅπως ἔχωσι τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἐκλέγειν μεταξὺ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ κακοῦ (1)· ἄνευ αὐτεξουσίου, ὑπάρχει εἱμαρμένη· οὐδόλως δύναται ὑπάρχειν εὐθύνη.

Πᾶσαι αἱ θρησκεῖαι ἐξ ἴσου παρεδέξαντο τὴν ἀρχὴν τῆς εὐδαίμονος ἢ κακοδαίμονος καταστάσεως τῶν ψυχῶν μετὰ τὸν θάνατον, ἢ ἄλλως εἰπεῖν, τὰς ποινὰς καὶ τὰς ἀπολαύσεις τοῦ μέλλοντος, αἵτινες συνοψίζονται ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοῦ ᾅδου, ἣν πανταχοῦ ἀνευρίσκομεν. Οὐσιωδῶς ὅμως διαφέρουσιν ἐν τῇ φύσει τῶν ποινῶν τούτων καὶ τῶν ἀπολαύσεων, καὶ πρὸ πάντων ἐν τοῖς ὅροις, οἵτινες δύνανται εἶναι ἄξιοι τούτων τε καὶ ἐκείνων. Ἐκ τούτου δὲ προέρχονται καὶ τὰ ἀντιφατικὰ σημεῖα τῆς πίστεως, ἅτινα ἐγέννησαν τὰ διάφορα θρησκεύματα καὶ τὰ ἰδιάζοντα καθήκοντα τὰ ὑφ' ἑκάστου τούτων ἐπιβαλλόμενα διὰ τὴν τοῦ Θεοῦ λατρείαν, ἵνα διὰ τοῦ μέσου τούτου κερδίσῃ τις τὸν οὐρανὸν καὶ ἀποφύγῃ τὸν ᾅδην.

Ταῦτα τὰ θρησκεύματα, ἐν τῇ ἀρχῇ αὐτῶν ὤφειλον εἶναι ἀνάλογα πρὸς τὸν βαθμὸν τῆς ἠθικῆς καὶ διανοητικῆς προαγωγῆς τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες λίαν ὀλιγοὶ εἰσέτι, καὶ μὴ ἐννοοῦντες τὴν ἀξίαν τῶν καθαρῶς πνευματικῶν πραγμάτων, ἐποίησαν τὰ πλεῖστα τῶν θρησκευτικῶν καθηκόντων συνίστασθαι ἐν τῇ ἐκπληρώσει ἐξωτερικῶν τύπων. Ἐπί τινα δὲ χρόνον οἱ τύποι οὗτοι ἐξήρκησαν εἰς τὸ λογικὸν αὐτῶν· βραδύτερον δὲ, τοῦ φωτὸς ἀνατέλλοντος ἐν τῷ πνεύματι αὐτῶν, αἰσθάνονται τὸ κενὸν ὅπερ ὁ τύπος ἀφίησιν κατόπιν αὐτοῦ, καὶ ἂν ἡ θρησκεία μὴ καταπληροῖ αὐτὸ, ἐγκαταλείπουσι τὴν θρησκείαν καὶ γίνονται φιλόσοφοι.

(1) Σημ. Μεταφρ. Δέον πρὸ πάντων ἵνα γινώσκῃ τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακὸν, ἀνάγκη ἵνα σπουδάσῃ καὶ τὸ μὲν καὶ τὸ δὲ, ὅπως διακρίνῃ αὐτὰ, ὅπως προαιρῆται ἐν πλήρει γνώσει τὸ πρῶτον καὶ ἀποστρέφηται τὸ δεύτερον.

Ὁ ἄνθρωπος βούλεται γινώσκειν πόθεν ἔρχεται καὶ ποῦ ὑπάγει· ἐάν τις δεικνύῃ αὐτῷ τέλος τι μὴ ἀνταποκρινόμενον μήτε πρὸς τὰς ἐφέσεις αὐτοῦ μήτε πρὸς τὴν ἰδέαν ἣν ἔχει περὶ Θεοῦ, μήτε πρὸς τὰ θετικὰ διδόμενα ἅπερ παρέχει αὐτῷ ἡ ἐπιστήμη, ἐὰν, ὡς ἐκ περισσοῦ, ἵνα φθάσῃ πρὸς Αὐτὸν, ἐπιβάλλῃ τις αὐτῷ ὅρους ὧν τὴν ὠφέλειαν οὐδόλως ἀποδείκνυσιν αὐτῷ τὸ λογικὸν αὐτοῦ, ἀπωθεῖ τὸ πᾶν. Ὁ ὑλισμὸς καὶ ὁ πανθεϊσμὸς φαίνονται αὐτῷ ἔτι εὐλογώτεροι, διότι ἐν αὐτοῖς ζυζητοῦσι καὶ κρίνουσι· κρίνουσιν ἐσφαλμένως, ἀληθές ἐστιν· ἀλλὰ προτιμᾷ τὸ κρίνειν ἐσφαλμένως μᾶλλον ἢ τὸ μηδαμῶς κρίνειν.

Ἀλλὰ παρουσιασάτω τις αὐτῷ μέλλον τι ἐν ὅροις λογικοῖς, ἄξιον καθ' ὅλα τοῦ μεγαλείου τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἀπείρου ἀγαθότητος τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐγκαταλείψει τὸν ὑλισμὸν καὶ τὸν πανθεϊσμὸν, ὧν τὸ κενὸν μυχαίτατα αἰσθάνεται, καὶ οὓς ἐν ἐλλείψει καλλίονος παρεδέξαντο.

Ὁ ἄνθρωπος ὁρμεμφύτως πιστεύει εἰς τὸ μέλλον, ἀλλ' οὔπω θετικῶς ὥρισεν αὐτὸ, καὶ ἡ φαντασία αὐτοῦ ἐγέννησε τὰ συστήματα, ἅπερ ἐπήγαγον τὴν διαφορὰν τῶν πεποιθήσεων.

Ἡ ἑνότης, ὡς πρὸς πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν μέλλουσαν τῶν ψυχῶν κατάστασιν ἔσεται τὸ πρῶτον σημεῖον τῆς προσεγγίσεως τῶν διαφόρων θρησκευμάτων, βῆμα μέγιστον πρὸς τὴν ἀνεξιθρησκείαν ἐν πρώτοις, καὶ βραδύτερον πρὸς τὴν συγχώνευσιν. (1)

(1) Σημ. Μεταφρ. Ὑπὲρ τῆς ἑνότητος τῆς πίστεως καὶ τῆς κοινωνίας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος δέεται ἡ ἀληθὴς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, ἥτις οὐδένα ἀποκλείει· ὑπὲρ τούτων δὲ ὀφείλει δέεσθαι πᾶς ἄνθρωπος, καὶ μάλιστα πᾶς χριστιανός, μέχρις οὗ κατὰ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ ἀψευδοῦς ἐκείνου στόματος, ὁ κόσμος ἅπας γένηται μία ποίμνη ὑπὸ ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν ποιμένα, τὸν Δημιουργὸν τοῦ παντός.

ΠΑΡΑΔΕΙΣΟΣ ΚΑΙ ΚΟΛΑΣΙΣ.

—

Ἐπιστολὴ Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρεως.

Εἶδον τὸ ἐρώτημα, τὸ ὁποῖον ἐρωτᾶτε περὶ τῶν ψυχῶν τῶν δικαίων. Μετὰ τὴν ἐντεῦθεν ἀποδήμησιν εἰς ποῖον ἄρά γε παράδεισον εὑρίσκονται; Καὶ περὶ τούτου συντόμως ἀποκρίνομαι, ὅτι ἡ μετὰ Θεοῦ ἕνωσις τῶν δικαίων, καὶ ἡ ἀτελὴς μὲν πρὸ τῆς κρίσεως, τελεία δὲ μετὰ τὴν ἐσομένην κρίσιν προσδοκωμένη ἀπόλαυσις τῆς μακαριότητος καὶ δόξης, αὐτὴ λέγεται καὶ Παράδεισος, αὐτὴ καὶ Οὐρανός, αὐτὴ καὶ Οὐράνιος Βασιλεία, αὐτὴ καὶ Χάρις Θεοῦ, καὶ Πρόσωπον Θεοῦ, καὶ Τόπος Φωτεινός. «Φῶς δικαίοις διαπαντὸς, καὶ παρὰ Κυρίῳ εὑρίσκουσι χάριν καὶ δόξαν· τόπος χλοερός· τόπος ἀναπαύσεως· τόπος εἰρήνης· οἱ δὲ εἰσὶν ἐν εἰρήνῃ·» ὅλα αὐτὰ τὰ ὀνόματα δηλοῦσιν ἓν μόνον καὶ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα. Μετὰ τὴν ἀποβίωσιν ἡμεῖς τὴν κατάστασιν τῶν ψυχῶν πρέπει νὰ διακρίνωμεν, ὄχι τὴν τοποθεσίαν. Κυρίως νὰ εἴπωμεν, ἡ ψυχὴ δὲν εἶναι ἐν τόπῳ, διότι εἶναι ἄυλος καὶ ἀσώματος φύσις, καὶ ὄχι σῶμα, ὥστε νὰ χρειάζηται ποῦ νὰ στηριχθῇ, καὶ ποῦ νὰ καθίσῃ, καθὼς τὰ σώματα. Ὁ τόπος τῆς ψυχῆς μετὰ θάνατον εἶναι ἡ κατάστασις, εἰς τὴν ὁποίαν εὑρεθῇ ὅταν ἀποχωρισθῇ ἀπὸ τὸ γήϊνον σκήνωμά της. Εὑρέθη τότε ἐν εὐσεβείᾳ καὶ πίστει; ἐν μετανοίᾳ καὶ ἐξομολογήσει; ἐν χάριτι Θεοῦ δεδικαιωμένη; Βεβαιοτάτη εἶναι καὶ κατὰ πάντα τρόπον πεπληροφορημένη περὶ τῆς μελλούσης τελείας δόξης. Ἐξεύρει τὴν τάξιν της, αἰσθάνεται τὴν μακαριότητά της, καὶ ἔχει τὸν ἀρραβῶνα τῆς τελείας ἀπολαύσεως, φωτιζομένη παρὰ Θεοῦ, δοξαζομένη, ἀναπαυομένη, χαίρουσα, ἀγαλλιῶσα, μακαρία τῳόντι· καὶ πρὸ τῆς τελείας μακαριότητος ἀξιοῦται ἐν μέρει θείας ἐμφάσεως, ἀνάπτει μὲ τὰς γλυκυτάτας φλόγας τῶν θείων ἐρώτων, συνάμιλλος μὲ τοὺς ἀγγέλους, συνωδευμένη μὲ τοὺς προφήτας καὶ ἀποστόλους καὶ μάρτυρας καὶ μὲ ὅλον τὸν χορὸν τῶν δικαίων, φαιδρύνεται, σκιρτᾷ, ἀναπαύεται. Ἰδοὺ ὁ οὐρανὸς, ἰδοὺ ὁ παράδεισος, ἰδοὺ ἡ βασιλεία, ἰδοὺ ἡ δόξα, ἰδοὺ τὸ φῶς, ἡ ἀναψυχὴ, ἡ χλόη, ἡ ἀνάπαυσις, ἡ εἰρήνη, πᾶν ἀγαθόν. Ἀλλ' εὑρέθη ἐκ τοῦ ἐναντίου, ἐν ᾧ ἀπῆλθε τοῦ βίου, εἰς τὸ σκότος τῆς ἀσεβείας καὶ κακοδοξίας, εἰς τὸν βυθὸν τῆς ἀπονοίας καὶ ἀπογνώσεως, ἐκπεπτωκυῖα τῆς θείας χάριτος, μὲ τὸ βάρος τῶν ἀνομιῶν; Οὐαὶ εἰς αὐτὴν, βεβαιωμένη τότε εἶναι καὶ αὐτὴ ἡ ἀθλία περὶ τῆς μελλούσης καταδίκης. Ἐξεύρει καὶ αὐτὴ τὴν τάξιν της, γνωρίζει τὴν ἀθλιότητά της, καὶ ἔχει τὰ προοίμια τῆς τελείας κατακρίσεως, σκοτιζομένη, μακρὰν τοῦ Θεοῦ ἀπερριμένη, ταλαιπωρουμένη, θλιβομένη, ἀδημονοῦσα καὶ τρέμουσα, παναθλία τῳόντι καὶ πρὸ τῆς τελείας κολάσεως, ἀμέτοχος πάντῃ Θείου φωτισμοῦ, ἄμοιρος θείας ἀγάπης, πλήρης φόβου, πλήρης φρίκης, ἐνάριθμος μὲ τοὺς δαίμονας, συναναστρεφομένη μὲ τοὺς ἀθέους καὶ ἀσεβεῖς, καὶ μὲ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπωλείας, κατηφὴς, σκυθρωπὴ, ἀγωνιῶσα, τρέμουσα. Ἰδοὺ ὁ ᾅδης, ἰδοὺ τὰ σκηνώματα Κηδὰρ, ἰδοὺ ἡ κάκωσις, ἡ ταλαιπωρία, ἡ ὀδύνη, ἅπαν κακόν. Ἐμπορεῖ νὰ εὑρεθῇ μία ψυχὴ ἀπὸ τὰς πρώτας, καὶ μία ἀπὸ τὰς δευτέρας, καὶ αἱ δύο ἅμα κατὰ τὸ αὐτὸ, καὶ (νὰ εἴπωμεν οὕτως) εἰς ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν τόπον· πάλιν ἡ πρώτη διὰ τὴν κατάστασίν της εὑρίσκεται μακαρία, καὶ ἐν οὐρανῷ· ἡ δὲ δευτέρα δυστυχὴς καὶ ἀθλία, καὶ ἐν ᾅδῃ· πάλιν ἐκείνη ἐν τοῖς κόλποις τοῦ Ἀβραὰμ, δηλαδὴ εἰς ἄνεσιν, πάλιν αὕτη εἰς τὰ βάθη τῆς γεέννης, δηλαδὴ εἰς κάκωσιν· καὶ ὁμοῦ ἂν συνέλθωσιν, ἡ διαφορὰ τῆς αὐτῶν καταστάσεως τὰς διακρίνει καὶ τὰς χωρίζει, καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ μέγα καὶ φοβερὸν ἐκεῖνο χάσμα, ὅπερ ἀκούομεν εἰς τὴν παραβολήν· «Μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστήρικται, ἵνα οἱ θέλοντες διαβῆναι ἐντεῦθεν πρὸς ὑμᾶς μὴ δύνωνται, μηδὲ οἱ ἐκεῖθεν πρὸς ἡμᾶς διαπερῶσι.» Τί κάμνει ὁ τόπος, καθὸ τόπος; τίποτε. Ὁ Ἀδὰμ ἦτον εἰς τὸν παράδεισον πρὶν φάγῃ τὸν πικρὸν ἐκεῖνον καρπὸν, ἦτο καὶ ἀφοῦ τὸν ἔφαγε πρὶν ἔτι ἐξορισθῇ· πλὴν πρὸ τῆς βρώσεως ἦτον ἀληθῶς εἰς τὸν παράδεισον, καὶ ὁ παράδεισος ἦτον ἰδικός του· ὅθεν ἦτο κυρίως εἰς τὸν παράδεισον. Μετὰ τὴν βρῶσιν,

ἦτο μὲν πρὸς ὀλίγον ἔτι εἰς τὸν παράδεισον, ἀλλὰ, καθὸ ἀλλότριος καὶ ξένος ἤδη τοῦ παραδείσου, ἦτον ἐν τῷ παραδείσῳ, χωρὶς νὰ ἦναι κυρίως εἰς τὸν παράδεισον,

Οἱ ἄγγελοι ἢ ἐν τῷ παραδείσῳ, ἢ ἔξω αὐτοῦ, ὅπου ἂν εὑρεθῶσιν, εἰς τὸν παράδεισον εἶναι, καὶ ὅταν εὑρίσκωνται ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ Ἀβραὰμ εἰς τὴν δρῦν τοῦ Μαμβρῆ, καὶ ὅταν ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Λὼτ μέσα εἰς τὰ Σόδομα. Οἱ διάβολοι ἐξ ἐναντίας εἰς τόπον καταδίκης εἶναι, καὶ ὅταν κατὰ παραχώρησιν Θεοῦ ἐνοχλῶσιν ἕνα ἄνθρωπον, καὶ ὅταν κατ' ἄδειαν θείαν εἰσέρχωνται μέσα εἰς τῶν Γαραδηνῶν τοὺς χοίρους· ὅπου ἂν τύχωσι, καὶ ἐκεῖνοι φέρουσι μαζῆ τὴν μακαριότητά των, καὶ οὗτοι τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀθλιότητα· ὁ τόπος δὲν διακρίνει, ἀλλ' ἡ κατάστασις. Καταίβασε πρὸς ὀλίγον ἕνα ἄγγελον εἰς τὴν γέενναν, ἀναίβασε ἕνα διάβολον εἰς τὸν οὐρανὸν, φυλάττων εἰς ἐκεῖνον τὴν ἔνοικον δόξαν, εἰς τοῦτον τὴν σύνοικον καταδίκην· καὶ ἔχεις ἐκεῖνον μὲν ἄγγελον φωτὸς καὶ ἀνάμεσα εἰς τὰ σκότη τοῦ ζοφεροῦ ταρτάρου, τοῦτον δ' ἄγγελον σκότους καὶ ἀνάμεσα εἰς τὴν αἴγλην τοῦ οὐρανίου φωτός. Ἀκούομεν εἰς τὸ βιβλίον τοῦ Ἰὼβ, ὅτι μίαν ἡμέραν παρεστάθησαν οἱ ἄγγελοι ἐνώπιον τοῦ θείου θρόνου, καὶ ὁ διάβολος ἐν μέσῳ αὐτῶν, ἀλλὰ τί παρὰ τοῦτο; μήπως διότι ὁ διάβολος εὑρέθη ἀνάμεσα εἰς τὰς χορείας τῶν ἀγγέλων, ἔμπροσθεν τοῦ θρόνου τῆς Θείας Μεγαλειότητος, μήπως, λέγω, ἔπαυσε νὰ ἦναι τότε διάβολος; ὄχι, ἦτο καὶ τότε ἐκεῖ πάλιν ἐν καταδίκῃ, πάλιν δοῦλος τοῦ ἀσβέστου ταρτάρου. Ὡσαύτως οἱ ἄγγελοι πανταχοῦ καὶ πάντοτε λειτουργικὰ πνεύματα εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενα, καὶ τοῦ οὐρανίου πυρὸς καθαρώταται φλόγες. Τόπους ἡ ἐκκλησία μας ἐννοεῖ τὰς διαφόρους τῶν ψυχῶν μετὰ θάνατον καταστάσεις, τόπους δὲ διωρισμένους καθαρὰ ἡ πίστις μας δὲν ἠθέλησε νὰ μᾶς ἀποκαλύψῃ, λέγουσα ἐδῶ ἢ ἐκεῖ, εἰς τρόπον ὥστε μὲ ἀκριβῆ εἴδησιν τὰ τοιαῦτα νὰ ἐξεύρωμεν. Διὰ τοῦτο οὔτε ἠκούσθη ποτὲ ἡ ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ νὰ διδάσκῃ τὰ τέκνα της, οὔτε εἶναι ἕνας τρίτος τρόπος καθάρσεως, καὶ ὅτι ἀνάπτει ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ πῦρ καθαρτήριον. Αὐτὸ ἐγὼ τὸ ὀνομάζω περισσότερον χωνευτήριον ὅπου διαλύεται τὸ χρυσάφιον, διὰ νὰ γεμίζῃ τοὺς θησαυροὺς ἐκείνων οἵτινες τὸ ἐφεύρηκαν. Ταῦτα περὶ τούτου, τιμιώτατέ μοι κὺρ Νικόλαε, ὅσον ὁ Θεὸς με ἐφώτισε, καὶ αἱ πολλαὶ ὑποθέσεις μὲ ἐσυγχώρησαν νὰ γράψω. Σὺ δὲ, φίλτατε, ἔχε τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν ἐλπίδα σου ἐφ' ὅλης σου τῆς ζωῆς εἰς αὐτὸν, καὶ πληροφορημένος ὅτι εἶναι Παράδεισος καὶ Κόλασις, μὴ φροντίζῃς παραπολὺ νὰ μάθῃς ποῦ εἶναι ὁ Παράδεισος αὐτὸς, καὶ ποῦ ἡ Κόλασις, καὶ ποῦ ὁ τόπος ἰδίως εἰς τὸν ὁποῖον μετὰ θάνατον συνέρχονται αἱ ψυχαί. Τὰ τοιαῦτα εἶναι περίεργα, καὶ δὲν συντελοῦσιν εἰς σωτηρίαν. Πίστευε μόνον ὅτι εἶναι, καὶ μὴ ἐρεύνα ποῦ εἶναι, καὶ πιστεύων φοβοῦ, καὶ φεῦγε τὸ ἓν ἔλπιζε δὲ καὶ κυνήγα τὸ ἄλλο. Οὕτω πίστευε' καὶ σωθήσῃ.

ΠΕΡΙ ΑΔΙΑΦΟΡΙΑΣ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΣ

—

Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ λόγου τοῦ ἐκφωνηθέντος εἰς Σταυροδρόμιον τὴν Κυριακὴν τῆς Ὀρθοδοξίας 1877 ὑπὸ τοῦ Ἀρχιμανδρίτου κ. Φωτίου Προϊσταμένου τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Τσιμπαλίου.

Ἐὰν ὑπάρχῃ τι τὸ ὁποῖον νὰ καθιστᾷ τὸν χριστιανὸν ἀσύμφωνον πρὸς τὰθ ἰδία: ἀρχάς του, καὶ ἐναντίον εἰς τὸν σκοπὸν δι' ὃν ἐγεννήθη, τὸ τοιοῦτον εἶναι τὸ συμφέρον, κακῶς ἐννοούμενον. Ὁ ἄνθρωπος φύσει ἀγαπᾷ τὸν ἑαυτόν του πλειότερον ἀπὸ τὰ λοιπὰ ὄντα· ἀπανταχοῦ καὶ πάντοτε θηρεύει τὸ συμφέρον τοῦ ἀτόμου του, καὶ ὅμως, παραδόξως, τὸ μόνον πρᾶγμα τὸ ὁποῖον περιφρονεῖ εἶναι τὸ ἴδιον αὐτοῦ ἄτομον. Καὶ βέβαια· ποῖον, σᾶς παρακαλῶ, περιφρονοῦμεν, εἰμὴ ἐκεῖνον, οὗτινος ἀποφεύγομεν τὴν φιλίαν καὶ συναναστροφὴν, καὶ περὶ τοῦ ὁποίου ὄχι μόνον δὲν φροντίζομεν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα δὲν ἀξιοῦμεν ν' ἀναφέρωμεν; Καὶ ὅμως, τὸ τοιοῦτον

καταπεφρονημένον ὂν εἰς ἡμᾶς γινόμεθα ἡμεῖς οἱ ἴδιοι· ὥστε ἐχθρὸς τοῦ ἀνθρώπου εἶνε ὁ ἄνθρωπος αὐτός.

Δὲν ἔχομεν ἀνάγκην νὰ καταφύγωμεν εἰς ἀποδείξεις ἐξωτερικὰς διὰ νὰ στηρίξωμεν τὰ λεγόμενα· ἡ ἀπόδειξις κεῖται ἐντὸς ἡμῶν αὐτῶν. Ἡ ὕπαρξις τοῦ Θεοῦ, καὶ τῆς ψυχῆς ἡ ἀθανασία, τὰ δύο ταῦτα θεμελιώδη δόγματα τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ τοῦ ὀρθοῦ Λόγου, ἐὰν ἔχωσιν ἀπόδειξιν, οὕτως εἰπεῖν, ψηλαφητήν, ἡ ἀπόδειξις αὕτη εἶνε ἡ καρδία τοῦ ἀνθρώπου, ἥτις διὰ τῶν ἀχορτάστων ἐπιθυμιῶν της κηρύσσει ὅτι ἐγεννήθη διὰ τὸν Θεὸν καὶ τὴν ἀθανασίαν. Ἂς πλουτήσῃ ἀμέτρως ὁ ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς· ἂς δοξασθῇ ὑπὲρ τοὺς πάντας ἐν τῷ κόσμῳ, εἰς τὴν καρδίαν του ἀπομένει κενόν τι, τὸ ὁποῖον οὐδέποτε θέλει πληρωθῇ ἐν ὅσῳ ζῇ τὸν ὑλικὸν τοῦτον βίον. Ὅσον δὲ καὶ ἂν ἐσκοτίσθη ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν ὁ νοῦς, ὅσον καὶ ἂν ὑπετάχθη εἰς τὰ πάθη ἡ ψυχή, δὲν δυνάμεθα ν' ἀρνηθῶμεν ὅτι δὲν ὑπάρχει ἐπὶ τῆς γῆς μόνιμος καὶ σταθερὰ εὐδαιμονία. Ὅσον θέλομεν ἂς ἀπομακρύνωμεν ἀφ' ἡμῶν τὴν πικρὰν ἐνθύμησιν τοῦ θανάτου· τὸν αἰσθανόμεθα, τὸν βλέπομεν, τὸν ἀκούομεν, διότι ἄγρυπνος ἵσταται καὶ κρούει τὰς πύλας τῆς ἡμετέρας ὑπάρξεως. Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, τὰ χόρτα, τὰ ἄνθη, τὰ ζῶα, τὰ δένδρα, τὰ φυτά, τὰ πάντα φέρουσιν εἰς τὸ μέτωπόν των τὴν ἐπιγραφὴν: φθορά, θάνατος, ματαιότης. Καὶ ὅμως ὁ χριστιανὸς ἄνθρωπος δίδει εἰς αὐτὰ πολλὴν σημασίαν, καὶ ἐπιθυμῶν νὰ χορτάσῃ τὴν διψῶσαν καρδίαν του, ἐναγκαλίζεται τὴν φθορὰν, ἐνδύεται τὴν ματαιότητα, καὶ, μὴ ἐννοῶν ποῦ κεῖται τὸ ἀληθινὸν αὐτοῦ συμφέρον, μακρύνεται ἀπὸ τὸν Θεὸν, ὅστις εἶνε ἡ πηγὴ παντὸς ἀγαθοῦ, καὶ ἡ πλήρωσις τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας. Ἰδοὺ πῶς ὁ ἄνθρωπος γίνεται ἐχθρὸς ἑαυτοῦ.

Ἀλλὰ, πόθεν, ἆρά γε, προέρχεται ἡ τοιαύτη παραγνώρισις τοῦ συμφέροντος; αὐτὴ προέρχεται ἐκ τούτου, ὅτι ὁ χριστιανὸς ἀδιαφορεῖ νὰ μάθῃ καὶ πραγματοποιήσῃ τὰ προστάγματα τῆς ἱερᾶς του θρησκείας. Ἡ ἀδιαφορία, ἄρα, πρὸς τὴν θρησκείαν καὶ τὰ πολύτιμα αὐτῆς ἀντικείμενα εἶνε ἡ περιφρόνησις ἑαυτοῦ, καὶ ἡ ἐσχάτη πλάνη τοῦ ἀνθρώπου· ἤ, καθὼς εἶπε σοφός τις ἐκ τῶν νεωτέρων, ἡ θρησκευτικὴ ἀδιαφορία εἶνε ὁ τάφος τῆς συνειδήσεως, ὅπου αὕτη καταβαίνει γυμνὴ καὶ ἔρημος καὶ ἀπὸ τὴν πλάνην καὶ ἀπὸ τὴν ἀλήθειαν.

Ὁ Θεὸς διὰ νὰ τιμήσῃ τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς ἔδωκε νόμους τινὰς ἵνα τοὺς διακρίνῃ ἀπὸ τὰ ἄψυχα καὶ τὰ ζῶα, τὰ ὁποῖα τυφλῶς καὶ ἐξ ἀνάγκης ἀκολουθοῦσιν ἀπαρεγκλίτως τοὺς διαγεγραμμένους εἰς αὐτὰ νόμους τῆς φύσεως. «Κατάστησον, κύριε, νομοθέτην ἐπ' αὐτούς· γνώτωσαν ἔθνη ὅτι ἄνθρωποί εἰσιν» εἶπε διὰ τοῦτο ὁ Προφήτης καὶ βασιλεὺς Δαυίδ. Ἡ θρησκεία, λοιπὸν, ἥτις διδάσκει τὰ παραδείγματα τοῦ Θεοῦ, ὅσον ἀφ' ἑνὸς τιμᾷ τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸν ὁδηγεῖ εἰς τὸ ἀληθὲς καὶ ἀτομικόν του συμφέρον, διότι τὸν διδάσκει τὰ χρέη ἅτινα ἔχει πρὸς τὸν Θεὸν, πρὸς ἑαυτὸν καὶ πρὸς τὸν πλησίον, τόσον ἀφ' ἑτέρου σώζει καὶ τὴν ἀνθρωπότητα, ἐπειδὴ ἡ πιστὴ ἐκπλήρωσις τῶν χρεῶν ἑνὸς ἑκάστου εἶνε ὁ σύνδεσμος τῆς κοινωνίας.

Ἐνταῦθα, ὅμως, πιθανὸν νὰ εἴπῃ τις ὅτι πρὸς συντήρησιν τῆς κοινωνίας ἀρκεῖ καὶ μόνος ὁ Νόμος ὁ πολιτικός. Τὸ τοιοῦτον δὲν εἶνε ἀληθὲς, διότι ὁ πολιτικὸς νόμος ἐξετάζει καὶ κρίνει τὰς φανερὰς πράξεις, δὲν ἠμπορεῖ ὅμως νὰ κάμῃ τὸ ἴδιον καὶ διὰ τὰς ἀφανεῖς καὶ κεκρυμμένας, οὔτε νὰ διορθώσῃ τοὺς λογισμοὺς, οὔτε νὰ προλάβῃ τὰς παραβάσεις. Εἰς κοινωνίαν ὅπου δὲν ὑπάρχει θρησκεία, καὶ τοιαύτη κοινωνία θὰ ἦτο τέρας, ὁ δόλιος καὶ ὁ πανοῦργος δύνανται κάλλιστα νὰ μετέλθωσι πᾶν ἄτιμον ἔργον, καὶ νὰ διαπράξωσι πᾶσαν αἰσχρότητα, φθάνει μόνον ν' ἀποφύγωσι τὰ ὄμματα τοῦ πολιτικοῦ νόμου. Ὦ! πόσα τοιαῦτα τέρατα δὲν τρέφει ἡ κοινωνία! ποσάκις δὲν ἐπαιροῦμεν· ποσάκις δὲν θαυμάζομεν τὴν ἀρετὴν ἀνθρώπων, οἵτινες ἔξωθεν μὲν φαίνονται πρᾷοι καὶ ἥσυχοι ὡς τ' ἄκακα ἀρνία, ἔσωθεν ὅμως εἶνε λύκοι βαρεῖς καὶ λυμεῶνες ἀπροσδόκητοι. «Τὰ γὰρ κρυφῇ γινόμενα ὑπ' αὐτῶν αἰσχρόν ἐστι καὶ λέγειν.» Ὅσον, λοιπὸν, θέλει ἡ κοινωνία ἂς αὐξήσῃ τοὺς νόμους· ἂς πολυπλασιάσῃ τὰ δικαστήρια καὶ γεμίσῃ

χωρία καὶ πόλεις ἀπὸ φυλακάς· ὅλη ἂς μεταβληθῇ εἰς ἀστυνομικὸν σῶμα, οὐδέποτε θὰ παραγάγῃ τι ἀγαθὸν ἢ χρήσιμον διὰ τὴν ἀνθρωπότητα· τὸ ἓν κακούργημα θὰ διαδέχηται τὸ ἄλλο· ἡ ἀπάτη θ' ἀντικαταστήσῃ τὴν δικαιοσύνην· τὸ ψεῦδος τὴν ἀλήθειαν· ἡ ὑπουλότης τὴν ἀθωότητα καὶ ἡ ἁρπαγὴ θὰ εἶνε τὸ μοναδικὸν ἐπιτήδευμα τῶν μελῶν της. Μόνη ἡ θρησκεία, τὸ οὐράνιον τοῦτο δῶρον, εἶνε ὁ φαεινὸς πυρσὸς, ὅστις, φωτίζων τὸν νοῦν διὰ τῆς ἀληθείας, θερμαίνει τὴν καρδίαν εἰς τὴν ἀπόκτησιν τῆς ἀρετῆς· διεγείρει τὰ εὐγενῆ καὶ γενναῖα αἰσθήματα· ἐνδυναμώνει τὴν θέλησιν καὶ παράγει τὰ θαυμάσια ἐκεῖνα ἀριστουργήματα τῆς πίστεως καὶ τῆς καρτερίας. Μόνη ἡ θρησκεία, ἐμβαίνουσα εἰς τὸ ἄδυτον τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας, κινεῖ αὐτὴν διὰ τῶν ἀκαταμαχήτων μοχλῶν της καὶ τὴν καταπείθῃ νὰ σέβηται τοὺς νόμους τοῦ κράτους, νὰ ὑποτάσσηται «Ἀρχαῖς καὶ Ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις», καὶ νὰ συντρέχῃ ἐν εἰλικρινείᾳ πρὸς τὴν τοῦ ὅλου διάσωσιν καὶ εὐημερίαν διὰ τῆς τιμιότητος καὶ τῆς ἐργασίας. Διὰ τοῦτο οἱ νομοθέται τῆς Ἀρχαιότητος ὄχι μόνον δὲν ἐμπόδισαν τὴν θρησκείαν, ἀλλὰ καὶ ἐπωφελήθησαν αὐτὴν, καὶ διὰ νὰ στερεώσωσι τὸ πολιτικὸν αὐτῶν οἰκοδόμημα ἀπέδιδον εἰς τοὺς νόμους των θείαν καταγωγήν. Ὅσον οἱ πεπαιδευμένοι καὶ οἱ ἄρχοντες καὶ ἂν περιέπαιζον τὴν θρησκείαν ἐφύλασσον ὅμως ἀκριβῶς τὰ παραγγέλματα καὶ τὰς τελετάς της, καὶ ἔκρυπτον πολλάκις ὑπὸ τὸν τρίβωνα τοῦ φιλοσόφου ἢ τὸν μανδύαν τοῦ ἱεροῦ τὰ ἄθεα αὐτῶν φρονήματα. Τοσοῦτον ἀναγκαίαν ἐθεώρουν τὴν ὕπαρξιν τῆς θρησκείας! Ἡ παγκόσμιος ἱστορία κηρύσσει ὅτι ἡ ἀδιαφορία εἰς τὰ πράγματα τῆς θρησκείας παραλύει τὰ ἤθη, ἐπιφέρει τὴν ἀταξίαν, τὴν ἀσυμφωνίαν καὶ τὴν ἁρπαγὴν, καὶ αἰχμαλωτίζουσα τὴν ψυχὴν εἰς τὰ πάθη, αἰχμαλωτίζει τὸ σῶμα εἰς ξένους τυράννους καὶ ἐπιφέρει τὴν δουλείαν τῶν λαῶν· διότι μὲ τὴν ἀδιαφορίαν παραλύουσι καὶ τὰ ἄτομα καὶ τὰ ἔθνη· διὰ τοῦτο, λέγει εἷς τῶν σοφῶν, κατεστράφη ἡ κοσμοκρατορία τῆς Ῥώμης, διότι εἰσαχθεῖσα εἰς αὐτὴν ἡ ἀκόλαστος φιλοσοφία τῶν Ἐπικουρείων παρέλυσε πάντα δεσμὸν θρησκευτικόν.

Ῥίψατε τώρα ἓν βλέμμα καὶ εἰς τὰ ἰδικά μας πράγματα, τὰ ἐκκλησιαστικὰ καὶ τὰ ἐθνικὰ, καὶ θέλετε ὁμολογήσει, μὲ πόνον ψυχῆς, ὅτι ἡ ἀδιαφορία περὶ πάντα, κάμπτουσα τὸν τραχηλον μᾶς κρατεῖ εἰς ἀποσύνθεσιν καὶ παραλυσίαν. Διότι καθὼς εἰς τὸ σῶμα ἐπέρχεται ὁ θάνατος ὅταν σταματήσῃ ἡ κίνησις τῆς καρδίας καὶ παύσῃ ἡ κυκλοφορία τοῦ αἵματος, οὕτω καὶ εἰς τὰ ἔθνη ἐπέρχονται πᾶνεῖδος δυστυχήματος, καὶ γενικὴ καταστροφὴ, ὅταν τὰ διάφορα μέλη τοῦ ἔθνους ἐκείνου κυριευθέντα ἀπὸ τὴν ἀδιαφορίαν δὲν φροντίζουν, εἰμὴ περὶ τῆς ἰδίας αὐτῶν ἀναπαύσεως, καὶ ἕκαστος ἐπιρρίπτει τὴν εὐθύνην τοῦ κακοῦ εἰς τοὺς ἄλλους, καὶ θεωρεῖ τὸν ἑαυτόν του ἀνεύθυνον· διὰ τοῦτο ὅπου σήμερον καὶ ἂν ῥίψωμεν τὰ βλέμματά μας θέλομεν ἀπαντήσει ψυχρότητα, πτωχείαν, ἀποσύνθεσιν.

Ἀπὸ τὸ βιβλίον τῆς ἡμετέρας συνειδήσεως ἐπεσβέσθη τὸ ὄνομα ψυχὴ, θεὸς, ἐκκλησία καὶ ἔθνος, καὶ δύο μόναι λέξεις, λέξεις ἀποτρόπαιοι, ἰδιοτελεια καὶ ἐγωϊσμὸς, πληροῦσι τὰς σελίδας του. Φεῦ! ὁπόσον παρήλλαξαν σήμερον τὰ πράγματα! ὁποίαν ἀντίθεσιν παριστᾷ ἡ διαγωγὴ ἡμῶν ἀπὸ τὴν διαγωγὴν τῶν ἀειμνήστων πατέρων μας. Ἐκεῖνοι εἰς δεινὰς περιστάσεις, ὅτε ἡ ὀλκὰς τῆς ὀρθοδοξίας, πλέουσα τὸ τρικυμιῶδες πελαγος τῶν διωγμῶν, ἐκινδύνευε τὸν κίνδυνον τῆς ἐξοντώσεως καὶ τοῦ καταποντισμοῦ, ἐδυνήθησαν ὄχι μόνον νὰ διασώσωσιν, ἀλλὰ καὶ νὰ στολίσωσιν, ἀλλὰ καὶ νὰ πλουτίσωσιν αὐτὴν διὰ θυσιῶν ἀκαταλογίστων, καὶ ἡμεῖς, ἐν τῷ λιμένι τῆς ἀσφαλείας, κινδυνεύομεν νὰ χάσωμεν ὅ,τι ἐκεῖνοι μὲ κινδύνους μυρίους μᾶς ἐκληροδότησαν. Ἐκεῖνοι, μολονότι εἶχον ἀεὶποτε τὸν τράχηλον ὑπὸ τὸ ξίφος, ἐν τούτοις ἐπωφελοῦντο πᾶσαν ἐν γένει εὐκαιρίαν ἵνα περιποιήσωσιν εἰς τὸ ἔθνος ἢ σωτηρίαν ἢ εὔκλειαν, καὶ ἡμεῖς ἐν ἀσφαλείᾳ ζῶντες ἀδιαφοροῦμεν διὰ πάντα· ἔθνος καὶ ἐκκλησία εἶνε εἰς ἡμᾶς λέξεις κεναὶ, χωρὶς σημασίαν.

ΑΓΝΟΙΑ

ΤΩΝ ΘΕΙΩΝ ΝΟΜΩΝ.

Οἱ Ῥωμαϊκοὶ νόμοι δὲν ἐσυγχώρουν εἰς κἀνένα Ῥωμαῖον νὰ ἀγνοῇ τοὺς πολιτικοὺς νόμους· οὐδὲ κἀνεὶς Ῥωμαῖος ἠδύνατο νὰ προφασισθῇ ἐπὶ κριτηρίου τὴν ἄγνοιαν τῶν νόμων. Αὕτη ἡ διαταγὴ φαίνεται ὅτι ἔλαβε τὴν ἀρχὴν ἀπ' αὐτὴν τὴν Ἁγίαν Γραφήν· ὅπου ὁ Θεός, δίδων τοὺς νόμους εἰς τὸν Μωϋσῆν, τὸν προστάσσει νὰ τοὺς φανερώσῃ εἰς ὅλην τὴν Συναγωγὴν τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, καθὼς καὶ ἕκαστον ἀπὸ τοὺς Ἰσραηλίτας, ὄχι μόνον αὐτὸς νὰ τοὺς ἐξεύρῃ, ἀλλὰ καὶ τὰ τέκνα του νὰ διδάσκῃ· (1) ὁ δὲ Μωϋσῆς προστάσσει καὶ αὐτὸς τοὺς ἱερεῖς νὰ τοὺς ἀναγινώσκωσιν εἰς ὅλον τὸν λαόν, ἄνδρας ὁμοῦ καὶ γυναῖκας. Διὰ τί; «Ἵν' ἀκούσωσι (λέγει), καὶ ἵνα μάθωσι φοβεῖσθαι Κύριον τὸν Θεὸν ὑμῶν· καὶ ἀκούσονται ποιεῖν πάντας τοὺς λόγους τοῦ νόμου τούτου· καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν, οἱ οὐκ οἶδασιν, ἀκούσονται, καὶ μαθήσονται φοβεῖσθαι Κύριον τὸν Θεόν.» Καὶ βέβαια, ἐὰν, ὅσα ἐγράφησαν διὰ διδασκαλίαν ἡμετέραν, καὶ ἂν ὅλαι αἱ πλάναι προέρχωνται ἀπὸ τὴν ἄγνοιαν τῶν θείων νόμων· τίς εἶναι τόσον ἀνόητος, ὥστε νὰ μὴ καταλαμβάνῃ, ὅτι εἶναι ἀσυγκρίτως ἀναγκαιότερον εἰς αὐτὸν νὰ ἐξεύρῃ τοὺς νόμους τοῦ Θεοῦ, ἀφ' ὅ,τι ἦτον εἰς ἕνα Ῥωμαῖον νὰ ἐξεύρῃ τοὺς πολιτικοὺς νόμους τῆς Ῥώμης; Ὁ Ῥωμαῖος πολίτης, ἀγνοῶν τοὺς νόμους τῆς ἰδίας πατρίδος, ἐκινδύνευε νὰ ζημιωθῇ τὸ περισσότερον αὐτὴν τὴν πρόσκαιρον ζωήν· ὁ δὲ Χριστιανὸς, τοῦ ὁποίου τὸ πολίτευμα εἶναι εἰς τοὺς οὐρανοὺς, ἂν ἀγνοῇ τοὺς νόμους αὐτῆς τῆς οὐρανίου πατρίδος, κινδυνεύει νὰ ἐξορισθῇ διὰ παντὸς ἀπ' αὐτὴν, καὶ νὰ καταντήσῃ εἰς μίαν ἀθλιότητα χωρὶς τέλος. Διότι, καθὼς ἀνίσχυρος ἦτον ἡ πρόφασις ἑνὸς Ῥωμαίου ὅτι δὲν ἐγίνωσκε τοὺς νόμους, ἐπίσης καὶ περισσότερον ἀδύνατον εἶναι εἰς τὸν Χριστιανὸν νὰ δικαιωθῇ μὲ τὴν ἄγνοιαν τῶν θείων νόμων εἰς τὸ κριτήριον τοῦ Ὑψίστου καὶ ἀδεκάστου Νομοθέτου· ὅπου, καθὼς αὐτὸς λέγει, θέλει δαρῇ καὶ ὁ μὴ γνοὺς, καθὼς καὶ ὁ γνούς.

Αὕτη ἡ μελέτη τῶν θείων νόμων, ἐὰν καὶ ἀναντιρρήτως ἀναγκαία, ἠμελήθη τὴν σήμερον, καθὼς καὶ ἄλλα καλά· καὶ δὲν εἶναι ἄλλο κοινότερον παρὰ τὸ νὰ βλέπῃ τις τοὺς περισσοτέρους τοῦ παρόντος καιροῦ Χριστιανοὺς εἰς παντελῆ ἄγνοιαν, ἢ (τοὐλάχιστον) εἰς ἐπιπόλαιον καὶ ἀμεθοδον γνῶσιν τῆς ἰδίας αὐτῶν θρησκείας. Οἱ γονεῖς, οἱ ὁποῖοι ἔπρεπε νὰ ἦναι οἱ πρῶτοι κατηχηταὶ τῶν ἰδίων τέκνων, ἀκατήχητοι αὐτοὶ, οὔτε δύνανται, οὔτε θέλουσι νὰ διδάξωσι τὰ τέκνα των. Ἂν τοὺς ἐρωτήσῃς, ἔχουσι καιρὸν δι' ὅλας τὰς ἄλλας βιωτικὰς ὑποθέσεις καὶ μερίμνας· καταγίνονται μὲ μεγάλην ἐπιμέλειαν εἰς τὸ νὰ συναθροίσωσι πλοῦτον διὰ τὰ τέκνα των, σπουδάζουσι νὰ συγκροτήσωσιν ἐπιγαμίας εὐτυχεῖς διὰ μόνην τὴν καλὴν ἀνατροφὴν τῶν τέκνων αὐτῶν δὲν εὐκαιροῦσιν· ἢ, καὶ ἂν εὐκαιρήσωσιν, ὅλη ἡ ἀνατροφὴ, τὴν ὁποίαν δίδουσιν εἰς αὐτὰ, περιορίζεται εἰς τὸ νὰ τὰ διδάσκωσι, τίνι τρόπῳ νὰ στολίζωνται, καὶ πῶς νὰ προσφέρωνται εἰς τὰς ἀμοιβαίας ἐπισκέψεις καὶ προσρήσεις. Καὶ εἰς τοὺς τοιούτους γονεῖς ἁρμόζει κατὰ πολλὰ τὸ ὁποῖον ἔλεγεν ὁ Κράτης· «Ἄνθρωποι, ποῦ τρέχετε; τί καταγινεσθε μὲ τοσαύτην σπουδὴν εἰς τὸ νὰ ἀποκτήσητε χρήματα, ἔπειτα ἀμελεῖτε τὴν ἀνατροφὴν τῶν τέκνων, εἰς τὰ ὁποῖα θέλετε ἀφήσει τὰ χρήματα;» Ὅσοι δὲ πάλιν ἀπὸ τοὺς γονεῖς φαίνονται ὅτι ἔχουσι φροντίδα διὰ τὰ τέκνα των, αὐτοὶ προφασίζονται, ὅτι δὲν ἐξεύρουσι τὸν τρόπον, καθ' ὃν πρέπει νὰ τὰ διδάξωσιν. (1)

ΚΟΡΑΗΣ.

(1) Εἰς πολλότατα μέρη τῆς Γραφῆς προστάσσει ὁ Θεὸς τὸν Μωϋσῆν νὰ φανερόνῃ τοὺς νόμους εἰς τὸν Ἰσραὴλ μὲ ταῦτα τὰ λόγια· «Λάλησον τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ·» τοὺς γονεῖς δὲ πάλιν νὰ διδάσκωσι τὰ τέκνα, Δευτερ. 6-7.

(1) Σημ. Φιλεργοῦ. Ἤ,τε θρησκεία καὶ τὸ λογικὸν πειστικώτατα ἡμᾶς διδάσκουσιν ὅτι ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει μανθάνειν, γινώσκειν καὶ προσδεύειν. Τοιοῦτος πέφυκεν, ἐὰν μὴ ἠλίθιος τυγχάνῃ.

ΣΥΛΛΟΓΗ

ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΩΦΕΛΙΜΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ

ΑΝΑΓΚΑΙΩΝ ΠΑΝΤΙ ΑΝΘΡΩΠΩ.

(Συνέχεια ἴδε Τεῦχος Β'. Σελ. 93.)

« Τελεσθέντων δὲ τῶν προπαρασκευῶν, ὁ πατὴρ προσελθέτω τῷ πουροχήτᾳ ἵνα ζητήσῃ ὅπως δείξῃ αὐτῷ ἡμέραν τινὰ εὐτυχοῦς ἐπηρείας. Ἡ ἡμέρα αὕτη οὐδέποτε ὀφείλει εἶναι μηδ' ἐν τῇ ἀρχῇ μηδ' ἐν τῷ τέλει τῆς σελήνης, ἔστω δὲ ἐπίσης ἡμέρα μὴ ἀρτία.

***

«Ὑψωσάτω τότε τὸ πάνδαλον (στέγασμα) μετὰ τῶν ἀνθέων καὶ τῶν καθιερωμένων φυλλωμάτων ἐν οἷς ἐπικρατεῖ τὸ ἄνθος τοῦ λωτοῦ· διασκορπισάτω ἐπὶ τοῦ ἐδάφους πυκνὸν στρῶμα χόρτου τοῦ Κουσᾶ, καὶ ἐλθέτω προσκαλέσαι τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ, ἀρχόμενος ἐκ τῶν τῆς πατρικῆς ἀνιούσης γραμμῆς, μετὰ ταῦτα δὲ συγκαλεσάτω τοὺς φίλους αὐτοῦ καὶ πάντας τοὺς Βραχμᾶνας οἵτινες ἔρθασαν εἰς τὴν ἡλικίαν τῶν ἑκατὸν ἐτῶν.

***

« Στολισάτωσαν αἱ γυναῖκες μεγαλοπρεπῶς τὸ πάνδαλον δι' ἀνθοδεσμῶν κρεμαμένων ὡς στέφανοι, εἰς τρόπον ἵνα σχηματίζουσιν ἐναλλὰξ σειρὰς ἐρυθρὰς καὶ λευκάς.

***

« Πάντες οἱ προσκεκλημένοι, πρὶν ἢ ὑπάγωσιν εἰς τὸν τόπον ἔνθα μέλλει λαβεῖν χώραν ἡ τελετὴ, ἐλθέτωσαν εἰς τὴν ἱερὰν λίμνην τῆς παγόδας, ἵνα ποιήσωσι τοὺς συνήθεις καθαρισμούς.

***

« Ὅταν πάντες οἱ συγγενεῖς καὶ ὅλοι οἱ φίλοι συνέλθωσιν ὁ πουροχήτας ὅστις μέλλει προΐστασθαι τῆς τελετῆς εἰσαχθέτω διὰ τῶν ὀφειλομένων αὐτῷ ἐνδείξεων τοῦ σεβασμοῦ, κομισάτω δὲ μεθ' ἑαυτοῦ μίαν ταινίαν καὶ ἓν δέρμα δορκάδος.

***

« Τὸ δέρμα τῆς δορκάδος καθαρὸν πάντοτέ ἐστι, καὶ ὁ ἐπ' αὐτοῦ καθήμενος οὐδόλως μολύνεται.

***

« Ποιησάτω ὁ πουροχήτας τότε τὸ σάνκόλπα, — προπαρασκευὴν τῆς ψυχῆς—βυθισάσθω εἰς τὴν μελέτην τοῦ Βισχνοῦ, φανταστήτω αὐτὸν ὡς τὸν δημιουργὸν καὶ τὸν συντηρητὴν τοῦ σύμπαντος τούτου.

***

« Θεωρησάτω αὐτὸν ὡς τὸν διανομέα πασῶν τῶν χαρίτων καὶ ὡς τὸν ὁδηγοῦντα εἰς εὐτυχὲς τέλος πάσας ἡμῶν τὰς ἐπιχειρήσεις. Ἐν τῇ σκέψει δὲ ταύτῃ ἀπαγγειλάτω τρὶς τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ προσαγαγέτω αὐτῷ τὰς ἑαυτοῦ λατρείας.

***

« Μελετησάτω ἔπειτα τὰς ἀπείρους τελειότητας τοῦ Βράχμα, σκεψάσθω περὶ τῶν ἐξ αὐτοῦ ἐκπορευομένων τριῶν τριάδων (1) αἵτινες ἐδημιούργησαν τὰ ὀκτὼ ἑκατομμύρια τετρακοσίας χιλιάδας τῶν ζώντων πλασμάτων, ὧν πρῶτος ὁ ἄνθρωπος τυγχάνει.

***

Σκεψάσθω περὶ τῆς ὑπάρξεως τοῦ σύμπαντος τούτου, ὅπερ μέλλει διαρκέσειν ἑκατὸν ἔτη τῶν Θεῶν (2), καὶ ὅπερ διαιρεῖται εἰς τέσσαρα μέρη, ὧν τὸ πρῶτον, το δεύτερον καὶ τὸ ἥμισυ τοῦ τρίτου παρῆλθεν ἤδη. Ποιησάτω προσκομιδὴν τῷ σύμπαντι.

***

« Σκοπισάτω εἰς τὰς διαφόρους ἐνσαρκώσεις τοῦ Βισχνοῦ καὶ εἰς τὴν τοῦ Συάγρου ὑφ' οὗτινος τὴν μορφὴν ὁ Θεὸς ἐκμηδενίζει τὸν γίγαντα Ἰραννίαν.

***

(1) Νάρα-Νάρι Βιράζ.
Δῦνὶ-Βοῦὰ-Σουρυά.
Βράχμα-Βισχνοῦ-Σίβα.

(2) Ἕκαστον ἔτος τῶν Θεῶν ἴσον ἐστὶ πολλοῖς δισεκατομμυρίοις σεληνιακῶν ἐτῶν.

« Προσπεσάτω ἐνώπιον τῶν δέκατεσσάρων κατηγοριῶν τῶν οὐρανίων Πνευμάτων, τῶν πιτρὶς καὶ τῶν ὑποδεεστέρων πνευμάτων τῶν καταπληρούντων τοὺς κόσμους.

*
* *

« Ποιησάτω προσκομιδὴν τῷ καθαρῷ ῥευστῷ ὅπερ ὀνομάζεται Ἀγασὰ, καὶ ὅπερ ἐςὶν ἡ τῆς ζωῆς οὐσία.

*
* *

« Ἀπαγγειλάτω τὴν μυστηριώδη μονοσύλλαβον, ἥτις ὀφείλει ἄγνωστος εἶναι τῷ πλήθει, κινῶν ἁπλῶς τὰ χείλη.

*
* *

« Ποιησάτω τὴν θυσίαν τῷ Σουβαϊαμβ χούβα τῷ αὐθυπάρκτῳ ὄντι.

*
* *

« Ἐπικαλεσάσθω τὸ πνεῦμα τῶν προγόνων, παρακαλῶν αὐτοὺς ἵνα παραστῶσιν εἰς τὴν τελετὴν.

*
* *

« Ἐξορκισάτω τὰ κακοποιὰ πνεύματα, ὧν ἡ παρουσία δύναιτο ἂν διαταράξαι τὰς θυσίας.

*
* *

« Ἐξευμενισάσθω ἑαυτῷ τὸ ὑπέρτατον πνεῦμα Πουλεὰρ, ὅπερ προΐσταται τῶν κωλυμάτων καὶ ἐνεργεῖ τὴν ἐπιτυχίαν τῶν ἐπιχειρήσεων.

*
* *

« Πάντες οἱ συνδαιτυμόνες ἐλθέτωσαν ἔτι εἰς τὴν ἱερὰν λίμνην τῶν καθαρισμῶν καὶ καθαρισάσθωσαν κατὰ τὸν παραγεγραμμένον τρόπον.

*
* *

« Ἅμα ἐπιστρέψωσιν, ὁ βραχματσαρὴς (βραχμίσκος)—δόκιμος σπουδαστὴς,—ὀφείλει θέσιν λαβεῖν ὑπὸ τὸ πάνδαλον τῶν ἀνθέων, καὶ πᾶσαι αἱ ἔγγαμοι γυναῖκες, αἵτινες εὑρίσκονται ἐν τῇ παραστάσει ὀφείλουσι ψάλλειν τὰς καθιερωμένας ᾠδὰς, χρίουσαι τὰ μέλη αὐτοῦ εὐώδει ἐλαίῳ καὶ κρόκῳ, καὶ ἀλείφουσαι τὰς βλεφαρίδας αὐτοῦ δι' ἀντιμονίου.

*
* *

« Ὅταν ὁ στολισμὸς τελειώσῃ, ὁ πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ τοῦ νεοφωτίστου κάθηνται πλησίον αὐτοῦ ὑπὸ τὸ πάνδαλον, καὶ αἱ γυναῖκες ποιοῦσιν ἐπὶ τῶν κεφαλῶν αὐτῶν τὴν τελετὴν τοῦ ἀράττη ἵνα ἀπομακρύνωσι τοὺς κακοὺς οἰωνούς.

*
* *

« Προσφέρουσι τὴν παυδζὰ — θυσίαν— πᾶσι τοῖς προστατευτικοῖς ἐφεστίοις πνεύμασι, ὡς καὶ τὰ πρῶτα φαγητὰ τὰ ἡτοιμασμένα διὰ τὸ γεῦμα.

*
* *

« Πάντες οἱ ἄνδρες καὶ πᾶσαι αἱ γυναῖκες καθήσθωσαν τότε ἐπὶ φύλλων κοκοφοινίκων κεκαλυμμένων ὑπὸ φύλλων τοῦ λωτοῦ, καὶ στρεψάτωσαν πρὸς ἀλλήλους τὰ νῶτα εἰς τρόπον ἵνα μὴ βλέπωσιν ἀλλήλους τρώγοντας.

*
* *

« Φέρουσι τότε τὸ ὀρύζιον, τὸ κεκαθαρισμένον βούτυρον, τὸ ἔλαιον, τὴν ζάκχαριν, τοὺς καρποὺς καὶ τὰ ὄσπρία τὰ προσδιωρισμένα εἰς τὴν πανήγυριν, ἔπειτα ὁ πατὴρ ποιεῖ διανομὴν Βεταλωνεὶς τὸ τέλος τοῦ γεύματος, δίδωσι δῶρον τῷ πουροχήτᾳ, καὶ ὅλος ὁ κόσμος ὀφείλει ἀπελθεῖν.

*
* *

« Τοιαύτη ἐστὶν ἡ πρώτη ἡμέρα τῆς Οὐπαναϊάνας.

*
* *

« Ἡ ἐπαύριον ὀνομάζεται Μουχουρτὰ— ἡ μεγάλη ἡμέρα—ἐπειδὴ ἐν αὐτῇ ὀφείλει γενέσθαι ἡ περιβολὴ τῆς ταινίας.

*
* *

« Ὁ βραχματσαρὴς λαβέτω θέσιν ὑπὸ τὸ Πάνδαλον ἐν μέσῳ τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, στρεψάτωσαν δὲ καὶ οἱ τρεῖς τὸ πρόσωπον πρὸς τὸ μέρος τῆς Ἀνατολῆς.

*
* *

« Ὁ βραχματσαρὴς ὀφείλει ἔχειν τὴν ὀσφὺν περιεζωσμένην ὑπὸ λινοῦ νεουργοῦ, καὶ ὑφάσματος καθαροῦ, καὶ αἱ γυναῖκες ἀλείφουσιν αὐτὸν ἁπαλῶς ἐπὶ τοῦ στήθους καὶ τῶν βραχιόνων διὰ τῆς κόνεως τοῦ κρόκου μεμιγμένης ἐξ ἐρυθροξύλου, ψάλλουσαι τὰς καθιερωμένας ᾠδάς.

*
* *

« Προχωρησάτω τότε ὁ πουροχήτας, μετὰ πυραύνου ἀργυροῦ πλήρους ἀνθρακιᾶς φλεγούσης, ποιησάτω τὴν θυσίαν τοῖς πνεύμασιν, ἐπικαλούμενος αὐτὰ περὶς τοῦ πυραύνου, καὶ ῥιψάτω ἐπὶ τοῦ πυρὸς, ἵνα εὐχαριστήσῃ τὴν ὀσφρησιν αὐτῶν, θυμίαμα καὶ κόνιν τοῦ ἐρυθροξύλου.

*
* *

« Τὸ πῦρ τοῦτο ὀφείλει διατηρηθῆναι ἐπιτετηδευμένως μέχρι τέλους τῆς ἑορτῆς Οὐπαναϊάνας· διότι, εἴπερ ἐσβέννυτο, μεγάλα δυστυχήματα συμβαίνοιεν ἄν, καὶ τὰ ἐφέστια πνεύματα ἐγκαταλείποιεν τὴν οἰκίαν.

*
* *

« Ἐννέα βραχμᾶνες καὶ ἐννέα βραχμανίδες ἔγγαμοι ὀφείλουσιν ἵνα προσδιορισθῶσιν εἰς τὴν διατήρησιν τοῦ πυρὸς τούτου.

*
* *

« Πᾶσαι αἱ ἔγγαμοι γυναῖκες, αἵτινες εὑρίσκονται μεταξὺ τῶν προσκεκλημένων, ἐλθέτωσαν ἐν μεγάλῃ πομπῇ μέχρι τῆς ἱερᾶς λίμνης, μουσικῶν προηγουμένων ὀργάνων, φέρουσαι ἀγγεῖον χαλκοῦν, ὅπερ πληροῦσιν ὕδατος.

*
* *

« Ἅμα ἐπιστρέψασαι εἰς τὴν οἰκίαν, καλυψάτωσαν τὸ στόμιον τοῦ ἀγγείου διὰ φύλλων τοῦ μαγγιοφόρου (1) καὶ κρεμασάτωσαν ὑπεράνωθεν κλάδον βανανέας ἀρτίως κοπέντα καὶ τοὺς ἑαυτοῦ καρποὺς φέροντα.

*
* *

« Ἐλθέτωσαν τότε, ὅλαι ὁμοῦ, εἰς τὸ γειτνιάζον δάσος, καὶ ἀνευροῦσαι φωλεὰν μυρμήκων λευκῶν, πληρωσάτωσαν δέκα μικρὰς χύτρας, πηλίνας τῆς τετριμμένης καὶ κεκοσκινισμένης γῆς ὑπὸ τῶν ζώων τούτων.

*
* *

« Ἔπειτα δὲ ἐρχόμεναι παρὰ τοῖς προσκεκλημένοις ὀφείλουσι φυτεῦσαι ἐν ταῖς σκεύεσι τούτοις δέκα εἴδη διαφόρων κόκκων, οὓς ποτίζουσι διὰ τοῦ ἐκ τῆς ἱερᾶς λίμνης ἀντληθέντος ὕδατος.

*
* *

« Τούτου γενομένου, ὁ Πουροχήτας ὀφείλει συνενῶσαι πάντα τὰ δοχεῖα ὁμοῦ καὶ ἐφαπλῶν ὑπεράνω λινὸν λεπτὸν, ποιησάτω τὴν ἐπίκλησιν τῶν προστατευτικῶν πνευμάτων καὶ δεηθήτω αὐτῶν ἵνα ἐκδηλώσωσι τὴν δύναμιν αὐτῶν διά τινος εὐτυχοῦς οἰωνοῦ.

(1) Δένδρον ὀπωροφόρον τῆς Περουβίας.

« Τότε ἐπιβάλλων τὰς χεῖρας ὑπεράνω τοῦ λινοῦ ἀπαγγειλάτω χαμηλοφώνως, μὴ ἀκουόμενος ὑπὸ τῶν παρισταμένων τὰς ἑπομένας μαγικὰς λέξεις· Ἀγνὶμ-Πᾶ-Πᾶτρα Παρυάϊα Παρῶξα.

Αἱ πέντε αὗται σανσκρητικαὶ λέξεις σημαίνουσιν· Ἀγνὶμ-πῦρ ἱερὸν, Πᾶ-ὕδωρ ἅγιον, Πᾶτρα-δοχεῖον ἐξηγνισμένον, Παρυάϊα-βλάστησις μαγικὴ, Παρῶξα-ἀόρατος.

*
* *

« Ὁ Πουροχήτας ὀφείλει ἀπαγγεῖλαι ἐννεᾶκις ἐννεᾶκις τὰς λέξεις ταύτας. Τότε δὲ τὰ προστατευτικὰ πνεύματα ἐμφανίζονται, τὸ ἐλαφρὸν λινὸν ἀνεγείρεται κατὰ μικρὸν, ἐν ὅσῳ διαρκεῖ ἡ ἐπίκλησις.

*
* *

« Ὁ Πουροχήτας ἀράτω τότε τὸ λινὸν, οἱ δέκα κόκκοι διεπέρασαν τὴν γῆν ἐντὸς τῶν δέκα δοχείων, δέκα δενδρύλλια ὑψώθησαν μέχρι τοῦ μετώπου τοῦ Πουροχήτα, φέροντα ἕκαστον κατὰ τὸ εἶδος αὐτοῦ ἄνθη καὶ καρπούς.

*
* *

« Ἡ μήτηρ τοῦ Βραχματσαρῆ πλέκει τότε στέφανον ἐκ τῶν ἀνθέων τῶν δένδρων τούτων καὶ τίθησιν αὐτὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ υἱοῦ αὐτῆς, καὶ ὁ Πουραχήτας διανέμει πᾶσι τοῖς παρισταμένοις τοὺς καρποὺς οἵτινες προήχθησαν ὑπὸ τὸ λινὸν, καὶ οἱ προσκεκλημένοι ἐπαναλαμβάνουσι τρὶς τρώγοντες αὐτούς. Ὁ εὐτυχὴς οἰωνὸς ἐξεδηλώθη. Ὁ εὐτυχὴς οἰωνὸς ἐξεδηλώθη. Ὁ εὐτυχὴς οἰωνὸς ἐξεδηλώθη. Ὁ Βραχματσαρὴς λαβέτω τὴν τριπλῆν ταινίαν τοῦ δοκίμου.

*
* *

« Ποιοῦσι νέαν ἐπίκλησιν τῶν πνευμάτων τῶν πλανητῶν καὶ τῶν προγόνων, ἵνα εὐχαριστήσωσιν αὐτοῖς διὰ τὴν προστατευτικὴν αὐτῶν ἐπιφοίτησιν, καὶ κρεμῶσιν εἰς τὸν λαιμὸν τοῦ νεαροῦ βραχμᾶνος τεμάχιον καθιερωμένου κρόκου.

*
* *

« Ὁ κουρεὺς ξυρισάτω τότε τὴν κεφαλὴν τοῦ δοκίμου καὶ κοψάτω τοὺς ὄνυχας τῶν ποδῶν καὶ τῶν χειρῶν αὐτοῦ ἐν τῷ θορύβῳ τῶν ᾀσμάτων τῶν γυναικῶν, συναυλούντων τῶν μουσικῶν τῶν παγοδῶν.

*
* *

« Ἐπιτάσσεται τῷ νεαρῷ βραχμᾶνι, ἵνα ἐλθὼν λούσηται ἐν τῇ λίμνῃ τῶν καθαρισμῶν, ἵνα ἐξαλείψῃ τὰς ἀκαθαρσίας ἅσπερ ἡ ἀκάθαρτος ἐπαφῇ τοῦ κουρέως ἐνετύπωσεν αὐτῷ· καὶ αἱ γυναῖκες ἐνδύουσιν αὐτὸν νέα καθαρὰ λινά.

*
* *

« Ὁ Πουροχήτας προβαίνει τότε παρ' αὐτῷ, καὶ ἐπιτεθεὶς ἐπ' αὐτοῦ τὰς χεῖρας, διαλύει τὴν ἁγνοιαν αὐτοῦ καὶ ἱκανὸν αὐτὸν ἀποκαθίστησι τῆς σπουδῆς τῶν ἐπιστημῶν, αἵτινες μέλλουσι πάσας αὐτοῦ τὰς στιγμὰς ἐπασχολήσειν. Περιβαλέτω αὐτὸν ἔπειτα διὰ τριπλῆς ζώνης πεπλεγμένης ἐκ τῆς ἱερᾶς βοτάνης τοῦ Δαρβᾶ.

*
* *

« Ἀναγινώσκων ἔπειτα τοὺς ἐξορκισμοὺς τοῦ λαιμοῦ καὶ τοῦ στήθους, κοσμεῖ τὸν νεοφώτιστον τῇ τριπλῇ ταινίᾳ τῆς βραχμανικῆς μυήσεως καὶ καθιεροῖ αὐτὸν Βραχματσαρὴν— δόκιμον ἐποφθαλμιῶντα εἰς τὴν μύησιν.

*
* *

« Τὴν στιγμὴν ταύτην ποιησάτωσαν διὰ τὸν νεαρὸν βραχματσαρὴν ἐκλογὴν Γκουροῦ— διδασκάλου τῆς ἱερᾶς ἐπιστήμης—ὑπερβάντος τὰ ἑξήκοντα ἔτη.

*
* *

« Ὁδηγησάτω ὁ γκουροῦ κατὰ μέρος τὸν νέον αὐτοῦ μαθητὴν, καὶ στρέψας αὐτὸν πρὸς Ἀνατολὰς, εἰπάτω αὐτῷ,

*
* *

« Ὦ υἱέ μου, ἰδοὺ ὅτι κάθησαι ἤδη παρὰ τοῖς ἀνθρώποις, μηδὲν ἀκάθαρτον μιανάτω τὸ σῶμά σου, ἡ δὲ διάνοιά σου ἐστραμμένη πάντοτε ἔστω πρὸς τὸ καλὸν, διότι ὁ Βράχμας ἄρξεταί σε γινώσκειν ἐκ τῶν πράξεών σου.

*
* *

« Γνώρισον ὅτι αἱ ψυχαὶ τῶν προγόνων αἰθέριον σῶμα ἔχουσαι, ἀκολουθήσουσί σοι ἐν ταῖς σπουδαῖς σου, καὶ βράδιον ἀποκαλύψουσί σοι, ἐὰν ἄξιος τούτου ᾖς, τὸ μέγα μυστήριον τοῦ Ὄ ν τ ο ς.

*
* *

« Μηδέποτε λάθῃς ὅτι ὅσα μέλλεις μαθεῖν οὐδέποτε ὀφείλουσιν ἵνα ἀποκαλυφθῶσι τῷ ἠλιθίῳ ὄχλῳ, καὶ ὅτι οὐδέποτε ἀφίξῃ εἰς τὴν μύησιν, ἐὰν μὴ μάθῃς ἐνθάψαι τὸ μυστήριον τῶν πραγμάτων ἐν τῷ μυχαιτάτῳ τῆς καρδίας σου.

*
* *

« Τοὺς λόγους τούτους ἀπαγγείλας, ὁ Γκουροῦ ὀνομάζει διὰ πρώτην φορὰν τὸν νεαρὸν βραχματσαρὴν Δουϊδζάα — δηλαδὴ δὶς γεγεννημένον.

*
* *

« Ἡ πρώτη γέννησις οὐκ ἔστιν εἰμὴ ἡ ἄφιξις ἐν τῇ ὑλικῇ ζωῇ, ἡ δευτέρα δέ ἐστιν ἡ προσχώρησις εἰς τὴν π ν ε υ μ α τ ι κ ὴ ν ζωήν.

*
* *

« Καὶ οὕτω πέρας λαμβάνει ἡ δευτέρα ἡμέρα.

*
* *

« Τὴν τρίτην ἡμέραν, ὁ βραχματσαρὴς προσενεγκάτω διὰ πρώτην φορὰν τὴν τῷ πυρὶ θυσίαν, καὶ ποιησάτω τὴν προσκομιδὴν τοῖς πνεύμασι καὶ ταῖς ψυχαῖς τῶν προγόνων ἐνώπιον πάντων τῶν προσκεκλημένων.

*
* *

« Τὴν τετάρτην ἡμέραν, ὁ πατὴρ τοῦ νεαροῦ βραχμᾶνος τοῦ δεξαμένου τὴν περιβολὴν ποιησάτω τὰ ἀρμόδια δῶρα πᾶσι τοῖς παραστᾶσιν ἐν τῇ τελετῇ, καὶ μὴ ἐπιλαθέτω δοῦναι δάμαλιν καὶ ἑκατὸν μαγγανῦς ὀρυζίου τῷ γκουροῦ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ.

*
* *

« Ἀνανεώσας τὴν σὰν κάλπαν, ὁ Πουροχήτας ποιησάτω τὴν προσκομιδὴν πᾶσι τοῖς πνεύμασιν ἅπερ ἐπεκαλέσατο ἵνα παραστῶσιν ἐν τῇ τελετῇ, καὶ εὐχαριστησάτω αὐτοῖς εὐαρεστηθεῖσιν ἐνδοῦναι ταῖς δεήσεσιν αὐτοῦ, καὶ οἱ παριστάμενοι ὀφείλουσιν ἀποχωρῆσαι λέγοντες, «τὸ παιδίον τέθνηκεν, ἀνὴρ ἐγεννήθη.»

Οὐδόλως σχολιάζομεν τὸ περίεργον τοῦτο χωρίον τοῦ Ἀγκουσιαδὰ Παρικχαί. Οὐδόλως θέλομεν εἶναι, εἰμὴ οἱ ἀμερόληπτοι ἱστορικοὶ τῶν παραδόξων τούτων ἐθίμων. Σημειοῦμεν μόνον ὅτι ἐν τῇ τελετῇ ταύτῃ τῆς Οὐπαναϊάνας, ἡ περιβολὴ τῆς ἱερᾶς ταινίας, ἥτις τὸ π α ι δ ί ο ν ἄ ν δ ρ α ποιεῖ, τὰ πιτρὶς ἢ πνεύματα, καὶ αἱ ψυχαὶ τῶν προγόνων λαμβάνουσι τὸ κυριώτερον μέρος. Προσκαλοῦνται ὑπό τινος Πουροχήτα, παρίστανται ἐφ' ὅλον τὸν χρόνον ἐν τῇ πανηγύρει, καὶ δέχονται σχεδὸν ἀποκλειστικῶς τὰς θυσίας, τὰς προσκομιδὰς καὶ τὰς ἀπαρχὰς ὅλων τῶν προπτοιμασμένων φαγητῶν διὰ τὰς εὐωχίας αἵτινες ἀποπερατοῦσι τὰς μυστηριώδεις ἱερουργίας ἑκάστης ἡμέρας.

Ὁ Βισχνοῦς οὐδόλως παρακαλεῖται, ὥσπερ μηδ' ὁ Βράχμας, ὁ ἄρχων τῶν δημιουργημάτων, ὁ κ ύ ρ ι ο ς τ ῶ ν Θ ε ῶ ν κ α ὶ τ ῶ ν ἀ ν θ ρ ώ π ω ν ὑπὸ τοῦ Πουροχήτα εἰμὴ ἵνα αὐτὸς οὗτος προπαρασκευασθῇ εἰς τὴν τελετὴν ὑπὸ τῆς μελέτης τῶν ἀπείρων τελειοτήτων τοῦ δημιουργοῦ καὶ τοῦ συντηρητοῦ τοῦ σύμπαντος τούτου.

Ὁ Βραχματσαρὴς τηρεῖ τὴν θέσιν ταύτην τοῦ δοκίμου μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ γάμου αὐτοῦ, ὅστις λαμβάνει χώραν κατὰ τὸ δέκατον ἕκτον ἢ δέκατον ὄγδοον ἔτος περίπου τῆς ἑαυτοῦ ἡλικίας. Ἐπὶ τὴν χρονικὴν ταύτην περίοδον, μένει παρὰ τῷ γκουροῦ αὐτοῦ ἢ διευθυντῇ, παραδιδόμενος τῇ σπουδῇ τῶν ἱερῶν βιβλίων καὶ τῶν μαθηματικῶν καὶ ἀστρονομικῶν ἐπιστημῶν.

Οὔπω εἰσάγουσιν αὐτὸν εἰς τὰς ἀποκρύφους ἐπιστήμας, ὧν τὰς ἀρχὰς τότε μόνον ἄρξεται διδασκόμενος ὅτε ἀφίξεται, ὡς γριχαστὰς, ἀρχηγὸς οἰκογενείας, ἢ πουροχήτας, ἱερεὺς λειτουργὸς, εἰς τὸν πρῶτον βαθμὸν τῆς μ υ ή σ ε ω ς.

Ἰδοὺ αἱ παραγγελίαι ἃς δίδωσιν αὐτῷ ὁ Μανοῦς.

*
* *

« Ὁ Γκουροῦ, μετὰ τὴν μύησιν τοῦ Βραχματσαρὴ διδάσκει αὐτὸν τὰ καθήκοντα τῆς καθαρότητος καὶ τὰ χρηστὰ ἤθη, τὴν διατήρησιν τοῦ ἱεροῦ πυρὸς, καὶ τὰς σανδύας— εἴδη προσευχῶν — τῆς πρωΐας, τῆς μεσημβρίας καὶ τῆς ἑσπέρας

*
* *

« Ποιήσας τοὺς παραγεγραμμένους καθαρισμοὺς καὶ τὸ πρόσωπον ἐστραμμένον ἔχων πρὸς Ἀνατολὰς, ὁ βραχματσαρὴς ὀφείλει, πρὶν ἢ ἀνοίξῃ τὸ Βέδα, κατευθύναι τὰ σεβάσματα αὐτοῦ τῷ ὑ π ε ρ τ ά τ ῳ Κ υ ρ ί ῳ τοῦ σύμπαντος.

« Ἀναγινώσκων τὸ Βέδα, ὀφείλει δεσπόσαι τῶν αἰσθήσεων αὐτοῦ καὶ στῆναι συνηνωμένας ἔχων τὰς χεῖρας ἵνα σέβας ἀποδῷ τῇ ἁγίᾳ γραφῇ· ἀρχόμενος δὲ καὶ λήγων τῆς ἀναγνώσεως, ἐναγκαλισάσθω τοὺς πόδας τοῦ πνευματικοῦ αὐτοῦ, καὶ μὴ ἀρξάτω μηδὲ παυσάτω εἰμὴ ἀκούων τοῦ γκουροῦ λέγοντος αὐτῷ, αἴ! σπούδαζε, ἢ ἀρκεῖ, στῆθι.

*
* *

« Ἀπαγγελλάτω πάντοτε, ἐν τῇ ἀρχῇ καὶ ἐν τῷ τέλει τῆς ἀναγνώσεως αὐτοῦ τὴν ἱερὰν μονοσύλλαβον — ΑΥΜ—ἥτις ἐμπεριέχει ἐν ἑαυτῇ τὸ μυστήριον τῆς Τριάδος. Ὁ τοῦτο μὴ ποιῶν λησμονεῖ παντὸς ὅ,τι ἔμαθε, τόσον ταχέως ὅσον οἱ ἐπὶ τοῦ ὕδατος χαραττόμενοι χαρακτῆρες ἐξαλείφονται.

*
* *

« Ἀπαγγειλάτω τὴν μυστηριώδη ταύτην μονοσύλλαβον, ἐπίκλησιν τῇ Τριμούρτι, ἣν αὐτὸς ὁ Βράχμας ἐξέφρασεν ἀπὸ τῆς οὐσίας τοῦ Βέδα, ἔχων τὸ πρόσωπον ἐστραμμένον πρὸς Ἀνατολὰς, καθαρὸς παντὸς μιάσματος, συγκρατῶν τὴν ἀναπνοὴν αὐτοῦ καὶ φέρων ἐν χερσὶ κορμὸν τῆς ἱερᾶς βοτάνης τοῦ Κουσᾶ.

*
* *

« Ὁ Βραχματσαρὴς οὐδέποτε ὀφείλει προξενῆσαι τὴν ἐλαχίστην θλῖψιν τῷ γκουροῦ, ὅστις ἀνελάβετο τὸ καθῆκον τοῦ ἀναθρέψαι αὐτὸν καὶ διδάξαι αὐτὸν τὴν ἁγίαν γραφήν. Ὀφείλει σέβειν αὐτὸν ὡς πατέρα τε καὶ μητέρα.

Οὐδόλως ὑποδείκνυται ἐν τῷ Ἀγκουσιαδὰ Παρικχαὶ ὅτι ὁ βραχματσαρὴς ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦ ποιεῖσθαι χρῆσιν τῆς μυστηριώδους μονοσυλλάβου ΑΥΜ, ἣν χορηγεῖ αὐτῷ ὁ Μανοῦ, ἀλλ' ὁ ἀρχαῖος νομοθέτης οὐδὲν δίδωσιν ἐνταῦθα τῇ λέξει ταύτῃ εἰμὴ τὴν κοινὴν ἔννοιαν ἐν ᾗ παρίστησι τὴν θρησκευτικὴν τριάδα, ὡς πρὸς τὴν μυστικὴν δὲ σημασίαν τῶν τριῶν γραμμάτων, ἀπαγορεύει τὴν ἐξήγησιν αὐτῆς, ἀπαραμειώτως ὥσπερ καὶ τὸ βιβλίον τῶν πιτρίς.

*
* *

« Ἡ ἁγία ἀρχικὴ συλλαβὴ ἡ συντεθειμένη ἐκ τριῶν γραμμάτων, ἐν ᾗ ἐμπεριέχεται ἡ βεδικὴ τριάς, ὀφείλει τηρεῖσθαι πόρ-

ρητος ὡς δεύτερον τριπλοῦν Βέδα, κ.τ.λ....
ΜΑΝΟΥΣ, βιβλ. ΙΑ'. § 265.

Τὰ ἀληθῆ πρακτικὰ τῶν ἀποκρύφων ἐπιστημῶν μόνον κατὰ τὸν δεύτερον καὶ τρίτον βαθμὸν τῆς μυήσεως ἄρχονται, καὶ ταῦτα πρὸ πάντων ἐνδιαφέρουσιν ἡμῖν ἵνα γνωρίζωμεν, τῆς δοκιμασίας καὶ τῆς πρώτης κλάσεως τῆς μυήσεως μὴ οὐσῶν εἰμὴ προπαρασκευῆς τοῖς ἀνωτέροις βαθμοῖς.

Ἀρκεσάτω ἡμῖν εἰπεῖν ὅτι αἱ ἑορταὶ τοῦ γάμου καὶ αἱ τελεταὶ τῆς κηδείας συνοδεύονται πάντοτε ὑπὸ τῆς ἐπικλήσεως τῶν ψυχῶν τῶν προγόνων καὶ τῶν πιτρὶς, ἄνευ δὲ τῆς παρουσίας τούτων οὐδόλως ἂν δύναιντο λαβεῖν χώραν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΒΑΘΜΟΥ ΤΗΣ ΜΥΗΣΕΩΣ.

Καθαρισμοί.—Δεήσεις.—Τελεταί.—Ἐπικλήσεις.

Μετάφρασις ἐκ τοῦ Ἀγκρουσάδα Παρικχαί.

Διὰ τοῦ γάμου αὐτοῦ, ὁ Βραχματσαρὴς ἀφίησι τὴν κλάσιν τῶν δοκίμων, μηδόλως ὅμως εἰσερχόμενος εἰς τὴν τῶν Γριχαστᾶ ἤτοι οἰκογενειαρχῶν μεμυημένων τοῦ πρώτου βαθμοῦ. Δέον πρὸς τοῦτο πρῶτον μὲν ἵνα ἀποτίσῃ τὴν ὀφειλὴν τῶν προγόνων διὰ τῆς γεννήσεως υἱοῦ καθωρισμένου εἰς τὴν διαιώνισιν τῆς φυλῆς αὐτῶν, δεύτερον δὲ, ἵνα ἄξιος κριθῇ, κατὰ τὴν ἔκθεσιν τοῦ γκουροῦ αὐτοῦ, τοῦ διασκελίσαι τὸ πρῶτον τοῦτο βῆμα.

Δεκτὸς δὲ γενόμενος, δύναται μένειν ἁπλοῦς γρισχαστὰς, ἤ, πουροχήτας τιτλοφορούμενος, προσληφθῆναι εἰς τὴν ὑπηρεσίαν Παγόδας τινός· ἀλλ' ἐν ἑκατέρᾳ τῶν θέσεων ἄρχεται ὧν μέλος τῆς μεγάλης ἱερατικῆς οἰκογενείας, καὶ ἐπὶ εἴκοσιν ἔτη πᾶσαι αἱ πράξεις τῆς ζωῆς αὐτοῦ ἑκάστης ἡμέρας τείνουσιν εἰς το ἑτοιμάσαι τὸ πνεῦμα καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ, διὰ τῆς μελέτης, τῶν προσευχῶν, τῶν θυσιῶν, τῶν καθαρισμῶν καὶ τῶν λεπτοτάτων φροντίδων τῆς ἁγνείας, πρὸς τὴν ὑπερτάτην μεταμόρφωσιν πρὸς ἣν ἀξιοῦ ἀφικέσθαι.

Ἰδοὺ, κατὰ τὸ Νίττια Κάρμα, μέρος πρῶτον τοῦ Ἀγκρουσιαδᾶ Παρικχαί, οὗτινος μνείαν ἐποιησάμεθα ἤδη, ὁποῖαί τινές εἰσιν αἱ ἀναρίθμητοι τελεταὶ τῶν καθαρισμῶν τῶν σωματικῶν τε καὶ τῶν πνευματικῶν, οἵτινες ἐπιβάλλονται αὐτῷ, καὶ ὧν οὐδενὸς δύναται παραμελῆσαι ἄνευ τῶν αὐστηροτάτων ποινῶν.

Διατηροῦμεν τὰς διαιρέσεις τὰς παραδεδεγμένας ἐν τῷ πρωτοτύπῳ συγγράμματι.

ΠΡΟΟΙΜΙΟΝ.

«Ὁ γριχαστὰς ἐγκαταλειπέτω τὴν ψίαθον αὐτοῦ καθ' ἑκάστην πρωΐαν μίαν ὥραν πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου, καὶ, ἅμα ἀφῇ τὴν κλίνην αὐτοῦ, ὁ πρῶτος αὐτοῦ λόγος ἔστω ἐπίκλησις τῷ Βισχνοῦ.

***

« Ἀποτεινέσθω ἀκολούθως τῇ μεγάλῃ οὐσίᾳ ἧς ὁ ἀριθμὸς τρία ἐμπεριέχεται ἐν ἑνὶ ὥσπερ καὶ τοῖς ἀνωτέρω πνεύμασι, καὶ λεγέτω, Βράχμα! Βισχνοῦ! Σίβα! καὶ ὑμεῖς δαιμόνια τῶν ἑπτὰ πλανητῶν, ποιήσατε τὴν ἡμέραν ἀνατεῖλαι.

***

« Τὸ δεύτερον ὄνομα ὅπερ ὀφείλει ἀπαγγεῖλαι, ἐστὶ τὸ τοῦ Γκουροῦ ὑφ' ὃν ἐτέλεσε τὴν δοκιμασίαν αὐτοῦ. Εἰπάτω, ὦ ἅγιε Γουροῦ, προσφέρω σοι τὰς λατρείας μου, ὑπεραγαπῶ σε ὡς πνεῦμα ἀνώτερον ὅπερ ἐγκατέλιπε ἤδη τὸν κόσμον τοῦτον. Διὰ τῶν σοφῶν σου μαθημάτων ἠδυνήθην ἀποφυγεῖν τὸ κακόν.

***

« Παρακαλείτω τὸ ὑπέρτατον Ὄν, ἵνα κατέλθῃ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, καὶ λεγέτω, ἰδοὺ ὅτι ὁ Βράχμας ἐν ἐμοί ἐστιν, εὐφρανθήσομαι ἐν ἐντελεῖ εὐδαιμονίᾳ.

***

« Ἀποτεινέσθω τῷ Βισχνοῦ, καὶ λεγέτω, Θεὲ, ὅστις ὁ καθαρώτατος τῶν πνευμάτων ὑπάρχεις, ἡ ἀρχὴ πάντων τῶν πραγμάτων, ὁ κύριος τοῦ κόσμου, ὁ γονιμοποιὸς τῆς φύσεως, ταῖς διαταγαῖς σου ἀφίημι τὴν στρωμνήν μου, καὶ ἀψηφήσω τοὺς σκοπέλους τοῦ κόσμου.

***

« Σκεψάσθω ἑπομένως περὶ πάντων ὅσα μέλλει ποιῆσαι τὴν ἡμέραν, περὶ τῶν ἀγαθῶν ἔργων, καὶ περὶ τῶν θεαρέστων πράξεων ἃς περ ἐκτελέσειν ὀφείλει.

***

« Ἀναμιμνησκέσθω ὅτι, ἵνα ὦσιν εὐάρεστοι τοῖς θεοῖς, αἱ πράξεις αὐτοῦ ὀφείλουσιν ἐκπληροῦσθαι μετὰ ζέσεως καὶ εὐσεβείας, καὶ οὐχὶ ἀμελῶς ἢ ἐξ ἀνάγκης.

***

« Ἐν τῇ ἀποφάσει τοῦ ἐκτελέσαι πάντα αὐτοῦ τὰ καθήκοντα, ἀπαγγειλάτω ὑψηλοφώνως τὰ χίλια ὀνόματα τοῦ Βισχνοῦ...

Τὸ Ἀγρουσιαδὰ δίδωσι καθ' ὁλοκληρίαν τὰ εἴδη ταῦτα τῶν λιτανειῶν τοῦ Βισχνοῦ, αἵτινες πράγματι ἐκ χιλίων ὀνομάτων σύγκεινται. Ἄρχονται δ' ὧδε, Χαῖρε Βισχνοῦ. Χαῖρε Χαρῆ. Χαῖρε, Ναραϊάνα. Χαῖρε, Κοβίνδα. Χαῖρε, Κεσβά. κτλ...

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ.

ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΚΑΘΑΡΙΣΜΩΝ.

« Λαμβάνων ἐν τῇ χειρὶ δοχεῖον τι χαλκοῦν ἐλθέτω διὰ τὰς φυσικὰς αὐτοῦ ἀνάγκας εἰς ἀπόστασιν τοὐλάχιστον βολῆς βέλους ἀπὸ τῆς κατοικίας αὐτοῦ, ἐν τόπῳ μεμονωμένῳ.

***

« Ἐν τῇ ἐκλογῇ μέρους καταλλήλου, ἀποφευγέτω τὸν περίβολον ναοῦ, τὰς ὄχθας ποταμοῦ, λίμνης, ῥρέατος, ὁδοῦ πολυθαμίζου καὶ ἱεροῦ δάσους.

***

« Μὴ ἐχέτω τὰ καθαρὰ ὑφάσματα, ἅτινα ἐνδυθήσεται.

***

« Κρεμασάτω τὸ τριπλοῦν σχοινίον, σημεῖον τοῦ ἀξιώματος αὐτοῦ, ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ὠτός.

***

« Στήτω ἐν μέρει, ἔνθα βέβαιός ἐστιν, ὅτι οὐδεὶς αὐτὸν βλέπει, καὶ ἐφ' ὅσον μενεῖ ἐν αὐτῷ, μηδὲ τῇ διανοίᾳ αὐτοῦ μηδὲ τῇ ὁράσει αὐτοῦ παραστησάτω τοὺς θεοὺς, τὰ πιτρὶς, τὰς ψυχὰς τῶν προγόνων, τὸν ἥλιον, τὴν σελήνην, τοὺς ἑπτὰ πλανήτας, τὸ πῦρ, βραχμᾶνά τινα, ναὸν, ἄγαλμα τῆς θεότητος, γυναῖκα.

***

« Τηρησάτω σιγὴν βαθεῖαν.

***

« Μηδὲν μασσάτω, καὶ μηδὲν φορτίον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἐχέτω.

***

« Ἔπειτα δὲ ἀποστήτω, καὶ, λούσας τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας διὰ τοῦ ὕδατος, ὅπερ ἐν τῷ χαλκίνῳ δοχείῳ ἔχει, ἐλθέτω εἰς τὰς ὄχθας ποταμοῦ ἢ λίμνης, ὅπως ἐκτελέσῃ τὸν καθαρισμὸν τῶν κρυφίων μερῶν.

***

« Ἀφικόμενος εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ ἢ τῆς λίμνης, ἔνθα καθαρίσασθαι θέλει, ἐκλεξάτω μέρος κατάλληλον, καὶ ὀλίγην λεπτὴν ἄμμον, ἧς χρῆσιν ὀφείλει ποιήσασθαι, συνεῶν αὐτὴν μετὰ τοῦ ὕδατος, ἵνα τὸν ἑαυτοῦ καθαρισμὸν ἐνεργήσῃ.

***

« Γινωσκέτω ὅτι ὑπάρχουσι πολλὰ εἴδη γαιῶν ἀκαθάρτων, ὧν οὐδόλως δύναταί τις χρῆσιν ποιήσασθαι, ἤτοι ἡ γῆ ἡ ἀνεγειρομένη ὑπὸ τῶν μυρμήκων, ἡ γῆ ἐξ ἧς ἐκβάλλουσι τὸ ἅλας, ἡ ἀρχιλώδης γῆ, ἡ γῆ ἡ εὑρισκομένη ἐπὶ μεγάλης ὁδοῦ, ἡ γῆ ἧς ἐποιήσατό τις χρῆσιν πλύνας τὰ λευκὰ ἐνδύματα (1), ἡ γῆ ἐκλαμβανομένη ὑπό τι δένδρον, ἐν τῷ περιβόλῳ ναοῦ, ἐν κοιμητηρίῳ, καὶ ἡ γῆ ἥτις εὑρίσκεται πλησίον τῶν ὀπῶν ἃς περ οἱ μῦς ἀνοίγουσιν.

***

(1) Γῆ, τὴν ὁποίαν μεταχειρίζονται εἰς τὴν μπογάδαν, εἰς τὴν θολοστάκτην, ὡς παρ' ἡμῖν τὴν στάκτην.

« Ἐκλεξάτω ἄρα γῆν ἀμμώδη, λεπτήν, καὶ ἄνευ οὐδενὸς εἴδους συντριμμάτων φυτικῶν καὶ ζωϊκῶν.

*
* *

« Κρατῶν γῆν κατάλληλον πλησιάσει πρὸς τὸ ὕδωρ, μὴ καταβαίνων ἐν αὐτῷ, καὶ ἀντλήσει ἐξ αὐτοῦ διὰ τοῦ χαλκίνου αὐτοῦ δοχείου. Ἐὰν δὲ μὴ ἔχῃ δοχεῖον, ποιησάτω ὀπὴν ἐν τῇ ἄμμῳ, ἐπὶ τῆς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ.

*
* *

« Λαβὼν δράκα γῆς ἐμβεβρεγμένης ἐν τῷ ὕδατι, προστρίψει καὶ πλυνεῖ τρὶς τὸ ἐρρυπωμένον μέρος, καὶ ἅπαξ τὰ ἕτερα κρύφια μέρη.

*
* *

« Ἔπειτα δὲ, καθαρισάμενος καὶ πλυνάμενος διὰ πολλοῦ ὕδατος, πλυνεῖ τὸ στόμα αὐτοῦ δι' ὕδατος καθαροῦ, καταπίνων τρεῖς μικρὰς καταπώσεις, καὶ προφέρων τὸ ὄνομα τοῦ Βισχνοῦ.

*
* *

« Ἵνα προστρίψῃ τοὺς ἑαυτοῦ ὀδόντας, ποιησάτω χρῆσιν μικροῦ κλάδου ἐκ ξύλου, ὃν οὐδόλως δύναται συλλέξαι εἰμὴ ἐκ τῶν δένδρων Οὐδογμᾶ, ῥαγγοῦ, νεραδοῦ, βισουγγᾶ, οὐταρᾶ, ῥεβανοῦ, καὶ ἐπὶ ὅλων τῶν γαλακτωδῶν καὶ ἀκανθωδῶν θάμνων.

*
* *

« Ἀποκόπτων τὸν κλάδον κατευθυνέτω τοὺς ἑπομένους λόγους πρὸς τὰ πνεύματα τῶν δασῶν.

*
* *

« Πνεύματα τῶν δασῶν, κόπτω ἕνα τῶν μικρῶν τούτων κλάδων ἵνα προστρίψω τοὺς ὀδόντας μου. Ἀπονέμετέ μοι διὰ τῆς πράξεως ἣν ποιήσω, πολυχρόνιον ζωὴν, δύναμιν, τιμὰς, πνεῦμα.

*
* *

« Μετὰ τὴν ἐπίκλησιν ταύτην, κλαδευσάτω μακρὰν ῥάβδον φοίνικος, ἧς τὴν ἄκραν κατασκευάσει ὡς γραφίδα.

*
* *

« Καθήμενος ἐπὶ τῆς ὄχθης τοῦ ὕδατος, ἔχων τὸ πρόσωπον ἐστραμμένον πρὸς τὸ μέρος τῆς Ἀνατολῆς, τρίψει ὅλους αὐτοῦ τοὺς ὀδόντας διὰ τοῦ ἐκ ξύλου τούτου κλάδου, καὶ πλυνεῖ τρὶς τὸ στόμα αὐτοῦ δι' ὕδατος διαυγοῦς.

*
* *

« Οὐδόλως ἐπιτρέπεται, ἵνα ἀσχολῆται πάσας τὰς ἡμέρας εἰς ταύτην τὴν φροντίδα τῆς καθαριότητος· ὀφείλει ἀπέχειν ταύτης τὴν ἕκτην, τὴν ὀγδόην, τὴν ἐννάτην, τὴν ἑνδεκάτην καὶ δωδεκάτην ἡμέραν τῆς νέας σελήνης καὶ τῆς πανσελήνου.

*
* *

« Τὴν τρίτην ἑκάστης ἑβδομάδος, τὴν ἡμέραν καθ' ἣν συμπίπτει ὁ ἀστερισμὸς ὑφ' ὃν ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον, τὴν ἡμέραν τῆς ἑβδομάδος καὶ τὴν πρώτην τοῦ μηνὸς, αἵτινες ἀνταποκρίνονται εἰς τὴν τῆς γεννήσεως.

*
* *

« Τὸν χρόνον τῶν ἐκλείψεων, τῆς συζυγίας τῶν πλανητῶν, τῶν ἰσημεριῶν, τῶν ἡλιοστασίων, καὶ ἑτέρων ἐποχῶν δυστυχῶν.

*
* *

« Τὴν ἐπέτειον ἡμέραν τοῦ θανάτου τοῦ πατρὸς ἢ τῆς μητρὸς αὐτοῦ· γνώτω δὲ ὅτι πάντα ταῦτα ἀπολύτως ἀπαγορεύονται.

(Ἀκολουθεῖ.)

Η ΠΑΣΧΟΥΣΑ ΑΝΘΡΩΠΟΤΗΣ.

Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ λόγου, ὃν ὁ ἰατρὸς κ. Ξ. Ζωγράφος ἀπήγγειλε τῇ 27 Φεβρουαρίου 1877 κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς Φιλοπτώχου τῶν Κυριῶν Ἀδελφότητος ἐν Σταυροδρομίῳ.

Προκειμένου περὶ Φιλοπτώχου Ἀδελφότητος, ποῖον καλλιλλότερον θέμα, εἰμὴ αὐτὴ ἡ πάσχουσα ἀνθρωπότης, ποία ἀφορμὴ λόγων προσφορωτέρα εἰμὴ τὰ βάσανα, καὶ αἱ ταλαιπωρίαι, καὶ οἱ ἀτελεύτητοι ὀλοφυρμοὶ τῆς μεγάλης μερίδος τῶν ἀνθρώπων, ὧν τὴν ἀνακούφισιν προτίθενται, φιλανθρώπως πάνυ, τὰ τοιαῦτα σωματεῖα; Ναὶ, δὲν ἐζήτησα καὶ τότε ὡς καὶ νῦν τοῦ ἐμοῦ θέματος τὰς μαρτυρίας καὶ πληροφορίας εἰς συγγραφεῖς καὶ βιβλιοθήκας, δὲν ἠρεύνησα οὐδ' ἠρώτησα περὶ αὐτοῦ τῶν διαφόρων ἰδεολόγων τὰς ἰδέας καὶ τὰς γνώμας, ἀλλ' ἐξεθέμην ἐνώπιον ὑμῶν γυμνὰ καὶ αἱμάσσοντα τὰ ἕλκη τῆς ἀνθρωπίνου κοινωνίας, καὶ ἔδαλον τὸν δάκτυλον εἰς τὰς χαινούσας πληγὰς αὐτῆς, καὶ ἔδειξα ἀσπαίρουσαν τὴν σάρκα ὑπὸ τὸ ἄλγος καὶ τὴν ὀδύνην!....

Ναὶ, ἀντὶ βιβλιοθηκῶν καὶ συγγραφέων προὐτίμησα ν' ἀνοίξω τὴν αἱματόγραπτον βίβλον τῆς ἀνθρωπότητος, ἠθέλησα νὰ ἄρω τὴν αὐλαίαν, ὄπισθεν τῆς ὁποίας παρίσταται τὸ μέγα καὶ ἀλγεινὸν δρᾶμα τῆς κοινωνίας τῶν ἀνθρώπων (quivi sosperi, pianti ed alti guai), νὰ σύρω τὸ παραπέτασμα τὸ καλύπτον τὴν νόσον τὴν κατατρύχουσαν καὶ διαβιβρώσκουσαν τὰ σπλάγχνα τῶν ἐθνῶν, νὰ ἐρευνήσωμεν τὰ ἀληθῆ αἴτια αὐτῆς καὶ νὰ ὑποδείξωμεν τὴν δυνατὴν θεραπείαν· ἀλλὰ τί κατωρθώσαμεν; Εὕρομεν ὅτι τὸ κύριον αἴτιον τῆς καταστάσεως ταύτης ἔγκειται ἐν τῇ σφαλερᾷ καὶ ἡματρτημένῃ θεσμοθεσίᾳ τῶν ἐθνῶν, ἀφ' ἧς ἀπορρέει ἡ κακὴ ἐκτίμησις τῶν θαυμαστῶν φυσικῶν ἱκανοτήτων τῶν ἀτόμων, καὶ ἡ συγκέντρωσις τοῦ πλούτου εἰς ὀλίγους· ἀλλὰ κατὰ τί ὠφελήθημεν; Ὑπετυπώσαμεν τὴν ἐν τῷ ὡραίῳ τούτῳ κόσμῳ εὐδαίμονα τοῦ ἀνθρώπου πορείαν, ὑπὸ ἄλλον κοινωνικὸν διοργανισμὸν, ὑπὸ ἀλλοίαν νομοθετικὴν διαρρύθμισιν, ὑπὸ διάφορον πολιτείαν· ἀλλὰ τί ἐκερδήσαμεν;

Ἔκτοτε πολλαὶ καὶ μεγάλαι ἐγένοντο κοινωνικαὶ μεταβολαὶ ἔν τε τῷ παλαιῷ καὶ τῷ νέῳ κόσμῳ, ῥιζικαὶ καὶ ἀτέκμαρτοι συνέβησαν κυβερνητικαὶ μετατροπαὶ, ποία δ' ἐκ τούτων ἐπῆλθε βελτίωσις τῶν λαῶν; Ποία κατεβλήθη ὀροντὶς ὑπὸ τῶν διεπόντων τὰς τύχας τῶν ἐθνῶν, ὑπὲρ τῶν πενομένων τάξεων, τῆς μεγαλειτέρας ταύτης μερίδος τῶν ἐπὶ γῆς ζώντων; Ποῖα καὶ ποῦ αἱ εὐτυχήσασαι κοινωνίαι ἐκ τοῦ τόσου καταρρεύσαντος ἀνθρωπίνου αἵματος ἐν ἀμροτέροις τοῖς ἡμισφαιρίοις; Ποῖαι καὶ ποῦ αἱ ἐκ τῶν διπλωματικῶν ἐνεργειῶν καὶ συνδιασκέψεων προκύψασαι ὠφέλειαι ὑπὲρ τῶν ταλαιπωρουμένων; ποῖαι καὶ ποῦ αἱ ἐκ τῶν μυριοφόνων μαχῶν ἐπελθοῦσαι ἐλευθερίαι καὶ ἰσότητες; Εἰς ταῦτα πάντα ἀφίνομεν τὴν διπλωματικὴν συνείδησιν ν' ἀποκριθῇ!..

Ἡμεῖς δὲ τί ἐπράξαμεν κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα; Βεβαίως ἐν τῷ ταπεινῷ καὶ στενῷ ἡμῶν κύκλῳ, οὐδὲν τὸ δυνάμενον ἐπενεργῆσαι ἐφ' ὅλης τῆς ἀνθρωπότητος. Ἀσθενεῖς ἡμεῖς, καὶ ναυαγοὶ τῶν τριχυμιῶν καὶ θυελλῶν τῶν περιστάσεων, ἄσημοι ἡμεῖς, καὶ καταμεμωλωπισμένοι ὑπὸ τῶν σκληρῶν προσβολῶν τῶν αἰώνων, τί δυνάμεθα ἐνώπιον τῆς ἀκατασχέτου φορᾶς τῆς ὠθούσης τὴν ἀνθρωπότητα εἰς τὸ μαρτύριον; Τί δυνάμεθα κατὰ τοῦ σιδηροῦ βραχίονος τοῦ κρατοῦντος αὐτὴν τρέμουσαν ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ καθεστῶτος; Τί δυνάμεθα κατὰ τῆς στυγερᾶς ἀνάγκης, ἣν οὐδ' ἡ μεγάλη ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ θυσία κατώρθωσε νὰ καταβάλῃ, ἢ νὰ μαλάξῃ;

Περιορισθῶμεν λοιπὸν ἐν τῇ στενῇ μάνδρᾳ ἡμῶν, καὶ ἴδωμεν ὁποῖα τὰ κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη κατορθωθέντα ἔργα ἐν τῇ συνοικίᾳ ταύτῃ, πέραν τῆς ὁποίας οὐκ ἔξεστι τῇ Φιλοπτώχῳ Ἀδελφότητι ἡμῶν μεριμνᾶν καὶ φροντίζειν. . . . . .

Ἡ ἵδρυσις καὶ ὁ καταρτισμὸς ἐργαστηρίου ἐπὶ βάσεων καὶ ἀρχῶν οἷας ἐξέθεντο ἡμῖν τὰ εὐγενῆ ἐκτελεστικὰ μέλη ἐστὶν ἔργον ὄντως ἐθνωφελὲς καὶ φιλάνθρωπον, οὐ μόνον ὡς παρέχον ἄρτον εἰς τοὺς πένητας ἀξιοπρεπῶς, ἀλλὰ καὶ ὡς σπουδαῖον καὶ ἰσχυρὸν μέσον ἠθικοποιήσεως καὶ διαμορφώσεως τῆς πενομένης τάξεως καὶ τῶν ἐν λιμῷ καὶ αὐχμῷ ταλαιπωρουμένων.

Δὲν νομίζω ἀναγκαῖον νὰ φέρω ἐνώπιον ὑμῶν τὰς διὰ θεωριῶν καὶ ἐπιχειρημάτων ἀποδείξεις τούτου ὅτι ἡ ἐργασία, ὑπό τε τὴν ὑλικὴν καὶ ἠθικὴν αὐτῆς ἔποψιν λυσιτελὴς καὶ ὠφέλιμος τῷ ἀνθρώπῳ τυγχάνει· τοῦτό ἐστι πρότασις αὐταπόδεικτος· ἄλλως δὲ, ἄλλοι ἐμοῦ φέρτεροι ἐξετέλεσαν τοῦτο ἄλλοτε, καὶ ἰδίως κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ὁ συνάδελφος κ. Δάλλας. Οὐδὲ θεωρῶ δίκαιον τὸ παράπαν, ν' ἀπασχολήσω τὸν πολύτιμον καιρὸν ὑμῶν ἐπὶ θέματος πασιγνώστου· τοῦτο μόνον λέγω ὡς ἐπίμετρον τῶν πέρυσι λεχθέντων, ὅτι ὁ πένης ὁ προσερχόμενος ἵνα λάβῃ τὸ ἀντίτιμον τῆς ἐργασίας αὐτοῦ, διὰ τῆς συ-

ναλλαγῆς αὐτοῦ ἐξισοῦται τέλεον τῷ διδόντι, καὶ ἀναχωρεῖ φέρων ὑψηλὰ τὸ μέτωπον, ὅτι εἰς οὐδένα χρεωστεῖ χάριν εἰμὴ εἰς ἑαυτόν, ἐνῷ ὁ ἐλεούμενος μόνῳ φιλανθρωπίας λόγῳ, ἀπέρχεται ἐξουθημένος καὶ τεταπεινωμένος· ἡ ἠθικὴ δὲ κατάπτωσις αὕτη πολλάκις ἐπαναλαμβανομένη, καθίσταται ἔθος καταπνίγον ἐπὶ τέλους καὶ ἀποσβνύον πᾶσαν συναίσθησιν φιλοτιμίας, ἤτοι ἐξευτελισμὸς καὶ ἐξαχρείωσις.

Τὴν ἰδέαν τῆς ἀντικαταστάσεως τῆς ἀμέσου ἐλεημοσύνης διὰ τῆς ἐργασίας, τὴν εὐτυχῆ, λέγω, ἰδέαν τοῦ παρέχειν πόρον ζωῆς ἔντιμον εἰς τοὺς πενομένους, ἀντὶ τῆς μικρᾶς καὶ πάντοτε ἀνεπαρκοῦς διανεμομένης χρηματικῆς ποσότητος, πρὸ πολλοῦ τὰ ἐρίτιμα ἐκτελεστικὰ μέλη τῆς Ἀδελφότητος ἐμερμήριζαν κατὰ φρένα καὶ κατὰ θυμόν, ἀλλ' εἴμαρται τῷ εὐτυχεῖ καὶ φιλοκάλῳ φίλῳ ἡμῶν κ. Συγγρῷ νὰ δώσῃ σάρκα καὶ ὀστᾶ εἰς τὴν ψιλὴν ἰδέαν ταύτην.

Ὑπάρχουσιν ἐν τῷ κόσμῳ ἄνθρωποι, οἵτινες διὰ τῆς ἱκανότητός των ἐκβιάζοντες, οὕτως εἰπεῖν, τὴν εὔνοιαν τῆς τύχης καὶ ζάπλουτοι γενόμενοι, παραδίδονται ἔπειτα ὑπ' αὐτῆς ἐλεύθεροι ὡς πρὸς τὴν χρῆσιν τοῦ πλούτου εἰς τὰς ἐμπνεύσεις τοῦ δαιμονίου τοῦ ἐν παντὶ θνητῷ οἰκοῦντος κατὰ Πλάτωνα, εὐτυχὴς δὲ ἡ κοινωνία, εὐτυχὴς ἡ πατρὶς ἡ πολλὰ τοιαῦτα ἀποκτήσασα τέκνα.

Ὑπὸ τοῦ ἀγαθοῦ δαιμονίου αὐτοῦ ἐμφορούμενος καὶ ὁ ἀγαθὸς φίλος κ. Συγγρός, καὶ παρ' ἡμῖν τυγχάνων, καὶ ἀπὸ τῆς ξένης, οὐδέποτ' ἐπαύσατο παραινῶν καὶ ὑποστηρίζων τὴν κατάργησιν τοῦ ἐξευτελιστικοῦ συστήματος τῆς διανομῆς τῶν ἐλεῶν, καὶ τὴν σύστασιν κέντρου ἐργασίας, ἤτοι ἐργαστηρίου παρεμφεροῦς ἐκείνου τῶν Ἀθηνῶν.

Ἐπιθυμῶν δὲ ἵνα καὶ πράγματι διατρανώσῃ τὴν συμπάθειαν αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς συνοικίας ταύτης, ἥτις εἶδεν αὐτὸν ἀπὸ νεότητος αὐτοῦ παλαίοντα κατὰ τῶν ἰδιοτροπιῶν τῆς πολυτρόπου καὶ ἀλλοπροσάλλου τύχης, καὶ ἥτις ἐπήνεσεν αὐτὸν ἐξελθόντα νικητὴν διὰ τῆς ἐπιμονῆς καὶ εὐφυΐας του, θέλων, λέγω, νὰ δείξῃ ἔργοις ὅτι φέρει ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἄσβεστον τὸ ἱερὸν πῦρ τοῦ ἀγαθοῦ, ἐδωρήσατο τῇ Ἀδελφότητι οὐ μόνον οἰκόπεδον ἀξιόλογον ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ Πέρα πρὸς ἐγκαθίδρυσιν μονίμου ἐργαστηρίου ἀντὶ τοῦ νῦν ὑπάρχοντος προσωρινοῦ . . . ἀλλὰ καὶ χιλίας λίρας πρὸς ἀνέγερσιν αὐτοῦ· μὴ δέ τις ὑποθέσῃ ὅτι ὁ κ. Συγγρὸς ἀρκεσθήσεται εἰς ταῦτα μόνα, οὐ μὰ τὸ ἀγαθὸν δαιμόνιον τὸ οἰκοῦν ἐν αὐτῷ, οὐ μὰ τὸ ἱερὸν πῦρ τὸ θερμαῖνον τὴν καρδίαν τῶν ἡμετέρων πλουσίων, ὁ Συγγρὸς οὐ μὴ παύσηται ἔρδων τὸ ἀγαθόν.

Ἐργαστήριον λέγοντες δὲν ἐννοοῦμεν ἐργοστάσιον, οὗ ὁ σκοπός ἐστιν ἡ κερδοσκοπία, αἱ δ' ἐργαζόμεναι χεῖρες θεωροῦνται ὡς τόσαι μηχαναὶ προωρισμέναι νὰ παράγωσιν. Ἐν τῷ ἐργοστασίῳ ἐνεργεῖται καθ' ὅλην αὐτῆς τὴν δραστηριότητα, μέχρι τῆς καταχρήσεως, ἡ ἐκμετάλλευσις τῶν δυνάμεων τοῦ ἐργάτου παντὸς γένους καὶ ἡλικίας ἀδιακρίτως πρὸς πλείονα παραγωγὴν καὶ ὠφέλειαν κέρδους. Ἐν τῷ προκειμένῳ δὲ ἐργαστηρίῳ, οὗ ὁ σκοπὸς εἶναι βιοποριστικὸς ἅμα καὶ ἠθικός, δὲν ἐκμεταλλεύεται ἀλλὰ χρησιμοποιεῖται ἡ ἐνεργὸς τοῦ ἀνθρώπου δύναμις, καὶ τοῦτο ὑπὸ ὅρους οὓς ἐπιβάλλουσι τοῖς ἐπιτηροῦσι καὶ διευθύνουσιν οἱ κανόνες τῆς ὑγιεινῆς καὶ ὁ σκοπὸς τῆς ἠθικοποιήσεως καὶ διαμορφώσεως τῶν ἐργαζομένων. Ἐφ' ᾧ καὶ ἀνάγκη μεγίστης πείρας, καὶ οὐκ ὀλίγων γνώσεων περὶ τὴν σύνταξιν τοῦ κατελλήλου κανονισμοῦ τοιούτου καταστήματος. Καὶ ἐξεπονήθη μὲν τοιοῦτος ὡς ἔγγιστα κανονισμὸς ὑπὸ ἀνδρὸς πεπειραμένου καὶ πως ἁρμοδίου, ἀλλά, τὸ ἐπαναλαμβάνω, ἐπὶ τοῦ νῦν ὑπάρχοντος ἐργαστηρίου ἀδύνατος ἡ ἐφαρμογή· καὶ ἀπόδειξις τούτου ἐστὶν ὅτι πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς ὑγιεινῆς, δέον ἡ ἐργασία νὰ διχιρῆται εἰς διάφορα τεχνουργικὰ τμήματα ἀπαλλάττοντα τὸ σῶμα τῆς ἐργάτιδος ἀπὸ τῆς δικνεκοῦς ἠρεμίας, ἢ τῆς ἀπαύστου ἐνεργείας.

Ἂν π. χ. καταδικάσητε τὰς περὶ τὴν ῥαπτικὴν ἢ τὴν ποικιλτικὴν ἀσχολουμένας νὰ διανύωσιν ὅλην τὴν ἡμέραν εἰς τὴν αὐτὴν ἐνασχόλησιν κρατοῦσαν τὸ σῶμα εἰς παντελῆ ἀκινησίαν, ἐπίκειται κίνδυνος μὴ μετ' οὐ πολὺ ἡ χλώρωσις ἢ ὁ μαρασμὸς καὶ ἡ καχεξία καταλάβωσι τὰς ἐργάτιδας ταύτας. Δέον ἄρα ἡ περὶ τὴν ῥαπτικὴν, ἢ τὴν ποικιλτικὴν, ἢ τὰ τρίχαπτα ἀσχολουμένη κόρη ἢ γυνὴ νὰ ἐξασκῆται καθ' ὡρισμένας ὥρας καὶ περὶ τὴν ὑφαντικὴν, ἢ τὴν ἐριοξαντικὴν, ἢ ἄλλην ἐργασίαν τιθεῖσαν τὸ μυϊκὸν σύστημα εἰς ἐνέργειαν καὶ κίνησιν.

Ἐκ τούτου προκύπτει ἡ ἀναπόφευκτος ἀνάγκη τοῦ διαιρέσαι τὸ κατάστημα εἰς διάφορα τεχνουργικὰ τμήματα ἀλλοίως καὶ ἀντιθέτως ἐπὶ τοῦ σώματος τῆς ἐργάτιδος ἐπενεργοῦντα· ποῦ δὲ ὁ ἀναγκαῖος χῶρος;

Ὅσον δὲ περὶ τῆς ἠθικοποιήσεως, νομίζω οὐχὶ ἀνέφικτον οὐδὲ δυσκατόρθωτον τὴν ἁπλῆν διδασκαλίαν θρησκευτικῶν τινῶν παραγγελμάτων, καὶ μάλιστα τὴν στοιχειώδη ᾠδικὴν, δι' ἧς οὐ μόνον οἱ πνεύμενες ἀναπτύσσονται, ἀλλὰ κάπως ἐξεγείρεται καὶ ἡ εὐθυμία, ἣν κατέθλιψε φεῦ! καὶ ἀπέσβεσεν ἡ πτωχεία, φαιδρύνεται δὲ καὶ ἡ ὄψις ἣν ἐσκυθρώπασαν καὶ κατεμάραναν αἱ στερήσεις!

Ὑπὸ τοιούτας συνθήκας καὶ ὅρους δύναται μόνον τὸ ἐν λόγῳ καθίδρυμα νὰ ἐπιτύχῃ τοῦ εὐγενοῦς καὶ ὄντως φιλανθρωπικοῦ αὐτοῦ σκοποῦ· ἄλλως δύναται νὰ συμβῇ κακὸν ἀντὶ καλοῦ, ὡς συνέβαινε μέχρις ἐσχάτων ἐν τῇ ἰατρικῇ τῆς Ἀδελφότητος ὑπηρεσίᾳ, καθ' ἣν ὁ ἀσθενὴς ἐπισκεπτόμενος καθ' ἑκάστην ὑπὸ νέου ἰατροῦ, ἐγένετο ἀντικείμενον ἐφαρμογῆς διαφόρων θεραπευτικῶν συστημάτων πολλάκις ἐκ διαμέτρου ἐναντίων· χάρις ὅμως εἰς τὴν νοημοσύνην καὶ εὐθυκρισίαν τῶν εὐγενῶν ἐκτελεστικῶν μελῶν, ἔπαυσεν ἤδη ἡ ἀνώμαλος αὕτη κατάστασις διὰ τῆς παραλαβῆς ἐμμίσθου ἰατροῦ.

Παραλείπω τὰς ἄλλας ὠφελείας ὅσας τὸ καθίδρυμα τοῦτο, κέντρον γενόμενον τῶν ἐνεργειῶν τῆς Ἀδελφότητος, δύναται νὰ παράσχῃ, ἤτοι τὴν σύστασιν νηπιαγωγείου, τὸν προσδιορισμὸν ἰδίας αἰθούσης πρὸς παραλαβὴν τῶν βρεφῶν τῶν ἐν αὐτῷ ἐργαζομένων γυναικῶν κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐργασίας (creche) — τὴν σύστασιν ἰδίου φαρμακείου, τὴν ἐν αὐτῷ ἐν ἰδίᾳ αἰθούσῃ ἐπίσκεψιν ἀσθενῶν κ.τ.λ.

Ἀλλὰ καλὰ ταῦτα καὶ ἅγια, εἴποι τις ἄν, πλὴν τίς ὁ ποιήσων; ποῦ οἱ πόροι; ποῦ τὰ χρήματα; »

. . . . . .

Ἤτο βεβαίως προτιμότερον, ἤτο εὐκτὸν νὰ μὴ ὑπῆρχε τέλεον ἐν τῷ κόσμῳ ἡ πενία, τὸ εἰδεχθὲς τοῦτο τέρας τὸ θλιβὸν καὶ πιέζον τὸ πλεῖστον τῆς ἀνθρωπότητος! Ἤτο ἀπειράκις ὠφελιμώτερον καὶ τοῦ καθ' ἡμᾶς πολιτισμοῦ ἄξιον νὰ ἐξέλειπεν ὅλως ἡ δυσκλεὴς αὕτη καὶ ἀναξία τοῦ ἀνθρώπου κατάστασις, καὶ ἡ κοινωνία κάλλιον καὶ δικαιότερον διωργανισμένη καὶ νενομοθετημένη, νὰ παρεῖχεν ἡμῖν ἄλλας ἀφορμὰς εὐγνωμοσύνης καὶ ἐπαίνων πρὸς τὰς κυρίας, ἀφορμὰς ὑψηλοτέρας καὶ ἀξίας τῆς λεπτότητος τῆς γυναικός, ἀφορμὰς παρεχομένας οὐχὶ ἐκ τῆς ὕλης καὶ τῶν ἀθλιοτήτων αὐτῆς, ἀλλ' ἐκ τῶν αἰθερίων χωρῶν, ἔνθα ἡ λατρεία τοῦ ἰδεώδους καὶ τοῦ ἀπείρως ἀγαθοῦ, ἔνθα ἡ ἄφατος ἁρμονία τῆς δημιουργίας, καὶ ἡ τοῦ θείου κατόπτευσις! Ὤ, ναί, δὲν ἔζησεν, δὲν ἔζησεν ὅστις δὲν ἠσθάνθη τὸν θεῖον ἐνθουσιασμὸν τοῦ καλοῦ καὶ ὡραίου, ὅστις δὲν ἀπήλαυσε τοῦ διανοητικοῦ κόσμου τὰ θέλγητρα! Δὲν ἔζησεν ὅστις δὲν κατώρθωσε ν' ἀποθεώσῃ ἐνώπιόν του τὸν αἰσθητὸν κόσμον, ὡς ἔπραξεν ἡ ἀρχαία Ἑλλάς! . . . Τὴν γυναῖκα ἔπρεπε νὰ στεφανοῦμεν διακοσμοῦσαν τὸν οἶκον, καθωραΐζουσαν τὴν πολιτείαν, νικῶσαν τὸν Πίνδαρον, καὶ οὐχὶ κατερχομένην εἰς καταγώγια, ἔνθα ἡ γύμνωσις ἡ πεῖνα καὶ ἡ νόσος!

Πλὴν ματαίως! Πέπρωται ἡ δυστυχὴς ἀνθρωπότης ἀποπλανηθεῖσα ἅμαξ νὰ ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτῆς καὶ νὰ ἐπιδιώκῃ ἐσαεὶ ἀνὰ μέσον ἀκανθῶν καὶ τριβόλων, ἀνὰ μέσον ταλαιπωριῶν καὶ βασάνων τὴν ἀείποτε φεύγουσαν μακαριότητα! Πέπρωται ἐν αὐχμῷ καὶ λιμῷ νὰ ζητῇ τὴν δραπέτιν εὐδαιμονίαν ἐκείνην, ὑπὲρ ἧς γοερὰ ἀντήχησεν ἀπὸ τοῦ καυκασίου βράχου ἡ τοῦ οἴκτου καὶ τῆς εὐσπλαγχνίας μεγάλη φωνὴ τοῦ ἥρωος δεσμώτου.

Μάτην μεταβάλλονται κυβερνητικὰ συστήματα ἢ ἀνακηρύσσονται νέα! Μάτην συντρίβονται θρόνοι, καὶ ἐπὶ τῶν συντριμμάτων αὐτῶν θεσπίζονται θεσμοὶ νέοι, νέα πολιτεύματα! Μάτην οἱ ἰδεολόγοι ζητοῦσι τὸν φιλοσοφικὸν λίθον τῶν κοινωνιῶν ἐν ταῖς μελέ-

ταις αὐτῶν! Τὸ Κράτος καὶ ἡ Βία πέπρωται νὰ δεσπόζωσιν ἐπὶ τῆς ἀνθρωπότητος καὶ νὰ χλευάζωσι τὸν δεσμώτην νοῦν!

Ὁποῖα συμβάντα, ὁποῖα γεγονότα ἐκ βάθρων διασείσαντα τὰ καθεστῶτα κατὰ τὴν δεκαετίαν ταύτην! Δημοκρατίαι κατελύθησαν καὶ αὐτοκρατορίαι ἀνηγορεύθησαν· αὐτοκράτορες οἰκτρῶς ἐθανατώθησαν πέραν τοῦ Ἀτλαντικοῦ, ἄλλοι ἐντεῦθεν πανστρατιᾷ παρεδόθησαν τοῖς ἐχθροῖς μετὰ μυριονέκρους μάχας· ἄλλοι ἐξεθρονίσθησαν, ἄλλοι αὐτοκτόνησαν· ἐδῶ Συνταγματα προὐκηρύχθησαν, ἐκεῖ ἐγγυήσεις ἀπαιτοῦνται· βασιλεῖς καὶ δυνάμεις συνταράσσονται, στρατοὶ μετακινοῦνται, φυλαὶ ὑπὸ φυλετικοῦ οἴστρου οἰστρηλατοῦνται, καὶ συνελόντι εἰπεῖν, ἀπαξάπαντα τὰ ἔθνη, σύμπασα ἡ ἀνθρωπότης ἀγωνιᾷ καὶ συνταράτεται. Πρὸς τίνα ἆρά γε σκοπόν; Φρικιᾷ ὁ νοῦ, πρὸς τὸν κελαινεφῆ ὁρίζοντα ἀτενίζων, τρέμει πρὸ τῆς ἐπαπειλουμένης τρομερᾶς θυέλλης. Τί ἄρα ἀναμένει μετὰ τὴν κοπασιν τῶν ἀνέμων; Ὁποῖον τὸ ὄφελος μετὰ τὴν γαλήνην; Ὁ στερούμενος ἄρτου καὶ γυμνητεύων, ἢ ὁ ἀσθενῶν καὶ ταλαιπωρούμενος δύσποτμος πένης θέλει ἔχει ἆρά γε τὸν παρέχοντα ἄρτον, ἔνδυμα, ἢ νοσηλείαν, οὐχὶ ἐξ ἐλεημοσύνης, οὐχὶ ἐκ συμπαθείας, ἀλλ' ἐξ ὑποχρεώσεως, ἐπιβαλλομένης ὑπὸ τοῦ νόμου, ἢ ἐκ καθήκοντος χριστιανικοῦ;...

Ὦ, εἴθε ἡ θεία διδασκαλία ἡ ἀπὸ τοῦ σταυροῦ πρὸς ἅπαντα τὰ ἔθνη τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἀδελφοποίησιν ἀπαγγείλασα, εἴθε τὸ ἅγιον καὶ ἀληθὲς τοῦ χριστιανισμοῦ πνεῦμα νὰ ἐμπνεύσῃ καὶ φωτίσῃ τὰς καρδίας τῶν τὰς τύχας τῆς ἀνθρωπότητος διεπόντων, ἵνα κοινὴν παραθέσωσι τὴν τράπεζαν τῶν τοῦ κόσμου ἀπολαύσεων, καὶ πραγματοποιηθῇ τὸ μόνον ἀληθὲς σύνταγμα τῶν Χριστιανῶν κατὰ τὸν Μέγαν Βασίλειον· «Καταλείψωμεν τοὺς ἔξωθεν, καὶ τὸ πρῶτον τῶν Χριστιανῶν ζηλώσωμεν σύνταγμα ὅπως ἦν αὐτοῖς ἅπαντα κοινά, ὁ βίος, ἡ ψυχή, ἡ συμφωνία, ἡ τράπεζα κοινή, ἀδιαίρετος ἀδελφότης; ἀγάπη ἀνυπόκριτος, τὰς διαφόρους ψυχὰς εἰς μίαν ὁμόνοιαν ἁρμόζουσα» (1). Αἱ δὲ ἀδελφαὶ αἱ τὴν εὐγενῆ χορείαν τῶν ἐκτελεστικῶν μελῶν συγκροτοῦσαι, εἴθε μὴ ἀποκνήτωσι, μηδ' ἀποθαρρυνθῶσιν ἐκ τῶν προσκομμάτων καὶ τῶν ἀπαντωμένων δυσχερειῶν, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ζήλου ἐμφορούμεναι, ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἱεροῦ πυρὸς διαφλεγόμεναι, ἐγκαρτερήσωσι μετ' εὐπλαγχνίας, κὶ κατ' αὐτῆς ντῆς καταλαλιᾶς καὶ τῆς ἀδίκου ἀχαριστίας.

« Οὐ γὰρ ἀποκνητέον τον ἀ-
»γῶνα τὸν μέγιστον ἀγωνιζομέ-
»νους, ἀλλὰ καὶ πληγὰς ληπτέον·
»οὐ γὰρ ὑπὲρ πάλης καὶ παγκρα-
»τίου ὁ ἀγὼν πρόκειται, ἀλλ'
»ὑπὲρ αὐτῆς εὐτυχίας καὶ εὐδαι-
»μονίας καὶ ἀγάπης Θεοῦ» (2).

ΣΗΜ. «ΦΙΛΕΡΓΟΥ.» Ὁ ἰατρὸς κ. Ξ. Ζωγράφος ἐρωτᾷ ἀνωτέρω «ποῦ οἱ πόροι; ποῦ τὰ χρήματα;»

Ἀπαντῶμεν αὐτῷ ὅτι ἡ Ἀξιότιμος Ἀδελφότης τῶν Κυριῶν ἐὰν εἰλικρινῶς ἐπιθυμῇ ὑπὲρ μόνης τῆς πενομένης ἀνθρωπότητος, ἔζω, καὶ μόνου τοῦ προαστείου ἐν ᾧ ἐδρεύει, νὰ μεριμνᾷ καὶ νὰ φροντίζῃ πρὸς πραγματικὴν καὶ ἀξιοπρεπῆ αὐτῆς ἀνακούφισιν, τοὺς πόρους καὶ τὰ χρήματα δύναται νὰ τὰ ἔχῃ ἐκ τῆς ἐργασίας καὶ διὰ μόνης τῆς ἐργασίας αὐτῆς. Ὀφείλει νὰ ἐργάζηται περισσότερον, να παραδεχθῇ ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ της μεταρρυθμίσεις καλλίους, καὶ νὰ θέλῃ νὰ ἐκτελῇ αὐτὰς αἰσθανομένη τὸ καθῆκον της, καὶ οὐχὶ ν' ἀφίνῃ τὴν μίαν ἢ τὴν ἄλλην νὰ πηγαίνῃ νὰ κάμνῃ ἐπίδειξιν τῶν ἐνδυμάτων της καὶ τῶν ἀδαμάντων της εἰς τὴν πεινῶσαν ἀνθρωπότητα.

Ἂς ἐργασθῇ ἡ Φιλόπτωχος Ἀδελφότης, ἂς ἐργασθῇ ἄνευ οὐδεμιᾶς ἑτέρας ἀπαιτήσεως, καὶ τοὺς πόρους της θ' αὐξήσῃ καὶ χρήματα πάντοτε ἕτοιμα πρὸς ἐργασίαν θὰ ἔχῃ.

(1) Μ. Βασιλείου ὁμιλία ἐν λιμῷ καὶ αὐχμῷ.
(2) Ἀριαν. Ἐπικτ. διατρ. κεφ. κέ.

ΦΡΑΓΚΟΙ ΚΑΙ ΜΩΡΑΪΤΑΙ

ΔΡΑΜΑ ΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΠΕΝΤΕ

ΥΠΟ ΚΩΝΣΤ. Α. ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΥ.

ΠΡΟΣΩΠΑ

ΒΙΛΛΑΡΔΟΥΪΝΟΣ ἡγεμὼν τοῦ Μωρέως		ΝΟΝΝΟΣ χωρικός
ΡΑΪΜΟΥΝΔΟΣ, ἐξ ἀπορρήτων του		ΕΔΟΥΑΡΔΟΣ } ἱππόται
ΕΥΤΥΧΙΑ, ἀδελφή του		ΡΟΛΑΝΔΟΣ } ἱππόται
ΑΙΜΙΛΙΟΣ, νέος ἄγνωστος ἀνατραφεὶς παρ' αὐτῶν.		Α'. πολίτης
		Β'. »
ΣΩΤΗΡΙΟΣ γέρων πλούσιος ἐξ Ἀττικῆς		Α'. Συνωμότης
ΕΛΕΝΗ, θυγάτηρ του.		Β'. »
ΛΕΩΝ ΧΑΜΑΡΕΤΟΣ, εὐπατρίδης Λάκων		Α'. Μοναχὸς
ΣΥΜΕΩΝ, ἱερεὺς	Ἕλληνες συνωμόται	Β'. »
ΛΕΩΝ ΣΓΟΥΡΟΣ		Γ'. »
ΔΟΞΑΠΑΤΡΗΣ ὁ Βουτσαρᾶς		ΕΙΣ ἱππότης
ΧΑΡΙΛΑΟΣ		ΕΙΣ χωρικός
ΔΗΜΟΣ		ΕΙΣ ὑπηρέτης.
ΑΡΙΣΤΟΔΗΜΟΣ		

Πολῖται Ἕλληνες, Ἱππόται Φράγκοι, Στρατιῶται, Κυρίαι τῆς αὐλῆς τοῦ Βιλλαρδουΐνου, Συνωμόται, Φρουροί.

Τὸ Δρᾶμα τελεῖται ἐν Ἀνδραβίδᾳ, καὶ τοῖς περιχώροις αὐτῆς (εἰς Πελοπόννησον) περὶ τὸ ἔτος 1210 Μ. Χ.

ΠΡΑΞΙΣ ΠΡΩΤΗ

Ο ΡΑΪΜΟΥΝΔΟΣ.

ΣΚΗΝΟΓΡΑΦΙΑ Α'.

Ὁδός τις τῆς Ἀνδραβίδας· πρὸς τὸ βάθος δεξιόθεν διαφαίνεται τὸ μέγαρον τοῦ Βιλλαρδουΐνου

ΣΚΗΝΗ ΠΡΩΤΗ.

—

ΕΔΟΥΑΡΔΟΣ, ΡΟΛΑΝΔΟΣ, ΙΠΠΟΤΑΙ καὶ εἶτα ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ.

ΕΔΟΥΑΡΔΟΣ.

Καὶ ἐγὼ σᾶς λέγω, ἄρχοντές μου, ὅτι τὴν καθαρὰν ἀλήθειαν μόνον ἀπὸ τὸν Ῥαϊμοῦνδον δυνάμεθα νὰ μάθωμεν.

Α'. ΙΠΠΟΤΗΣ

Εἶναι ἄρά γε τόσον ἐνήμερος τῶν ὑποθέσεων αὐτός σου ὁ Ῥαϊμοῦνδος ὥστε νὰ μᾶς δώσῃ τὰς ποθητὰς πληροφορίας;

ΕΔΟΥΑΡΔΟΣ.

Πῶς; ἀμφιβάλλεις περὶ τοῦ ἀξιοπίστου τοῦ Ῥαϊμούνδου; Ἀλλὰ δὲν εἰξεύρεις ὅτι ὁ Ῥαϊμοῦνδος εἶναι ὁ εὔνους τοῦ τοποτηρητοῦ, ἡ ψυχὴ τοῦ συμβουλίου αὐτοῦ καὶ ὁ θεματοφύλαξ ὅλων τῶν μυστικῶν τοῦ Βιλλαρδουΐνου.

Α'. ΙΠΠΟΤΗΣ.

Δὲν ἀγνοῶ τοῦτο, ἀλλ' ἀμφιβάλλω ἂν θελήσῃ νὰ μᾶς πληροφορήσῃ περὶ τούτου.

ΕΔΟΥΑΡΔΟΣ.

Νὰ μὴ πληροφορήσῃ ἡμᾶς τοὺς διηνεκῶς περιστοιχοῦντας τὸν Βιλλαρδουΐνον, τοὺς ὑπ' αὐτοῦ ἐκλεγέντας ἱππότας τῆς τιμῆς!

ΡΟΛΑΝΔΟΣ

Οἱ λόγοι σου, υἱέ μου, προδίδουσι τὴν ἀπειρίαν σου. Ἀπὸ ἑνὸς ἤδη ἔτους διαμένων ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Βιλλαρδουΐνου δὲν ἠδυνήθης νὰ σπουδάσῃς τὸν ἄνθρωπον; Δὲν ἔμαθες ὅτι ὁ Ῥαϊμοῦνδος εἶναι ἡ πανουργοτέρα ἀλώπηξ τῶν ὅσων μέχρι τοῦδε ὠνομάσθησαν αὐλοκόλακες καὶ ὅτι ἅμα δὲν ἔχει συμφέρον εἴς τι οὐδὲν ἀποκαλύπτει! Αἴ, ἄφρον παιδάριον . . .

ΕΔΟΥΑΡΔΟΣ.

Ἄφρον παιδάριον! Μάθε, γέρον ἀνίκανε, ὅτι τὸ παιδάριον τοῦτο, ὅπερ σὺ τόσῳ περιφρονεῖς εἶναι πολὺ ἐμπειρότερόν σου . . .

Β'. ΙΠΠΟΤΗΣ

Αἴ! τί εἰς ἔριδας πάλιν θὰ περιπλεχθῆτε! Τί μᾶς μέλλει περὶ τοῦ Ῥαϊμούνδου, Βιλλαρδουΐνου καὶ Καμπανίτου! Ἄς ἀφήσωμεν αὐτά, ἅτινα θὰ μάθωμεν ἐν δέοντι. Τὸ στοίχημα ἡμῶν, κύριοι, εἶναι πάντοτε στοίχημα. Πρόκειται νὰ μάθωμεν τίς ὑπερέβη ἐξ ὅλων ἡμῶν κατὰ τὸ παρελθὸν ὀκταήμερον εἰς τὴν ἐπὶ τῶν πτωχῶν Ἑλλήνων δυναστείαν του. Εἰπὲ τὴν ἱστορίαν σου, Ἐδουάρδε, ἕως ὅτου ἔλθῃ ὁ περιμενόμενος τοποτηρητής, ὅστις ἐν παρόδῳ δείκνυται κατ' αὐτας πολὺ ἐπιεικὴς εἰς αὐτοὺς τοὺς Μωραΐτας.

ΕΔΟΥΑΡΔΟΣ.

Σᾶς εἶπόν ποτε ὅτι ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ πύργου μου εὑρίσκετο ἡ θελκτικωτέρα γυνὴ τὴν ὁποίαν ἀπήντησά ποτε· ἡ γυνὴ ὅμως αὕτη ἦτο κόρη καὶ εἶχε πατέρα δεινόν τινα ἀρχαῖον πολεμιστήν, ὅστις ἦτο ἱκανὸς νὰ φονεύσῃ, ἐπὶ τῇ ἐλαχίστῃ ὑποψίᾳ ἣν ἠδύνατο νὰ συλλάβῃ τὸν ἐπιχειριζόμενον προσβολήν τινα κατὰ τῆς θυγατρός του, Πρὸ ὀκτὼ ἡμερῶν ἀκριβῶς ἔμαθον ὅτι ὁ πατὴρ ἔμελλε νὰ ἀπουσιάσῃ, ἀγνοῶ ποῦ, εὐθὺς ὅθεν ἐκπέμπω κατόπιν αὐτοῦ τρεῖς πιστοὺς Καμπανίτας· ὁ πατὴρ δολοφονεῖται, ἡ κόρη ἀπάγεται εἰς τὸν πύργον καὶ ἐγὼ ἀφοῦ ἐπὶ ἓξ ἡμέρας συνεχῶς ἐντρυφῶ εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτῆς στέλλω καὶ αὐτὴν κατόπιν τὴν ἑβδόμην ἡμέραν ἵνα ὑπάγῃ νὰ εὕρῃ τὸν πατέρα της εἰς τὰς αἰωνίους μονάς!

Α'. ΙΠΠΟΤΗΣ

Ὤ! ὤ!

Β'. »

Καὶ πῶς ὠνομάζετο ὁ πατήρ;

ΕΔΟΥΑΡΔΟΣ

Δῆμος, νομίζω.

Α'. ΙΠΠΟΤΗΣ.

Γνωρίζεις ὅμως ὅτι αὐτὸ τὸ ὁποῖον ἔκαμες, ἐὰν διαδοθῇ, δύναται νὰ προκαλέσῃ στάσιν τινὰ ἥτις βεβαίως θὰ παροργίσῃ ἔτι μᾶλλον τὸν Βιλλαρδουΐνον καθ' ἡμῶν.

Β'. ΙΠΠΟΤΗΣ.

Οὔφ! καὶ σύ! ἤρχισες πάλιν μὲ τὰς ἱερεμιάδας σου! κατὰ πᾶσαν ὥραν ἄλλο τίποτε δὲν διανοεῖσαι ἢ ἐπανάστασιν· μὴ τύχῃ καὶ τὴν εἶδες εἰς τὸ ὄνειρόν σου· ἐπανάστασίς τις καταβάλλεται εἰς τὴν σημερινὴν ἐποχὴν ὅπως καταβάλλῃ τις μίαν ἔλαφον. Ἀκούσατε σεῖς τί διέπραξα ἐγὼ προχθές.

—

ΕΔΟΥΑΡΔΟΣ.

Σούτ! ὁ Ῥαϊμοῦνδος ἔρχεται! Σιωπή! Τώρα θὰ ἴδωμεν, κύριοι, τίς ἐξ ἡμῶν εἶχε δίκαιον ὅταν ἐφιλονείκει πρὸ ὀλίγου περὶ τοῦ Καμπανίτου. (Εἰσέρχεται ὁ)

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ.

Χαίρετε, ἄρχοντες!

ΕΔΟΥΑΡΔΟΣ

Χαῖρε, εὐγενέστατε! (δεξιοῦνται ἅπαντες τὸν Ῥαϊμοῦνδον). Καὶ τί νεώτερον μᾶς φέρετε, ἄρχων Ῥαϊμοῦνδε

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ.

Οὐδέν!

ΕΔΟΥΑΡΔΟΣ.

(θορυβηθεὶς, ἐνῷ οἱ ἄλλοι ἐπιδεικνύουν σημεῖα χαρᾶς). Πῶς! οὐδέν; Παραδείγματος χάριν περὶ τῶν περιμενομένων ξένων;

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ.

Περὶ τῶν περιμενομένων ξένων! Ἔμαθόν τι ἀλλ' εἶναι ἀσήμαντον. Ὅτι δῆθεν ἡ Ἀγνὴ Κουρτεναί, ἡ ἀνεψιὰ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Κωνσταντινουπόλεως περιμένεται ἐνταῦθα τὴν προσεχῆ ἑβδομάδα ἵνα ἀπέλθῃ εἰς Ἱσπανίαν.

ΕΔΟΥΑΡΔΟΣ.

Αὐτὴν τὴν εἴδησιν τὴν ἐμάθομεν.

Α'. ΙΠΠΟΤΗΣ.

Εἶναι ἀληθὲς λοιπόν! θὰ ἔχωμεν καὶ

πάλιν ἑορτάς· ὤ, πόσον χαίρομαι! καὶ ἀπὸ τοῦδε προβλέπω ὅτι αἱ ἑορταὶ αὗται θὰ γίνωνται δαπάναις Γραικῶν. Αἴ, σύ, ἱππότα, ἤκουσας; καὶ πάλιν ἑορτάς, χορούς . . .

ΕΔΟΥΑΡΔΟΣ.

Πάντοτε μὲ ἑορτὰς καὶ διασκεδάσεις ἔχεις νὰ κάμῃς. Ἄφες αὐτά, προβλέπω ὅτι ὁ ἄρχων Ῥαϊμοῦνδος ἔχει νὰ μᾶς διακοινώσῃ ἄλλο σπουδαιότερον.

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ.

Ἵνα σήμερον εὐθὺς μάθωσι τοῦτο ἅπαντες οἱ αὐλικοί. Ὄχι, καλέ μου νέε, δὲν ἔχω τίποτε νὰ σᾶς εἴπω. Οὐδὲν πλειότερον γνωρίζω.

ΕΔΟΥΑΡΔΟΣ.

Πῶς; οὐδὲν ἄλλο!... δὲν ἐμάθατε τίποτε περὶ τοῦ ἐπισήμου ξένου;

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ.

Ἀ! περὶ Ῥοβέρτου τοῦ Καμπανίτου! καὶ σᾶς ἐνδιαφέρει τοῦτο πολύ, ὑμᾶς τοὺς ἐν μέθαις καὶ ἡδοναῖς κατασπαταλοῦντας τὴν πολύτιμον νεότητά σας, ὑμᾶς τοὺς ἀντὶ λαγωῶν κυνηγοῦντας ποιμένας ἑτεροδόξους καὶ παρακινδυνεύοντας οὕτω τὴν τε ἐξουσίαν σας καὶ τὴν τοῦ Βιλλαρδουίνου. Αἴ, μωραὶ κεφαλαί, μὴ ἐννοοῦσαι ἄλλο τι ἢ τὰ κυνήγια καὶ τὰς διασκεδάσεις, μὴ διακρίνουσαι οὐδὲν ἕτερον ἐκτὸς τῶν ἐρατεινῶν γυναικῶν καὶ τοῦ καλοῦ οἴνου, τρυφηλοὶ καὶ ἀναιδεῖς οἰνοπόται, αἰσχροὶ διαφθορεῖς καὶ βιασταί, ἐπιμένετε καὶ πάλιν νὰ μάθητε ἂν ὁ Ῥοβέρτος φθάνει, ἔφθασεν, ἢ ἀπεβιβάσθη.

ΕΔΟΥΑΡΔΟΣ

Μάλιστα, μάλιστα!

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ.

Λοιπὸν ὁ Ῥοβέρτος Καμπανίτης, ὁ ἀνεψιὸς τοῦ ὑψηλοτάτου αὐθέντου σας, ἔφθασε τὴν πρωΐαν ταύτην εἰς τὸν Μωρέαν καὶ ἀπεβιβάσθη εἰς ἅγιον Ζαχαρίαν. Ἐὰν ἐμάθατε ὅμως τοῦτο ἤδη, δὲν εἰξεύρετε τὸ σπουδαιότερον.

ΟΛΟΙ.

Ὁποῖον;

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ.

Ὅτι ὁ ἀφιχθεὶς ξένος εἶναι ὁ μέλλων αὐθέντης ἡμῶν.

ΕΔΟΥΑΡΔΟΣ.

Πῶς;

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ.

Ναί, εἶναι ὁ διάδοχος τοῦ Βιλλαρδουίνου, διαταγῇ τοῦ χαριεστάτου ἡμῶν κυριάρχου βασιλέως τῆς Γαλλίας.

Α'. ΙΠΠΟΤΗΣ.

Σπεύδω νὰ τὸν χαιρετήσω!

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ.

Στάσου!

Α'. ΙΠΠΟΤΗΣ.

Μὲ διατάσσεις;

—

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ.

Σιώπα! (μυστικῶς αὐτῷ) Εἰξεύρω τὸ μετὰ τῶν λαγωῶν κυνήγιόν σου. Κύριοι, ὁ Ῥοβέρτος Καμπανίτης ἔφθασεν· εἶναι διάδοχος τοῦ Βιλλαρδουίνου. Ἐκ τῶν προτέρων ὅμως θὰ σᾶς ἐρωτήσω τι, ἵνα μάθω τὴν γνώμην σας. Νομίζετε δίκαιον νὰ διωχθῇ ὑφ' ἑτέρου ἐπερχομένου ὁ κατακτήσας τὸν Μωρέαν καὶ ἐπὶ ἓν ἔτος κυβερνήσας αὐτόν;

ΟΛΟΙ.

Ὄχι βέβαια!

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ.

Εὐχαριστοῦμαι πολὺ διότι εἴμεθα σύμφωνοι περὶ τούτου. Τώρα ὑπάγετε, καὶ περιμένετέ με κατόπιν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Ῥολάνδου ἵνα σᾶς ὁμιλήσω ἐν ἐκτάσει περὶ αὐτοῦ τοῦ ἀντικειμένου· ἔχετε ὅμως πάντοτε κατὰ νοῦν ὅτι ὁ Βιλλαρδουίνος εἰξεύρει τὰ τελευταῖα ἀνοσιουργήματά σας, ἀλλ' εἶναι ἐπιεικὴς καὶ σᾶς συγχωρεῖ καὶ πάλιν. Ἄγετε νῦν! (ἀπέρχονται οἱ ἱππόται περιδεεῖς.)

ΣΚΗΝΗ Β'.

—

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ καὶ εἶτα ΝΟΝΝΟΣ.

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ.

Ἀ! τοιοῦτοι ἄνθρωποι εἶναι ἀνεπιτήδειοι εἰς τοὺς σκοπούς μου! Πρέπει ἐν τούτοις νὰ ἀρκεσθῶμεν καὶ μετ' αὐτῶν! Ἂν ἄλλοι μὲ ἠρνήθησαν τὴν συνδρομήν των ἐγὼ αὐτὸς θέλω περατώσει τὸ ἔργον ὅπερ τόσῳ ἐπιτόνως ἤρχισα. Τῇ βοηθείᾳ τοῦ Νόννου ἔχω ἤδη ἀσφαλὲς τὸ μέλλον μου. Ὅστις δήποτε καὶ ἂν καθέξῃ τὴν αὐθεντείαν τοῦ Μωρέως ἡ θέσις μου εἶναι ἐξησφαλισμένη πλησίον αὐτοῦ, καὶ τίς οἶδεν, ἡ τύχη εἶναι ἐρωμένη ἀγχίστροφος!.. τίς οἶδεν ἐὰν ἴσως ἡμέραν τινὰ ὁ υἱὸς τοῦ βοσκοῦ ἀνέλθῃ εἰς τὰ ὕπατα τῶν ἀξιωμάτων, τὰ ὁποῖα ὁ πατήρ αὐτοῦ οὐδὲ εἰς τὸν ὕπνον του θὰ ἐφαντάζετο· καὶ ἴσως δυνηθῶ τῇ βοηθείᾳ τῶν σκοπῶν μου νὰ ἀπολαύσω τὴν ὡραίαν Ἑλένην, ἧς ἡ ἀνάμνησις ἀδιακόπως βασανίζει τὸν νοῦν μού! τὸ νέον ὅμως συλληφθὲν σχέδιον ἐξασφαλίζει εἰς ἐμὲ τὴν ἐπιτυχίαν τῶν δύω τούτων σκέψεών μου! (εἰσέρχεται ὁ Νόννος.) Ἡ συνωμοσία ἣν ὑποδαυλίζω εἶναι ἓν τῶν ἀσφαλεστέρων μέσων πρὸς ἀπόλαυσιν τῆς Ἑλένης καὶ θὰ ἐπιτύχω τοῦτο...

ΝΟΝΝΟΣ.

Νομίζω ὅτι θὰ τὸ κατορθώσητε, ἄρχων!

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ.

Ἀ! ἄθλιε ὅστις δήποτε καὶ ἂν ἦσαι!.. (ὁρμῶν κατ' αὐτοῦ) ὁ Νόννος!

ΝΟΝΝΟΣ.

Αὐτὸς οὗτος, ἄρχων Ῥαιμοῦνδε!

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ.

Ἄφες τὰς φλυαρίας καὶ εἰπέ μοι τί νέα φέρεις.

ΝΟΝΝΟΣ.

Ἁπλούστατα. Πᾶν ὅ,τι προῖδῃτε, συνέβη.

—

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ.

Ἔχει καλῶς· καὶ ὁ Βιλλαρδουίνος πότε φθάνει ἐνταῦθα ;

ΝΟΝΝΟΣ.

Σήμερον.

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ.

Σήμερον ! (Εἶναι καιρὸς νὰ σπεύσωμεν !) Πρέπει, Νόννε, ἅμα φθάσῃ ἐνταῦθα ὁ Βιλλαρδουίνος, νὰ εὕρῃ στάσιν τινὰ τῶν Γραικῶν, οἵτινες εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν πρέπει νὰ ὑποκινηθοῦν.

ΝΟΝΝΟΣ.

Νὰ εὕρῃ στάσιν ! πρὸς τί; τοῦτο δὲν δύναμαι νὰ ἐννοήσω· ἐμάντευσα ὅλα τὰ νέα σχέδιά σας, τοῦτο ὅμως δὲν δύναμαι νὰ καταλάβω.

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ.

Ἐμάντευσες ὅλα τὰ σχέδιά μου ;

ΝΟΝΝΟΣ.

Ναί! Δὲν εἶναι ἄπορον τοῦτο.

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ.

(Ὦ ! κατέστη ἐπικίνδυνος! ὀφείλομεν ν' ἀπαλλαγῶμεν αὐτοῦ!)

ΝΟΝΝΟΣ.

Θέλω λοιπὸν νὰ μάθω τὸν σκοπὸν τῆς στάσεως ταύτης.

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ.

Σοὶ εἶναι ἀδιάφορον ! ὡς σὲ εἶπα πρέπει νὰ ὑποκινηθοῦν οἱ Ἕλληνες καὶ τοῦτο θὰ ἀναλάβῃς σύ.. . Ἀ! καὶ τώρα μάλιστα! Βλέπω ἐντεῦθεν ἐρχομένους Μωραΐτας, ὀφείλεις νὰ ὑποκινήσῃς αὐτοὺς εἰς βίαια μέτρα κατὰ τῶν Φράγκων ἐπιτηδείως καὶ ὅπως γνωρίζεις σύ.

ΝΟΝΝΟΣ.

Κάλλιστα! ὀφείλω νὰ περιμένω ἐνταῦθα;

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ.

Ὄχι, ἐλθὲ μετ' ἐμοῦ. Ἂς κρυφθῶμεν πλησίον τοῦ μεγάρου ἵνα φθάσῃς εἰς τὴν κατάλληλον ὥραν.

(ἐνῷ ἀπέρχονται δεξιόθεν πρὸς τὸ βάθος, ἀριστερόθεν εἰσέρχονται οἱ Πολῖται.)

ΣΚΗΝΗ Γ'.

ΠΟΛΙΤΑΙ (Α'. Β'. καὶ Γ'.)

Α'. ΠΟΛΙΤΗΣ.

Ἀ! αὐτὸ μὰ τὸν Θεὸν εἶναι ἀνυπόφορον !

Β'. ΠΟΛΙΤΗΣ.

Εἶναι λοιπὸν ἀληθὴς ἡ εἴδησις;

Γ'. ΠΟΛΙΤΗΣ.

Ἀληθεστάτη.

Α'. ΠΟΛΙΤΗΣ.

Τότε πρέπει νὰ δράξωμεν τῆς αἰτίας ταύτης ἵνα ὑπερασπισθῶμεν τὰ δίκαια ἡμῶν ! (εἰσερχεται ὁ Νόννος.)

(Ἀκολουθεῖ.)

Η ΓΥΝΗ ΤΟ ΒΑΡΑΘΡΟΝ ΚΑΙ Η ΚΟΙΝΩΝΙΑ.

Ἀπόσπασμα ἀνεκδότου πραγματείας.

ΥΠΟ

ΙΩΑΝΝΟΥ Μ. Τ.

Εἶχον εἰσέλθει εἴς τι τῶν καφὲ-Σατᾶν τῆς ἡμετέρας μεγαλοπόλεως, μᾶλλον ὡς παρατηρητής, ἢ πρὸς τέρψιν.

Καὶ πράγματι, τίνα τέρψιν δύναταί τις νὰ εὕρῃ εἰς τὰ ἀχρεῖα ταῦτα καταγώγια, τὰ ὑπὸ τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ ἀνακαλυφθέντα !

Βαρεῖα ἀτμόσφαιρα, φρενιτιώδεις κραυγαὶ βεβακχευμένων λεόντων, ἀσελγῆ ἄσματα, καταστρεπτικὸν χαρτοπαίγνιον, ἰδοὺ τὰ κυριώτερα συστατικὰ παντὸς καφὲ-Σατᾶν.

Ἐκάθησα.

Νέα τις μοὶ προσήνεγκε τὰς ἐκδουλεύσεις της. Διέταξα ἀναψυκτικόν τι ποτόν, ὅπερ κατὰ μικρὸν ῥοφῶν διέτρεχον διὰ τοῦ βλέμματος τὴν εὐρεῖαν αἴθουσαν.

Παρά τινα τῶν παρακειμένων τραπεζῶν τριὰς Περαίων λεόντων καὶ κόρη τις ἐκάθηντο.

Ἡ νεᾶνις, καίτοι εὐειδής, ἐφαίνετο παρακαίρως ὡριμάσασα ὑπὸ τῶν καταχρήσεων.

Ἡ δυστυχής! ἀνῆκεν εἰς τὴν τάξιν ἐκείνην τῆς ἡμετέρας κοινωνίας. .. ἢ μᾶλλον εἰς οὐδεμίαν ἀποκλειστικῶς τάξιν ἀνῆκεν, ἦν κοινή. Θεωρῶν τὴν ὁμάδα ταύτην, ἐβυθίσθην εἰς διαλογισμούς.

Ἀνελογίσθην τὴν κατάστασιν τῆς γυναικὸς ἐκείνης, παρέβαλον τὴν ἐνεστῶσαν αὐτῆς κατάστασιν πρὸς ἐκείνην εἰς ἣν ἐν τῇ κοινωνίᾳ ὤφειλε νὰ ἦναι, καὶ ἐρρίγησα.

Τάλαινα !

Κατεδικάσθη ὑπὸ τῆς κοινωνίας νὰ ὑποβαστάζῃ τὸ βαρύτερον τῶν φορτίων, καὶ ἐσημάνθη τῇ σφραγίδι τῆς ἀτιμώσεως.

Τίς οἶδεν ἀντὶ ποίας εὐτελοῦς τιμῆς ἠναγκάσθη νὰ πωλήσῃ τὴν ἀνεκτίμητον τιμήν της !

Δυστυχὴς κόρη !

Ἡ ὄψις της προέδιδε μελαγχολίαν. Τὸ βλέμμα της καίτοι ἐρατεινὸν εἶχε τι δεικνύον ψυχικὴν ὀδύνην. Τὸ μειδίαμά της ἦν γλυκὺ μέν, πλὴν καὶ βεβιασμένον.

Ἐδέχετο τὰς περιποιήσεις τῶν παρακαθημένων νέων καὶ ἀνταπέδιδεν αὐτάς, ἀλλ' ἐν τοῖς τρόποις της ἐκείνοις κατεδεικνύετο ὅτι ἄλλη τις αἰτία ἢ ἡ ἡδονὴ τὴν ἠνάγκασε ν' ἀπεκδυθῇ εἰς τὸ στάδιόν της ἐκεῖνο.

*
* *

Ἠθικολόγοι! μὴ μέμφεσθε ἡμῶν ὅτι ἐπιχειροῦμεν νὰ κατασήσωμεν ἄξια οἴκτου ὄντα, περιφρονήσεως μᾶλλον χρήζοντα.

Οὐχί.

Μὴ περιφρονῆτε τὰ δυστυχῆ ταῦτα πλάσματα, τὰ ἐκ τῶν κόλπων τῆς κοινωνίας ἀποσπασθέντα καὶ εἰς τὸ βάραθρον τῆς ἀτιμώσεως κατακρημνισθέντα.

Μὴ περιφρονῆτε τὰ δυστυχῆ ταῦτα πλάσματα, ἅτινα αὐτὴ ἡ κοινωνία ὤθησεν εἰς τὴν ἀπώλειαν.

Οἰκτείρατέ τα, οἰκτείρατέ τα, καὶ ἂν δύνασθε τείνοτε αὐτοῖς χεῖρα ἀρωγὸν καὶ λυτρώσατε αὐτά.

Ἡ δυστυχὴς νεᾶνις ἥτις λιμώττει τὸν ἄρτον αὐτῆς ἐλλείψει ἐργασίας, ἥντινα ματαίως εἰς τὰς θύρας τῶν πλουσίων ἀνεζήτησεν· ἡ δυστυχὴς νεᾶνις ἥτις μέσῳ βαρυτάτου χειμῶνος, ἐνῷ ἡ φύσις εἶναι λευκὴ ὡς νεκρικὴ σινδόνη, καταλαμβάνεται ἄνευ ἀνθράκων ὑπὸ τοῦ παγετοῦ· ἡ δυστυχὴς νεᾶνις ἥτις βλέπει τὴν μητέρα αὐτῆς θνήσκουσαν ἐλλείψει τροφῆς καὶ περιποιήσεως· ἡ δυστυχὴς νεᾶνις ἥτις κινδυνεύει νὰ μείνῃ ἄστεγος, διότι χρεωστεῖ ἓξ μηνῶν ἐνοίκιον, ἡ δυστυχὴς αὕτη νεᾶνις ἀνταλλάττει τὴν τιμήν της τῇ ζωῇ τῆς μητρός της, κρημνίζεται εἰς τὸ χαῖνον τῆς ἀτιμίας βάραθρον ἀντὶ τεμαχίου ἄρτου, καταδικάζει ἑαυτὴν εἰς τὸ ὄνειδος ἀντὶ τινων ἀνθράκων.

Εἶναι λοιπὸν ἀξία περιφρονήσεως ἡ κόρη αὕτη ;

Ἠθικολόγοι, πρὸς ὑμᾶς τὴν ἐρώτησίν μου ταύτην ἀπευθύνω.

Ὅτε κατὰ πρῶτον ἡ δειλὴ νεᾶνις ἐτόλμησε νὰ κρούσῃ τὰς θύρας τῶν πλουσίων καὶ νὰ ζητήσῃ ἐργασίαν, ἤκουσε «δὲν ὑπάρχει ἐρ-

γασία διὰ σὲ, δύνασαι ὅμως ἄλλως νὰ κερδίσῃς τὴν ζωὴν τῆς μητρός σου, εἶσαι ὡραία . . .» μετὰ φρίκης ἀπεμακρύνθη, ἀλλ' ὅτε ἐπιέσθη ὑπὸ τῆς ἐνδείας καὶ ἐγκαταλείψεως, ὅτε οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῆς ἐσκοτίσθησαν ὑπὸ τοῦ λιμοῦ, ἡ δυστυχὴς νεᾶνις ὑπέκυψεν.

Δύνασθε ἤδη νὰ τὴν περιφρονήσητε ;

Ἐξ ἑκατὸν τοιούτων δυστυχῶν κορῶν, αἱ ἐννενήκοντα, ἵνα μὴ εἴπω ἅπασαι, ἐκ τῆς στερήσεως καὶ ἀπογνώσεως παρέκλιναν τῆς εὐθείας ὁδοῦ, ἐστάθησαν ἐπὶ μικρὸν εἰς τὸ χεῖλος τοῦ τρομεροῦ τῆς ἐξαχρειώσεως βαράθρου, κατεῖδον ἰλλιγγιῶσαι τὸ σκοτεινὸν βάθος, ἔτειναν τὰς χεῖρας ἐπικαλούμεναι ἐν ἀπελπισίᾳ βοήθειαν, ἀλλ' ἡ ἀμείλικτος ἀνθρωπίνη κοινωνία τὰς ὤθησε πρὸς τὰ ἔμπρός.

Ἔπεσαν.

*
* *

Ἡ κόρη αὕτη ἥν τινα σήμερον καταφρονεῖτε καὶ διὰ τῶν ἀτιμωτέρων καλεῖτε ἐπιθέτων, ὑπῆρξέ ποτε νήπιον· ἐδέχθη καὶ αὕτη τοὺς θερμοὺς ἀσπασμοὺς καὶ τὰς ἐγκαρδίους περιπτύξεις μητρὸς φιλοστοργωτέρας ἴσως τῆς ὑμετέρας, σεμνότυφοι ἠθικολόγοι, ἀνατραφέντες τίς οἶδεν, ὑπὸ τίνος εὐρωπαίας Κυθήρας· ὑπῆρξε καὶ αὕτη σεμνὴ παρθένος ἐρυθριῶσα εἰς τὸ πρῶτον ἱταμὸν βλέμμα Ἀδώνιδος τῆς ἐποχῆς· ἤδη ὅμως. . . .

Ἤδη ;

Εἶναι μάρτυς ἤδη ἡ ἱέρεια αὕτη τῆς Ἀφροδίτης, εἶναι μάρτυς ἐν φθίνοντι ΙΘ'. αἰῶνι, μαρτυροῦσα οὐχὶ ὑπὲρ τοῦ Θεοῦ της ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ ἄρτου της.

Εἶναι μάρτυς, διότι ἡ κοινωνία ἡ καταστήσασα αὐτὴν νύμφην τῆς ἡδονῆς τὴν παρέγραψε τοῦ καταλόγου τῶν μελῶν της.

Εἶναι μάρτυς διότι στερεῖται αἰσθήσεως, καρδίας καὶ θελήσεως.

Ἡ αἴσθησίς της ἀπεναρκώθη, ἡ καρδία της κατέστη ψυχροτέρα μαρμάρου, καὶ ἡ θέλησίς της εἶναι ἡ θέλησις τοῦ ἀνδρὸς πρὸς ὃν ἐνοικιάζει τὰ θέλγητρα καὶ τὸν ἔρωτά της.

Εἶναι μάρτυς διότι εὑρίσκεται περιπεπλεγμένη εἰς τὸ τρομερώτερον τῶν διλημμάτων, θάνατον ἐξ ἐγκαταλείψεως ἢ ζωὴν ἐν ἀτιμίᾳ.

— Πλὴν διατί δὲν ἐργάζηται; δύνανται νὰ παρατηρήσωσιν οἱ ἠθικολόγοι, ἡ ἐργασία ἐξαγνίζει.

— Ναί, ἐξαγνίζει ἡ ἐργασία, πλὴν τίς ὁ δώσων ἐργασίαν εἰς τὴν ἐγκαταλελειμμένην; τίς ὁ ἀνοίξων τὴν οἰκίαν του εἰς μίαν ἄτιμον; οὐχὶ μόνον ἐργασίαν ἀλλ' οὔτε ἄσυλον εὑρίσκει ἵνα κρύψῃ τὸ αἴσχός της, εἶναι Παρίας τῆς κοινωνίας! ὅπου ἂν προσέλθῃ θ' ἀπαντήσῃ τὴν κοινωνικὴν μωρίαν ὑπὸ προσωπίδα αὐστηρᾶς ἠθικῆς, καὶ θ' ἀκούσῃ «μακρὰν, μὴ μολύνῃς τὴν τιμὴν τῆς οἰκογενείας μου»· καὶ τὸν ἄστον της ἔτι ἂν ἐπαιτήσῃ καὶ τοῦτον θὰ τῇ ἀρνηθῶσιν. Οὕτω δ' ἀφοῦ μάτην ἀναζητήσῃ πόρον ὑπάρξεως, ἀφνῦ καταπιεῖται μέχρι σταγόνος τὸ πικρὸν τῆς στερήσεως ποτήριον, θ' ἀναγκασθῇ νὰ ἐπανέλθῃ ἐκεῖ ὅθεν εἶχεν ἐξέλθει πρὸς ἀναζήτησιν ἐργασίας.

Εἶναι μάρτυς διότι μήτηρ καθισταμένη, εἶναι ἡ δυστυχεστέρα τῶν μητέρων! Παρὰ τὸ λίκνον τοῦ κλαυθμυρίζοντος θυγατρίου της ἀγρυπνοῦσα ἡ τάλαινα μήτηρ διορᾷ τὸ ἄθλιον μέλλον τοῦ ἀθώου πλάσματος ὅπερ, κρίμασιν οἷς οἶδε Κύριος, εἶδε τὸ φῶς τῆς ἡμέρας. Φρίττει ἐπὶ μόνῃ τῇ σκέψει ὅτι ἡ κόρη της θὰ μάθῃ ποτὲ τὴν μητρικὴν ἀτιμίαν, καὶ ἐν τῇ παραφόρῳ ἀπελπισίᾳ της καταρᾶται ἑαυτήν τε καὶ τὸν ἄγνωστον τοῦ βρέφους πατέρα.

Ὦ! εἶναι μαρτύριον διὰ τὴν τλήμονα ταύτην μητέρα ν' ἀναλογίζηται τὸ μέλλον τοῦ τέκνου της!

Τί μέλλει γενέσθαι κόρῃ μητρὸς προγεγραμμένης! ποίαν ὁδὸν θ' ἀκολουθήσῃ ὅτε τὰ μητρικὰ θέλγητρα θὰ παύσωσι παρέχοντα αὐτῇ τὰ πρὸς τὸ ζῆν!

Ἐσφραγισμένη τῇ ἀτιμωτικῇ σφραγῖδι ἡ κόρη τῆς ἑταίρας, καταπεφρονημένη ὑπὸ τῆς κοινωνίας, ἄνευ προστάτου ἐν τῷ πολυδαιδάλῳ καὶ τρικυμιώδῃ ἀνθρωπίνῳ τούτῳ βίῳ, ἐπὶ πόσον δύναται ν' ἀντιστῇ εἰς τὴν ἀθλιότητα ; ! !

Ἀναλογίσθητε τὴν ἀπέλπιδα καὶ σκοτεινὴν θέσιν τῆς ταλαίνης ταύτης μητρὸς καὶ μὴ ὁμολογήσητε ὅτι εἶναι μάρτυς!! ἂν δύνασθε;

Ἤδη τίς ἔχει δικαίωμα νὰ περιφρονήσῃ

τὰ θύματα ταῦτα τῆς πτωχείας καὶ στερήσεως ;

Περιφρονήσατε, προγράψατε τῆς κοινωνίας τὰ ἐξηχρειωμένα ἐκεῖνα γύναια τὰ προδίδοντα τὴν συζυγικὴν πίστιν, καὶ καταπατοῦντα τοὺς ὅρκους των χάριν ἐστραμμένου τινὸς μύστακος ἢ ὡραίας γενειάδος, σεβάσθητε ὅμως τοὺς μάρτυρας τούτους τοὺς πεσόντας ὑπὲρ τεμαχίου ἄρτου !

*
* *

Ὁ ΙΘ'. αἰὼν ἐκλήθη αἰὼν τῆς προόδου, τῶν φώτων καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, καὶ ὅμως ἠδύνατο κάλλιον νὰ ὀνομασθῇ αἰὼν τῆς κοινωνικῆς ἐξαχρειώσεως.

Ἐν τῷ ΙΘ'. τούτῳ αἰῶνι φθίνοντι, τίς ποτε ἐσκέφθη περὶ τοῦ ἀθλίου τούτου ὄντος, τῆς πεπτωκυίας γυναικός; τίς ποτε ἐσκέφθη νὰ ἐξαγάγῃ αὐτὴν τοῦ βορβόρου ἐν ᾧ κυλίεται; νὰ ἐπαναφέρῃ αὐτὴν εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς; ν' ἀποδώσῃ τῇ κοινωνίᾳ ἓν τῶν τέκνων της;

Ἱδρύσαμεν Συλλόγους, Λέσχας, καὶ Ἀδελφότητας, οἵτινες ἐξοδεύοντες κατ' ἔτος σπουδαῖα χρηματικὰ ποσὰ, κοπανίζουσιν ἀέρα ὑπὲρ τῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ ἔθνους, ἠνάψαμεν τόσας φωτοβόλους ἑστίας πρὸς διασκέδασιν τῆς ἀμαθείας, ἥτις ἀδύνατον νὰ μὴ διασκεδάζῃ μὲ τὰς προσπαθείας μας, καὶ ὅμως οὔτε κἂν ἐσκέφθημεν ν' ἀνεγείρωμεν μίαν ὀλισθήσασαν.

Τίς ἡ αἰτία τούτου ;... (1)

Ἀπῆλθον τοῦ Καφὲ-Σατὰν βαρυαλγής.

---

(1) ΣΗΜ. «ΦΙΛΕΡΓΟΥ.» Ἡ αἰτία ἢ μᾶλλον αἱ αἰτίαι εἶναι πολλαί.

Οἱ ἄνδρες, οὐχὶ βεβαίως ὅλοι, νομίζουσιν ὅτι οὐδόλως αὐτοῖς συμφέρει ἡ θεραπεία τοῦ κακοῦ τούτου. Ἡδονὴν ἐν αὐτῷ εὑρίσκουσιν.

Αἱ λέσχαι, οἱ Ἀδελφότητες καὶ οἱ Σύλλογοι δὲν ἐγένοντο ἆρά γε πρὸς ἠθικοποίησιν τῆς κοινωνίας ἡμῶν καὶ σωτηρίαν ἀπὸ τῆς ἀπωλείας ταύτης, ἀλλὰ διὰ νὰ δύνανται οἱ ἄνδρες νὰ ἐπιδεικνύωσι τὴν πολυμάθειαν αὐτῶν καὶ νὰ ἐφελκύωνται τὸ μειδίαμα τῶν γυναικῶν, ἀδιαφοροῦντες περὶ τῆς ἠθικῆς των;

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ.

Ὑπὸ

Α. DEBAY.

(Συνέχεια, ἴδε Σελ. 13.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Σκέψεις διαφοροι ἐπὶ τοῦ Γάμου ἐν γένει.

Ὁ ἀνὴρ δὲν γίνεται ἀληθῶς ἀνὴρ, καὶ ἡ γυνὴ ἀληθῶς γυνὴ εἰμὴ διὰ τοῦ Γάμου· διότι τότε δύνανται νὰ γεννήσωσιν τοὺς ἑαυτῶν ὁμοίους· ὁ ἀνὴρ καὶ ἡ γυνὴ χρηστοήθεις ὄντες οὐδόλως ὀφείλουσιν περιπατεῖν μεμονωμένοι ἐπὶ τῆς γῆς· συνενούμενοι δὲ πρὸς ἀλλήλους εὑρίσκουσιν τὴν εὐτυχίαν ἐν τῇ ζωῇ καὶ ἐκπληροῦσιν τὸ πρὸς τὸ κράτος χρέος αὐτῶν προμηθεύοντες αὐτῷ ὑπηκόους. Δίδοντες δὲ καλὴν ἀνατροφὴν εἰς τὰ τέκνα των καὶ διδάσκοντες αὐτὰ νὰ ἐκτελῶσιν ὡς πολῖται τὰ ἑαυτῶν καθήκοντα, ὅ,τε ἀνὴρ καὶ ἡ γυνὴ εἶναι ἀληθῶς ὠφέλιμοι εἰς τὴν κοινωνίαν. Ὁ Γάμος καθίστησι τὸν ἄνδρα καὶ τὴν γυναῖκα ἐντελεστέρους· πρῶτον μὲν διότι εἶναι ἀναγκαῖος εἰς τὴν πλήρη ἀνάπτυξιν τοῦ ὀργανισμοῦ αὐτῶν, δεύτερον δὲ, διότι ὑποχρεοῖ αὐτοὺς εἰς τὴν ἐργασίαν διὰ νὰ ἐξασφαλίσωσιν τὴν ὕπαρξιν τῆς οἰκογενείας των.

Ὁ ἄνθρωπος, σύζυγον λαμβάνων, ἐκλέγει δι' ἑαυτὸν σύντροφον μετὰ τῆς ὁποίας ὀφείλει νὰ θέσῃ ἐν κοινῷ τὴν ὕπαρξίν του, τὰ ἀγαθά του, τὰς ἀρετάς του, τὰ πλεονεκτήματά του,

---

Ποιοῦσιν ἆρά γέ τι οἱ ἄνδρες μὴ ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὸ ἀρέσκειν τῷ ὡραίῳ φύλῳ; οὐχὶ βεβαίως. καὶ μυριάκις οὐχὶ, ἐκτὸς ὀλίγων ἐξαιρέσεων, ἀλλὰ κυρίως δι' αὐτὸ τοῦτο ἡ κακία ὁσημέραι προάγεται, καὶ τὴν ζωὴν τῆς κοινωνίας φθίνει ἡ ἀκολασία.

τὰ δικαιώματα καὶ τὰ καθήκοντά του. Ἡ ἰσότης τῶν δικαιωμάτων καὶ ἡ κοινότης τῶν ἀγαθῶν εἶναι αἱ βάσεις τῆς συζυγικῆς κοινωνίας. Ἡ γυνὴ δὲν χρεωστεῖ νὰ σχηματίζῃ εἰμὴ ἓν μόνον ὃν μετὰ τοῦ συζύγου της· ἀμφότεροι ζῶσιν δι' ἀλλήλους καὶ αἱ δύο αὐτῶν ὑπάρξεις ὀφείλουσιν νὰ συγχέωνται εἰς μίαν.

Οἱ ἄνδρες οἵτινες καθιστῶσι τὴν γυναῖκα αἰχμάλωτον εἶναι ἐχθροὶ τῆς κοινωνίας· διότι τὸ σέβας πρὸς τὴν γυναῖκα καὶ πρὸ πάντων πρὸς τὴν μητέρα εἶναι ἡ πηγὴ τῶν καλῶν καὶ τῶν χρηστῶν ἠθῶν.

Ἡ φύσις καλεῖ πάντας τοὺς ἀνθρώπους εἰς γάμον, καὶ διὰ τὴν κοινωνίαν ὁ γάμος εἶναι καθῆκον· ὁ ἄγαμος εἶναι μέλος ἀνωφελές. Ὁ σκοπὸς τῆς συζυγικῆς ἑνώσεως εἶναι ἡ διαιώνισις τῆς ὑπάρξεως τὴν ὁποίαν ἐλάβομεν καὶ ἡ ἀνατροφὴ τῶν τέκνων ἐν τῇ πρακτικῇ τῶν ἀρετῶν, ἵνα γένωνται ἡμέραν τινὰ πολῖται ὠφέλιμοι εἰς τὸ κράτος.

Τὸ ἀνατρέφειν ἓν τέκνον, τὸ φυτεύειν ἓν δένδρον καὶ τὸ καλλιεργεῖν ἕνα ἀγρὸν ἦσαν καὶ εἶναι μέχρι τῆς σήμερον πράξεις λίαν ἀξιέπαινοι, λίαν ἐπίσημοι ἐν τῇ Ἰνδικῇ καὶ ἐν τῇ Περσίᾳ· θὰ ἐμένομεν ἆρά γε ὑποδεέστεροι τῶν λαῶν τούτων ὡς πρὸς τὴν ἠθικήν;

Ἡ Βίβλος, ἐν πολλοῖς χωρίοις, προκηρύττει τὸν γάμον ὡς τελειότητα, καὶ τὴν ἀγαμίαν ὡς ἀτιμίαν. Ὁ Ἡσαΐας διδάσκει ἡμᾶς ὅτι ἦτον ὄνειδος εἰς τὰς γυναῖκας νὰ διαμένωσι παρθένοι.

Φισόσοφός τις, ἀφοῦ ἐπὶ εἴκοσιν ἔτη ἐμελέτησε τὰ βιβλία τοῦ Μωϋσέως, συνεπέρανεν ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι μίαν μόνην καλὴν διάταξιν εἶχον, τὴν απέχθειαν πρὸς τὴν παρθενίαν. Ἐὰν ὁ μικρὸς οὗτος δεισιδαίμων λαὸς δὲν ἐθεώρει τὸν γάμον ὡς τὸν πρῶτον τῶν νόμων εἰς τὸν ὁποῖον ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει νὰ ὑποτάσσηται, ἐὰν εἶχεν, ὡς ἡμεῖς, μοναστήρια, μοναχοὺς καὶ μοναχάς, πρὸ πολλοῦ θὰ ἐξαφανίζετο ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐθνῶν ἅτινα οἰκίζουσι τὴν σήμερον τὴν γῆν.

Οἱ Ἑλληνικοὶ καὶ Ῥωμαϊκοὶ νόμοι ἐνεθάρρυνον τοὺς γάμους, ἐπὶ τῷ σκοπῷ ν' αὐξήσωσιν τὸν ἀριθμὸν τῶν πολιτῶν· οὐ μόνον ἀντήμοιβον ἐκείνους οἱ ὁποῖοι εἶχον πολλὰ τέκνα, ἀλλὰ καὶ ἐτιμώρουν ἐκείνους οἵτινες διέμενον ἐν τῇ ἀγαμίᾳ καὶ καθυπέβαλον εἰς πρόστιμον. Ὁ Αὔγουστος, διὰ νὰ πολλαπλασιάσῃ τοὺς γάμους ἐπέτρεψεν εἰς τοὺς Ῥωμαίους πολίτας, ἐκτὸς τῶν γερουσιαστῶν νὰ συζεύγνυνται μὲ νεάνιδας ἀπελευθέρους, χωρὶς αἱ σχέσεις αὗται νὰ δύνανται νὰ βλάπτωσιν τοὺς συμβαλλομένους. Ἐν ἐπιθεωρήσει τινὶ τοῦ λαοῦ διένειμεν ἑκάστῳ οἰκογενειάρχῃ ἀνὰ χιλιάδα στατήρων, διὰ νὰ ἐνθαρρύνῃ τοὺς νέους εἰς τὸν γάμον.

Κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Λυκούργου καὶ τοῦ Σόλωνος, περιέβαλε τὴν ἔγκυον γυναῖκα διὰ τόσων σημείων σεβασμοῦ, ὥστε ἦτο δύσκολον εἰς μίαν νεάνιδα νὰ μὴ ἐπιθυμήσῃ νὰ γείνῃ μήτηρ. Ἕκαστος πολίτης ἐχρεώστει νὰ παραμερίσῃ ἀπὸ τὴν ὁδόν του καὶ νὰ ὑποχωρήσῃ τὸ βῆμα εἰς τὴν ἔγκυον γυναῖκα, ἀδιάφορον εἰς ὁποιανδήποτε τάξιν αὕτη ἀνῆκεν, καὶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι οἱ πατρίκιοι ἦσαν ὑποχρεωμένοι νὰ χαιρετῶσιν αὐτὴν ὅταν τὴν ἀπήντων διερχομένην.

Ὁ Κάμιλλος ἠνάγκασε διὰ προστίμων καὶ φόρων, τοὺς Ῥωμαίους οἵτινες δὲν ἦσαν ἔγγαμοι νὰ νυμφεύωνται τὰς χήρας τῶν ἀνδρῶν ὅσοι ἀπεθνήσκον εἰς τὸ πεδίον τῆς μάχης.

Παρὰ τοῖς Γαλάταις τοῖς Φράγκοις τοῖς Γερμανοῖς ὁ γάμος ἐπίσης ἐτιμᾶτο· ἐπὶ τέλους, ἡ ἱστορία ὅλων τῶν ἐθνῶν, ἐκτὸς λαῶν τινων καθυστερούντων ἕνεκα τῆς πολυτελείας καὶ τοῦ δεσποτισμοῦ, ἀποδεικνύει ἡμῖν τὸν γάμον σεβαζόμενον καὶ τιμώμενον, τὴν δὲ ἀγαμίαν ἐστιγματισμένην.

Κατόπιν τῆς παγκοσμίου ταύτης ἐκτιμήσεως τοῦ γάμου, πρόδηλον γίνεται, ὅτι, ὁ ἀνὴρ καὶ ἡ γυνὴ ἔγγαμοι ὄντες μᾶλλον προηγμένοι τυγχάνουσιν ἐν τῇ ἠθικῇ κλίμακι τῶν κοινωνιῶν, ἢ ὁ ἐγωϊστὴς ἄγαμος ὅστις, καθὼς τὸ ἄγονον φυτόν, βλαπτει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τοὺς γείτονάς του.

Ὁ γάμος εἶναι ἡ βάσις πάσης κοινωνίας, καὶ ἡ διάσωσις τῶν ἀγαθῶν ἠθῶν, καθιστᾶ τόν τε ἄνδρα καὶ τὴν γυναῖκα ἐναρετωτέρους καὶ ἐμποδίζει αὐτοὺς ἀπὸ τὸ νὰ παραδοθῶσιν εἰς τὰς κακίας καὶ εἰς τὰς παρεκτροπάς. Ὁ

ἔγγαμος ἀνὴρ, ἐν τῇ στιγμῇ τοῦ διαπράξαι κακήν τινα πράξιν, συχνάκις ἐμποδίζεται ὑπὸ τῆς γυναικός του. Ἡ μνήμη οἰκογενείας ἐν τῇ στιγμῇ τῆς ἀποπλανήσεως, ἐπανέρχεται ἐν τῇ εὐθείᾳ, βλέπουσα τὰ ἀγαπητὰ αὐτῆς τέκνα.

Ὁ οἰκογενειάρχης καταστέλλει τὰς κακὰς αὐτοῦ κλίσεις· δὲν θέλει νὰ ἐρυθριᾷ ἐνώπιον τῶν τέκνων του καὶ νὰ ἀφήσῃ αὐτοῖς τὸ ὄνειδος ὡς κληρονομίαν. Μεγάλοι τινὲς πολιτικοὶ εἶπον: Νυμφεύσατε τοὺς στρατιώτας σας καὶ δὲν θὰ λειποτακτήσωσι πλέον· συνδεδεμένοι μετὰ τῆς οἰκογενείας των, θὰ συνδέωνται καὶ μετὰ τῆς πατρίδος των. Ἄγαμός τις στρατιώτης, πολλάκις δὲν εἶναι εἰμὴ μισθωτὸς, ἀλήτης, ἀδιαφορῶν ὁποῖον ὑπηρετεῖ. Οἱ Ἕλληνες καὶ Ῥωμαῖοι πολεμισταὶ ἦσαν ἔγγαμοι καὶ ἐνίκησαν ὅλα τὰ ἔθνη.

Αἱ σκέψεις αὗται εἶναι ἀρκετὰ ἰσχυραὶ διὰ νὰ ὑποχρεώσωσιν τοὺς κυβερνήτας νὰ ἐνθαρρύνωσι τοὺς γάμους ἐξ ὅλης αὐτῶν τῆς δυνάμεως, νὰ εὐνοῶσιν αὐτοὺς, νὰ πολλαπλασιάζωσιν αὐτοὺς τιμῶντες τοὺς ἐγγάμους καὶ στιγματίζοντες τοὺς ἀγάμους, τέλος δὲ νὰ ἠθικοποιῶσιν τὴν ἕνωσιν διὰ καλῶν νόμων.

Ἐὰν ὁ γάμος εἶναι σύστασις σοβαρὰ καὶ ἐνδιαφέρουσα διὰ τὴν κοινωνίαν, δέον ἐπίσης νὰ ᾖναι πρᾶξις καθ' ὑπερβολὴν σπουδαῖα διὰ τὰ ἄτομα· δὲν εἶναι διόλου ὑπόθεσις τὴν ὁποίαν χρεωστεῖ τις νὰ πραγματευθῇ ἐπιπολαίως. Πρόκειται περὶ δύο ὑπάρξεων στενῶς συνδεδεμένων πρὸς ἀλλήλας αἵτινες πρέπει νὰ ἀνθῶσιν διὰ τῶν ἀκτίνων διαρκοῦς εὐτυχίας, ἐὰν ᾖναι εἰς ἐντελεῖς σχέσεις, ἵνα φθίνωσι, νὰ μαραίνωνται ἐν ταῖς θλίψεσιν ἐὰν ᾖναι ἀντιπαθητικαί.

Ὁ ἄνθρωπος ὅστις ζητεῖ σύντροφον ἔπρεπε νὰ προσέχῃ εἰς τὴν περιουσίαν ὀλιγώτερον ἢ εἰς τὴν ἀνατροφὴν, εἰς τὴν ἠθικότητα· διότι διὰ τῶν δύο τούτων προτερημάτων ἡ γυνὴ πάντοτε σχεδὸν εὐτυχῆ καθιστᾷ τὸν ἑαυτῆς σύζυγον Ἐὰν ἡ ἄγνοια μετὰ τῶν προλήψεων, τῆς δεισιδαιμονίας καὶ τῆς κακῶς ἐννοουμένης θρησκευτικῆς εὐλαβείας ᾖναι οἱ θανάσιμοι ἐχθροὶ ἑνὸς ἀνδρογύνου, ἡ ἐκπαίδευσις, αἱ χάριτες τοῦ πνεύματος, αἱ ψυχαγίαι, καὶ αἱ τέχναι εναι τὰ θέλγητρά των.

Ὑπάρχει περίστασίς τις ἥτις ψυχραίνει τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἥτις ἀπομακρύνει αὐτὸν πάντοτε σχεδὸν ἀπὸ τῆς μελλονύμφου του, εἶναι δὲ αὕτη ὅτε ἡ τύχη ἢ αἱ εὐφυεῖς ἔρευναι τῆς ζηλοτυπίας κάμνουσιν αὐτὸν ν' ἀνακαλύψῃ ὅτι αὕτη ἔσχεν προηγουμένως ἐρωτικήν τινα σχέσιν. Ἰδοὺ διατὶ αἱ γυναῖκες ἐνῷ εἶναι τόσον εὔκαμπτοι πρὸς πᾶν ἕτερον πρᾶγμα, ἔχουσιν ἀκατανίκητον ἐπιμονὴν πρὸς τοῦτο· θὰ ἐπροτίμων νὰ ὑποφέρωσι μυρίας βασάνους μᾶλλον ἢ νὰ κάμωσιν τὴν παραμικρὰν ἀποκάλυψιν, καὶ γενικῶς φέρουσιν τὸ μυστικὸν αὐτὸ εἰς τὸν τάφον.

Οὕτω δὲ, αἱ μάταιαι αὗται ἔρευναι, τὰ παιδαριώδη ταῦτα, ἀναγκάζουσι τὴν γυναῖκα νὰ ἀρχίσῃ διὰ τοῦ ψεύδους· ἐπειδὴ δὲ τὸ ψεῦδος συμπαρέλκει καὶ ἕτερα σχεδὸν, πιθανὸν καθίσταται ὅτι δύναταί τις ν' ἀπατηθῇ ὑπὸ συζύγου ἥτις θὰ ἤρχιζε διὰ τοῦ ψεύδους.

Λέγω ὅτι εἶναι παιδαριῶδες τὸ ἐρευνᾶν μετὰ τοσαύτης λεπτότητος προηγούμενα ἀρετῆς τόσον ἐφημέρου· ἐπειδὴ, ἐὰν, ἡ ὑπόληψις καὶ ἡ ἠθικότης τῆς γυναικὸς μετὰ τῆς ὁποίας θέλει τις νὰ συζευχθῇ, ὦσι καλαὶ, ἐὰν ὑπάρχῃ συμφωνία ὀρέξεων καὶ κλίσεων, ἐάν τις ἔχῃ τὴν βεβαιότητα ὅτι εὐτυχεῖς ἡμέρας θὰ διέλθῃ μετ' αὐτῆς, διατί νὰ μὴ ἀπορρίψῃ κατὰ μέρος ὅλας ταύτας τὰς ἀθλιότητας, ὅλας ταύτας τὰς προλήψεις τῆς ἐσχάτης ἀστυκῆς τάξεως, αἵτινες ἐκδηλοῦσιν πτωχείαν λογικοῦ, ἀσθένειαν χαρακτῆρος μᾶλλον, ἢ αἴσθημα λεπτότητος ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου τῆς τιμῆς.

Ἐγνώρισα νεανίαν τινὰ ὅστις ἠρνήθη τὴν εὐτυχίαν του, διαζευχθεὶς ἀπὸ τῆς μελλονύμφου του, γυναικὸς ἀρκετὰ προηγμένης, γλυκείας καὶ ἐναρέτου, ἥτις ἀπεποιήθη νὰ προφέρῃ τὸν τύπον τοῦ γαμικοῦ ὅρκου πρὶν ἢ ὁμολογήσῃ αὐτῷ πᾶν ὅ,τι ἐν τῷ κόσμῳ ὀνομάζουσιν ἐρωτικὸν σφάλμα. Ὁ μνηστὴρ ἀπεσύρθη ἔμπροσθεν τοῦ πράγματος ὅπερ αὐτὸς ὠνόμαζεν ἀφέλειαν τῆς ὁμολογίας ταύτης. Ἡ γυνὴ αὕτη θαυμαστὴ κατὰ τὴν εἰλικρίνειαν, καὶ ἰσχυρὰ κατὰ τὸν χαρακτῆρα, δὲν ἤθελε νὰ ἀρχίσῃ διὰ ψεύδους· ὁ ἀνὴρ δὲν ἐνόησεν αὐτήν. Μετὰ ἓξ μῆνας ὁ αὐτὸς Κύριος, ὁ τόσον ἀκριβολόγος ἔλαβεν ὡς σύζυγον γυναῖκα

τριάκοντα καὶ πέντε ἐτῶν, τετράκις χήραν, ἥτις πιθανὸν θὰ ἀφέθη εἰς τινα σφάλματα τῆς φύσεως ταύτης ἐπὶ τὰ διαλείμματα τῶν τέσσάρων αὐτῆς συζεύξεων.

Ἡ ἐλευθέρως ὁμολογοῦσα ὑπόκειται εἰς τὸ ἀπατᾶν ὀλιγώτερον τῆς κρυπτούσης τὰς πρώτας αὐτῆς σχέσεις, ἡ μὲν, ὥς γέ μοι δοκεῖ, προτιμοτέρα τῆς δὲ τυγχάνει. Θὰ ἠγάπων, θὰ ἐθαύμαζον τὴν γυναῖκα ἥτις θὰ μοὶ ὡμίλει διὰ τῆσδε τῆς γλώσσης, «Ἐνόσῳ ὑπῆρχον ἐλευθέρα, εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ διαθέτω τὰς πράξεις μου, οὐδένα ἐχρεώστουν λόγον· μὴ οὖσα καθυποχρεωμένη, οὐδόλως ἐπιώρκησα. Σήμερον, λαμβάνουσα σύζυγον, παραδίδομαι εἰς αὐτὸν καθολοκληρίαν· τὸ παρελθὸν μοὶ ἀνῆκε, τὸ παρὸν καὶ το μέλλον αὐτῷ ἀνήκουσιν.»

Ἔχοντες τοιαύτας γυναῖκας, οἱ σύζυγοι θὰ ἠδύναντο νὰ ἀπουκιάζωσιν ἡσυχώτερο.. Οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι διὰ τὴν εὐτυχίαν τοῦ γάμου, κάλλιον εἶναι νὰ ἔχῃ τις γυναῖκα, ὑπόπτου μὲν παρελθότος, ἀλλὰ καλὴν καὶ φρονίμην, μετὰ τὸν ὅρκον, ἢ σύζυγον ληφθεῖσαν μὲν παρθένον, ἀλλὰ λησμονήσασαν βραδύτερον τὴν συζυγικὴν πίστιν. Ἵνα κάλλιον διαφωτίσωμεν τὸν ἀναγνώστην ἐπὶ τῆς ἐν λόγῳ προλήψεως προσπαθήσωμεν λογικῶς νὰ συλλογισθῶμεν.

Ἡ ἀγνότης τῆς γυναικὸς συνίσταται ἆρά γε εἰς τὴν ἀπουσίαν πάσης ἐπαφῆς ξένης, πάσης προσψαύσεως φυσικῆς, ἢ εἰς τὴν ἄρνησιν πάσης ἰδέας, πάσης ἐπιθυμίας τῆς προσψαύσεως ταύτης, τῆς ἐπαφῆς ταύτης, ἢ ἐπὶ τέλους ἡ ἀγνότης ἀπαιτεῖ τοὺς δύο τούτους ὅρους;

Ἀφίημι τὸ ζήτημα τοῦτο εἰς τὰς μελέτας τοῦ ἀναγνώστου· εἶναι σοβαρὸν, καὶ δὲν θὰ ἠδύνατό τις νὰ στηριχθῇ εἰς τὸ φιλοσοφικὸν λογικὸν διὰ νὰ τὸ λύσῃ.

Ὑπάρχουσι περιστάσεις ἐν τῇ ζωῇ καθ' ἃς ὁ γάμος εἶναι σχεδὸν ἀναγκαῖος, ὅτε, ἐν τούτοις, δὲν ὑπάρχει δυσαναλογία πολὺ μεγάλη κατὰ τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν θέσιν τῶν ἀτόμων. Ἀναφέρω δὲ, ὁλόκληρον τὴν ἀφοσίωσιν, τὴν θυσίαν, πάντοτε ὑπεστηριγμένην, τὴν ὑπόσχεσιν ἐσφραγισμένην ὑπὸ ὅρκου πανδήμου. Οὕτω δὲ, πῶς δύνασθε νὰ ἀναγνωρίσητε τὴν ἐκδούλευσιν τὴν ὁποίαν πρόσωπόν τι θὰ προσφέρῃ ἡμῖν θυσιάζον τὴν τύχην του, τὸ μέλλον του μέχρι τῆς ὑπολήψεώς του, διὰ νὰ ἁρπάξῃ ἡμᾶς ἐκ τῆς δυστυχίας ἐκ τοῦ θανάτου, ἐκ τῆς αἰσχύνης ἴσως! Πῶς δύνασθε νὰ ἀποδείξητε αὐτῷ ὅτι ἡ καρδία σας πάλλει ἐκ θαυμασμοῦ καὶ εὐγνωμοσύνης ἐὰν λέγῃ ἡμῖν. «Ὅτι ἔπραξα, θὰ ἀρχίσω ἐκ νέου πράττουσα, θὰ ἐσυσιαζόμην μυριάκις διὰ νὰ σὲ σώσω ἀπὸ ἑνὸς μόνου δακρύου, ἀπὸ ἑνὸς πόνου· ἐπειδὴ σὲ ἀγαπῶ· ἐπειδὴ εἰς σὲ ἀνέθηκα τὴν ἐλπίδα μου, καὶ ἐπειδὴ ἡ μεγίστη εὐτυχία μου εἶναι νὰ γνωρίζω ὅτι εἶσαι εὐτυχής.»

Δὲν ὑπάρχει εἰμὴ εἷς μόνος γάμος ὅστις δύναται ν' ἀνταμείψῃ ἀφοσίωσιν τόσον ζωηρὰν, τόσον ὡραίαν προσήλωσιν. Οἱ γονεῖς ἐχρεώστουν ἴσως νὰ τὸ αἰσθάνωνται καὶ οὐδόλως νὰ ἀνθίστανται εἰς τά εἴδη ταῦτα τῶν ἑνώσεων, ἐὰν ἐπαναλαμβάνω, ἡ δυσαναλογία μεταξὺ τῆς ἡλικίας καὶ τῆς κοινωνικῆς θέσεως δὲν εἶναι πολὺ μεγάλη· ἐπειδὴ ἡ ἀρετὴ πρέπει νὰ προτιμᾶται ἀντὶ τῶν χρημάτων.

Ὁ ἔρως φεύγει μετ' ὀλίγον ἀφοῦ ἱκανοποιηθῇ· ἡ τετριμένη αὕτη παροιμία ἔκαμε νὰ πιστεύσωσιν, ὅτι ὁ ἔρως ἐσβέννυτο ἐν τῇ ἱκανοποιήσει τῆς ἐπιθυμίας· ἀλλ' οὐδόλως ἀκριβῆς τυγχάνει, συνέχεε τὸν τίμιον ἄνθρωπον μετὰ τοῦ ἀσώτου, τὴν ἀγαπῶσαν καὶ ἀδύνατον γυναῖκα μετὰ τῆς φιλαρέσκου. Καρδία εὐαίσθητος καὶ εὐγνώμων ἀνὴρ τίμιος καὶ εἰλικρινὴς θὰ ἐκτιμήσῃ πάντοτε τὴν ἄπειρον ὀφειλὴν ἣν συνήψατο μετὰ τῆς γυναικὸς ἥτις ἐθυσίασε τὴν ὑπόληψίν της εἰς τὸν ἔρωτά του, καὶ ἥτις ἔδωκεν αὐτῷ τὴν εὐτυχίαν μὲ ἀπώλειαν τῆς ἀναπαύσεως καὶ τῆς ἀρετῆς της.

Ἔλθωμεν ἤδη εἰς τὰ μετὰ τὸν γάμον ἔτη. Τὸν ἔρωτα, ἐὰν ὑπῆρξε μεταξὺ δύο συζύγων, ὀφείλει νὰ διαδεχθῇ τρυφερά τις οἰκειότης, γλυκεῖα τις ἀνάγκη τοῦ συζῆν ἐπὶ τὸ αὐτό· τὸ σέβας καὶ ἡ φιλία εἰσὶ τὰ ὡραιότερα ἄνθη τοῦ γάμου. Ἀλλὰ, διὰ νὰ βλέπωσιν τὰ ἐξανθοῦντα, οἱ σύζυγοι, ὀφείλουσιν νὰ ποιῶνται περὶ πολλοῦ ἀλλήλους, νὰ προσφέρωνται φιλοφρονέστατα, καὶ νὰ ἔχωσι σχέσιν πλήρη τέρψεων.

Ὁ ἀνὴρ οὐδόλως θὰ καταχρασθῇ τῆς ἐπιλαχούσης αὐτῷ ἐξουσίας, καὶ ἡ γυνὴ δὲν θὰ ἀντιποιῆται τὰ δικαιώματα τοῦ ἀνδρός. Θὰ ὑποχορῶσιν ἀμοιβαίως, καὶ ποτὲ δὲν θὰ μεταχειρισθῶσιν μήτε τραχύτητα μήτε πεισμονὴν εἰς τὰς σχέσεις των. Ὁ σύζυγος θὰ ἦναι πλήρης προσοχῆς πρὸς τὴν γυναῖκά του, θὰ ἱκανοποιῇ καὶ θὰ προλαμβάνῃ μάλιστα τὰς ἐπιθυμίας της, ἐὰν λογικὰς αὐτὰς κρίνῃ· πρὸ πάντων δὲ, οὐδέποτε θὰ δείξῃ ἀδιαφορίαν ἢ ἄνιαν πρὸς αὐτήν. Αὕτη δὲ, πρὸς ἀμοιβὴν ὀφείλει νὰ λησμονήσῃ τὰ διαχύσεις τοῦ κόσμου, διὰ νὰ ἀποδώσῃ ὅλην αὐτῆς τὴν τρυφερότητα πρὸ τὸν σύζυγον καὶ προς τὰ τέκνα της· διότι μία γυνὴ, μὴ σκεπτομένη εἰμὴ πανηγύρεις καὶ θέατρα, θὰ ἔχῃ κακὸν τέλος. Καιρὸς παντὶ πράγματι, αἱ κοῦκλαι, διὰ τὰ παιδία τὰ κουδουνάκια τοῦ συρμοῦ διὰ τὰ κοράσια, διὰ δὲ τὰς μητέρας, ἡ ἐγκράτεια καὶ ἡ φρόνησις.

(Ἀκολουθεῖ.)

ΔΙΑΦΟΡΑ

(ἐξ ἀναγνώσεων.)

—

ΕΙΣ ΠΕΡΙΕΡΓΟΣ ΜΥΘΟΣ.—Ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦτον ἡ Φωνὴ τῆς Πετρουπόλεως δημοσιεύει τὴν ἀκόλουθον ἱστορίαν.

Εἰς ἄγνωστον αὐτοκρατορίαν ὑπῆρχε μία ἀοιδὸς, ἥτις ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν κατέθελγε τὰς ἀκοὰς τοῦ κοινοῦ τῆς πρωτευούσης. Ἔλεγον ὅτι ἦτον ἄτρωτος εἰς τὸν ἔρωτα, καὶ ἐν τούτοις ἐπ' ἐσχάτων ἠράσθη νέου ὑψιφώνου, ὃν μεγάλως ἐπίσης ἐκτιμᾷ τὸ αὐτὸ κοινόν.

Πολὺ νέα ἔτι συνεζεύχθη ἔνα μεγιστᾶνα, ἄγνωστον, ἂν κόμητα, μαρκήσιον ἢ ὑποκόμητα. Ὁ σύζυγος οὗτος διηύθυνε κατὰ τὸ δοκοῦν τὸν λάρυγγα τῆς συζύγου αὐτοῦ, καθιστάμενον πηγὴ χρυσοῦ. Ἠράτο τῆς συζύγου αὐτοῦ, ἔβλεπον δὲ αὐτὸν πρῶτον εἰς τὸ θέατρον, μὲ τὰς διόπτρας ἀνὰ χεῖρας καὶ πρῶτον δίδοντα τὸ σύνθημα τῶν χειροκροτήσεων.

Ὁ νέος ὑψίφωνος κατέστη τὸ νέφος τοῦ συζυγικοῦ οὐρανοῦ, ὃν ἐφαίνετο ὅτι οὐδὲν ἔμελλε νὰ σκιάσῃ. Ὁ σύζυγος, λαβὼν ὑπονοίας, καὶ οὐχὶ ἄνευ λόγου, ἠθέλησε νὰ ἐμποδίσῃ τὴν σύζυγον αὐτοῦ ὅπως ἄδῃ μετὰ τοῦ ἐν λόγῳ ἐρωτολήπτου. Τοῦτο μάλιστα ἐγένετο εἷς τῶν προφορικῶν ὅρων τοῦ συμφωνητικοῦ τῆς ἠθοποιοῦ. Ὁ διευθυντὴς τοῦ θεάτρου ὑπεσχέθη τοῦτο... Ἀλλὰ πῶς ν' ἀντιστῇ ὅτε ὁ μέγας ἀοιδὸς προσηνέχθη νὰ ᾄδῃ δωρεάν; Διὰ τοῦ τρόπου τούτου ὁ Ῥωμαῖος καὶ ἡ Ἰουλία παρίστανον ὁμοῦ πρὸ τῶν ὀμμάτων τοῦ συζύγου. Ῥῆξις ἦτο ἀναπόφευκτος· τοῦτο καὶ ἐγένετο. Ἡ ἠθοποιὸς εὑρίσκετο ἐν τῷ δωματίῳ αὐτῆς ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ θεάτρου, μὲ τοὺς ἀδάμαντας αὐτῆς ἐπὶ τῆς τραπέζης, ὅτε ὁ σύζυγος εἰσώρμησεν ὡς βόμβα· πάντα ἠκούσθησαν διὰ μέσου τοῦ διαφράγματος λόγοι ἀσυνάρτητοι καὶ εἰς ὕψος ὀργίλον. Ἅπαν τὸ προσωπικὸν τοῦ θεάτρου σπεῦσαν ἐκεῖ πλησίον ἠκροᾶτο. Ὁ σύζυγος καὶ ἡ σύζυγος ἐκραύγαζον ὁ μὲν ἰσχυρότερον τῆς δέ. Τέλος ἠκούσθησαν οἱ ἀκόλουθοι λόγοι.

— Σοὶ ἔδωκα, ὃν μηδαμινὸν, τίτλον εὐγενείας, σὺ δὲ προσηνέχθης πρός με ὡς....

Φωνὴ ὀξεῖα ἀπαντᾷ· — Λάβε, ἰδοὺ σοὶ πληρόνω τὸν τίτλον σου. Καὶ ταὐτοχρόνως ἀκούεται χάλαζα ἀδαμάντων κατακυλούντων κατὰ γῆς. Μετὰ μίαν στιγμὴν ἀκούεται ἕτερος κρότος ὅμοιος κολαφίσματος, καὶ εἶτα αἱ κραυγαὶ Βοήθεια! Τότε ὁ διευθυντὴς ἠθέλησε ν' ἀνοίξῃ τὴν θύραν, ἣν ἐπὶ τέλους ἠναγκάσθη νὰ συντρίψῃ. Προσπαθεῖ ν' ἀπομακρυνῇ τὸν σύζυγον δυνάμει τοῦ κανονισμοῦ τοῦ θεάτρου, ἀλλ' ἐκεῖνος ἀπαντᾷ ὅτι εὑρίσκεται παρὰ τῇ συζύγῳ αὐτοῦ, ἥτις ὅμως κράζει.

— Παραλάβετέ τον! δὲν εἶναι σύζυγος δι' ἐμέ! Τέλος ἐξεδιώχθη ὁ σύζυγος.

Ἡ ἠθοποιὸς ἐζήτησε τότε νὰ σημειωθῶσι τὰ συμβάντα. Ζητεῖ διαζύγιον, ἀλλ' ἀδύνατον νὰ τῇ χορηγήσωσι τοιοῦτον ἐν ᾗ χώρᾳ εὑρίσκεται. Προσφέρει τὸ ἥμισυ τῶν εἰσοδημάτων αὐτῆς εἰς τὸν σύζυγόν της ὅπως τὴν ἀφήσῃ ἥσυχον. Ζητεῖ προστασίαν καὶ κατορθόνει τροποποίησιν τοῦ συζυγικοῦ οἰκήματος (τρία δωμάτια διὰ τὸν κύριον, τέσσαρα διὰ τὴν κυρίαν). Περιπλέον εἷς ἀστυνομικὸς ὑπάλληλος ἵσταται πρὸ τῆς θύρας αὐτῆς ὅπως τὴν προστατεύῃ.

Δικγοῦνται ὡς ἐπίλογον, ὅτι ἡ σύζυγος ἐδραπέτευσε μετὰ τοῦ πρώτου ὑψιφώνου.

Σ. Φ. Τοιαῦτά εἰσι τὰ ἀποτελέσματα τῶν ὀπισθοδρομικῶν προλήψεων τῆς ἀριστοκρατίας τοῦ μεσαίωνος, ἥτις ἀσυστόλως κομπάζει εἰσέτι ἐπὶ τοῖς τίτλοις τῆς εὐγενείας, καίτοι μηδαμῶς παρά τισι τῶν δὴ λεγομένων εὐγενῶν ὑφισταμένης τοιαύτης.

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΩΝ ΕΝ ΑΜΕΡΙΚΗι.

—Ἀπεβίωσε κατ' αὐτὰς ἐν Ἀμερικῇ ὁ πλουσιώτερος ἔμπορος ὄχι μόνον τῆς Ἀμερικῆς ἀλλ' ἁπάσης τῆς ὑφηλίου, ὁ Κορνήλιος Βανδερβίλ, παρακολουθήσας εἰς τὰς αἰωνίους μονὰς δύο ἄλλους ἀμερικανοὺς μεγαπλούτους πρό τινος ἀποβιώσαντας, τὸν Βιλλιαμ Ἀστὸρ καὶ τὸν Ἀλεξανδρον Στούαρτ.

Ἦσαν λίαν περίεργοι ἐν Ἀμερικῇ νὰ πληροφορηθῶσιν ὁπόση τις ἦν ἡ περιουσία τοῦ Βανδερβίλ, ὅστις ὄχι μόνον οὐδέποτε ἐπεδείκνυεν αὐτήν, ἀλλ' ἀπεναντίας ἐπειρᾶτο νὰ τὴν ἀποκρύπτῃ, ἴσως ὅπως διαφύγῃ τοὺς φόρους δι' ὧν θὰ ἐπεβαρύνετο ἥ τε ἀκίνητος καὶ ἡ κινητὴ αὐτοῦ περιουσία. Ἡ περιέργεια ὅμως τοῦ κοινοῦ δὲν ἱκανοποιήθη. Ἐν τῇ διαθήκῃ τοῦ ἀποθανόντος ἀνεφέροντο σημαντικὰ κληροδοτήματα, ἀποδεικνύοντα ὅτι διέθετε κολοσσιαῖον πλοῦτον, οὗτινος ὅμως τὸ ποσὸν γνωρίζει μόνον ὁ πρωτότοκος αὐτοῦ υἱὸς ὁ καὶ γενικὸς αὐτοῦ κληρονόμος, ἀπό τινων ἐτῶν μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ συνεργαζόμενος.

Τὰ κληροδοτήματα ὑπολογίζονται εἰς 85—90,000,000 φράγκων. Εἰς ἕνα ἔγγονον αὐτοῦ κληροδοτεῖ 27,500,000 φράγκων. Εἰς τρεῖς ἄλλους ἐγγόνους ἀνὰ 10,000,000 φρ. Εἰς πέντε τῶν θυγατέρων αὐτοῦ κληροδοτεῖ ἀνὰ 2,500,000 φρ Εἰς τρεῖς ἄλλας 2,500,000 εἰς τὴν πρώτην, 2,000,000 εἰς τὴν δευτέραν καὶ 1,500,000 εἰς τὴν τρίτην.

Ὁ Βανδερβίλ ἐνυμφεύθη εἰς ἡλικίαν 19 ἐτῶν, ἀποθανούσης δὲ τῆς συζύγου αὐτοῦ ἐνυμφεύθη τὸ δεύτερον εἰς ἡλικίαν 75 ἢ 76 ἐτῶν μίαν μεμακρυσμένην συγγενῆ του τριακοντούτιδα. Εἰς τὴν γυναῖκα ταύτην, ἐξ ἧς δὲν ἀπέκτησε τέκνα, κληροδοτεῖ 3,500,000 φράγκων. Ἐκ τοῦ πρώτου αὐτοῦ γάμου ἀπέκτησε τέσσαρας υἱοὺς καὶ ἐννέα θυγατέρας. Εἰς ἕνα τῶν υἱῶν αὐτοῦ ὡς μὴ ὄντα οἰκονόμον ἀφίνει μόνον 1,000,000 φράγκων, τὴν δ' ἐπίλοιπον περιουσίαν του, ὑπολογιζομένην κατὰ τοὺς μὲν εἰς 300,—350,000,000 φρ. κατὰ τοὺς δὲ εἰς 400,—500,000,000 φρ. ἀφίνει, ὡς εἴπομεν, τῷ πρωτοτόκῳ αὐτοῦ υἱῷ.

Περιπλέον ἀφίνει τὰ ἀκόλουθα κληροδοτήματα. Εἰς τὸν κατὰ τὰς τελευταίας αὐτοῦ στιγμὰς παραστάντα ἱερέα, κατ' αἴτησιν τοῦ ὁποίου ἔκτισε καὶ μίαν ἐκκλησίαν, 100,000 φρ. Εἰς τὸν ἰατρόν του πρὸς ὃν ἔδωκεν ἤδη 150,000 φρ. ἑτέρας 50,000 φρ. Εἰς τὸν ἀδελφόν του 250,000 φρ. καὶ εἰς ἕνα ὑπάλληλόν του 100,000 φρ. Διαρκούσης δὲ τῆς ἀσθενείας αὐτοῦ, διένειμε πρὸς τοὺς συγγενεῖς, ὑπηρέτας νοσοκόμους του καὶ λοιποὺς 3,500,000 φρ. καὶ εἰς διάφορα καθιδρύματα 5,000,000 φρ. ἰδίως πρὸς σύστασιν ἀσύλου διὰ τοὺς ὑπαλλήλους τῶν σιδηροδρόμων αὐτοῦ, οἵτινες ὡς ἐκ τῆς ἡλικίας, τῆς ἀσθενείας καὶ ἑτέρων λόγων δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ ἐργασθῶσιν.

Ὁ Κορνήλιος Βανδερβίλ, Ὁλλανδὸς τὴν καταγωγήν, ἦτο τὸ τελευταῖον τῶν ἐννέα τέκνων τοῦ πατρός του, ἐκμισθωτοῦ τὸ ἐπάγγελμα, καὶ φέροντος εἰς τὴν ἀγορὰν τῆς Νέας Ὑόρκης, ἀριθμούσης τότε μόλις 60,000 κατοίκων, πρὸς πώλησιν τὰ ὀπωρικὰ καὶ λαχανικά. Εἰς τὴν μεταφορὰν ταύτην ἐβοήθει ὁ Κορνήλιος τὸν πατέρα αὐτοῦ. Ὁ Κορνήλιος εἶχεν ἰδιάζουσαν κλίσιν εἰς τὴν ναυτιλίαν, ὅτε δ' ἀπέθανεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ὁ δεκαεξαετὴς υἱός του ἐζήτησε παρὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ 500 φράγκα ὅπως δι' αὐτῶν ἀγοράσῃ μίαν λέμβον. Κατὰ τὸν μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Ἀμερικῆς πόλεμον (1812) τῇ φροντίδι αὐτοῦ ἐτροφοδοτήθησαν τὰ φρούρια τοῦ λιμένος τῆς Νέας Ὑόρκης, διὰ δὲ τῶν χρημάτων τὰ ὁποῖα ἐκέρδησεν ἠγόρασε δύο σκούνας, δι' ὧν μετήρχετο τὴν ἀτμοπλοΐαν.

Ἐν ἡλικίᾳ εἴκοσι τριῶν ἐτῶν ἦτο κάτοχος περιουσίας 50,000 φρ. ἐννοήσας δὲ ὅτι ὁ ἀτμὸς θὰ ὑπεσκέλιζε τὰ ἱστιοφόρα, καίτοι κάτοχος δύο τοιούτων, ἀποφεροντων αὐτῷ κέρδος

11,000 φρ. κατ' ἔτος, κατετάχθη εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ἐξοπλιστοῦ τινὸς τῆς Νέας Ὑόρκης μετὰ ἐτησίου μισθοῦ 5,000 φρ. διατελέσας εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην ἐπὶ 10 ἔτη. Ὁ ἐξοπλιστὴς ὅπως μὴ ἀπομακρυνθῇ τῷ προσέφερε κατ' ἔτος 25,000 φρ. τῷ προέτεινε μάλιστα καὶ νὰ τῷ πωλήσῃ τὴν ἐπιχείρησίν του, παρέχων αὐτῷ πᾶσαν εὐκολίαν διὰ τὴν πληρωμήν, ὁ Βανδερβίλ ὅμως ἠρνήθη: κάτοχος δὲ περιουσίας 150,000 φρ. ἐπεδόθη εἰς τὴν ναυπήγησιν ἀτμοπλοίων. Μετὰ 20 ἔτη ἦτο ἰδιοκτήτης 38 ἀτμοπλοίων, διατηρούντων διαφόρους γραμμάς.

Τῷ 1857—1858 κάτοχος ἤδη 200,000,000 φρ. παρητήθη τοῦ ἐπαγγέλματος τοῦ ἐξοπλιστοῦ, ἀσχοληθεὶς καθ' ὁλοκληρίαν εἰς κατασκευὴν σιδηροδρόμων. Κατεῖχε δὲ ἡ διηύθυνε σιδηροδρομικὰς γραμμὰς μήκους 978 μιλλίων, παριστώσας κεφάλαιον 750,000,000 φρ., οὗτινος τὸ ἥμισυ ἦτο ἰδικόν του. Τούτου ἕνεκεν ἐκλήθη βασιλεὺς τῶν σιδηροδρόμων.

ΕΠΑΥΞΗΣΙΣ ΤΟΥ ΟΓΚΟΥ ΤΗΣ ΓΗΣ ΔΙΑ ΤΩΝ ΜΕΤΕΩΡΩΝ.

Ἐν σειρᾷ τινι συνελεύσεων μεστῶν ἐνδιαφέροντος γενομένων ἐν τῷ θεάτρῳ τῆς Βασιλικῆς Ἑταιρίας τῶν Τεχνῶν ἐν Λονδίνῳ, ὁ κ. Πρόκτωρ ἀνέπτυξε τὴν θεωρίαν τήνδε, ὅτι ἡ γῆ θ' αὐξήσῃ κατὰ τὸν ὄγκον ἐν ὅσῳ ἀπαρτίζει μέρος τοῦ ἡμετέρου κοσμικοῦ συστήματος. Τὰ πέραν τῆς γῆς μετέωρα περιπλανῶνται κατὰ ποσὰ ἀξιοσημείωτα καὶ διὰ μεγάλων συστημάτων ἐν τροχιαῖς ἐκκεντρικωτάταις περὶ τὸν ἥλιον. Τὰ συστήματα ταῦτα τῶν μετεώρων εἰσὶ πολυαριθμότατα, καὶ, ὅταν ἡ πορεία αὐτῶν φέρῃ αὐτὰ εἰς ἐπαφὴν μετὰ τῆς τροχιᾶς τῆς γῆς, ὑπόκεινται εἰς τὴν ἐπιρροὴν τῆς ἕλξεως αὐτῆς· γίνονται φωτεινὰ ἅμα εἰσέλθωσιν ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ ἡμῶν, καὶ πίπτουσιν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἡμετέρου πλανήτου δίκην βροχῶν περιοδικῶν διαττόντων ἀστέρων, οὓς ὅλος ὁ κόσμος γνωρίζει. Οὐδεμία νὺξ παρέρχεται, χωρὶς νὰ ἴδῃ τις πίπτοντάς τινας τῶν ἀστέρων τούτων. Κατά τινας δὲ μῆνας, καὶ κατά τινας νύκτας μάλιστα, ἡ χρυσῆ αὕτη βροχὴ εἶναι ἀκατάπαυστος. Φυσικῶς, τὰ μετέωρα πίπτουσιν ἐπίσης καὶ τὴν ἡμέραν, ἀλλὰ δὲν βλέπομεν αὐτά. Ὑπολογίζουσί τινες, κατὰ τὸν κ. Πρόκτορα, ὅτι ἑκατοστύαι χιλιάδων τῶν πέραν τῆς γῆς σωμάτων τούτων ἐντὸς εἴκοσι καὶ τεσσάρων ὡρῶν, ἔρχονται νὰ συσσωματωθῶσι μετὰ τῆς γῆς, καὶ ὅτι πίπτουσι 400 ἑκατομμύρια ἐν τῷ διαστήματι ἑκάστου ἔτους. Ἐν τούτοις αἱ ἐπαυξήσεις αὗται αἱ γινόμεναι εἰς τὴν ὕλην τῆς γῆς μετὰ πολλὰ ἑκατομμύρια ἐτῶν μόλις θὰ ηὔξανον κατὰ ἕνα πόδα τὴν διάμετρον τῆς γῆς.

ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΑ ΕΝ ΡΩΣΣΙΑι.

Κατὰ τὴν ἐπ' ἐσχάτων δημοσιευθεῖσαν ἔκθεσιν τῆς ἱερᾶς συνόδου τῆς Πετρουπόλεως ἐξάγεται ὅτι ἐν Ῥωσσίᾳ ὑπάρχουσιν ὀρθόδοξοι μὲν 59,000,000, ἄλλων δὲ δογμάτων καὶ θρησκειῶν 24,000,000. Ἐν Μόσχᾳ ἀνεφάνη νέα αἵρεσις, ἧς οἱ ὀπαδοὶ φρονοῦσιν ὅτι ἡ ἐνεστῶσα ἐποχὴ εἶναι ἡ τοῦ Ἀντιχρίστου· ἀπέχοντες ὁλοσχερῶς πάσης οἱασδήποτε ἱεροτελετῆς, οὐδὲ εἰς τὰς ἐκκλησίας φοιτῶντες, ὑπολαμβάνουσιν ὡς ἱερὸν μόνον τὸ ὕδωρ, ὅπερ ἀρύονται νύκτωρ. Μεγάλην ἐπιρροὴν ἐξασκοῦσιν ἐπὶ τῶν νέων αἱρετικῶν αἱ καλούμεναι «θεράπαιναι τοῦ Κυρίου», αἵτινες θυγατέρες χωρικῶν οὖσαι θεωροῦνται ὡς προφῆτιδες. Δύο ἐκ τῶν προφητίδων τούτων Ἀλαγία καὶ Ναταλία, θυγατέρες ἑνὸς χωρικοῦ καλουμένου Κολοτοτσίν, οἰκοῦσιν ἐν τῷ χωρίῳ Δζουκύμῳ, ἔνθα πάμπολλοι ἐκ τῶν αἱρετικῶν μεταβαίνουσι καὶ προσκυνοῦσιν αὐτάς.

Οἱ νέοι αἱρετικοὶ συγκροτοῦσι τακτικῶς θρησκευτικὰς συνελεύσεις, καθ' ἃς μετὰ παράδοξόν τινα τελετὴν κάθηνται κύκλῳ τραπέζης τινός, ἀναγινώσκουσι τὰς ἱερὰς βίβλους καὶ ἐπὶ τέλους διαλύουσι τὴν ὁμήγυριν δι' ἄσματος, ὅπερ ψάλλουσιν αἱ προφῆτιδες.

ΛΟΓΟΣ

Ὁ ἐναρκτήριος λόγος τῆς Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου Χαμιδ χὰν Β'. τοῦ Ἀναμορφωτοῦ ἐπὶ τῇ ἐπισήμῳ ἐγκαινίσει τοῦ Κοινοβουλίου ἐν Τουρκίᾳ.

Τὰ μέγιστα εὐτυχεῖς λογιζόμεθα ἀναγράφοντες τὸν ἐναρκτήριον λόγον τοῦ Σεβαστοῦ καὶ Λαοποθήτου ἡμῶν Ἄνακτος ὡς μίαν τῶν φαεινοτέρων καὶ ἐνδοξοτέρων σελίδων τῆς ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν ἱστορίας τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους.

—

Κύριοι γερουσιασταί.
Κύριοι βουλευταί.

Ἄσμενος ἐγκαινίζω σήμερον τὸ Κοινοβούλιον, ὅπερ τὸ πρῶτον συνέρχεται ἐν τῷ ἡμετέρῳ κράτει.

Ὁμολογούμενον ὑπάρχει ὅτι τὸ μεγαλεῖον καὶ ἡ ἰσχὺς τῶν κρατῶν καὶ τῶν ἐθνῶν διὰ δικαιοσύνης μόνον προάγονται. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐμφανίσεως τοῦ ἡμετέρου κράτους, ἡ ἰσχὺς καὶ δύναμις αὐτοῦ διεδόθη καθ' ἅπαντα τὸν κόσμον, τοῦτο δὲ διότι ἐν τῇ διακυβερνήσει τῶν τοῦ κράτους ἡ δικαιοσύνη καὶ τὰ δικαιώματα καὶ συμφέροντα πάσης τάξεως τῶν ὑπηκόων ἦσαν σεβαστά.

Γνωσταί εἰσι τοῖς πᾶσιν αἱ παραχωρήσεις ὅσας ὁ ἐκ τῶν προγόνων ἡμῶν Σουλτὰν Μεχμὲτ Χὰν ὁ Πορθητὴς ἐχορήγησε πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἐλευθέρας ἐξασκήσεως τῶν θρησκευμάτων. Καὶ οἱ λοιποὶ δὲ προκάτοχοι ἡμῶν, ἑπόμενοι τῷ παραδείγματι τούτῳ, οὐδέποτε παρηνώχλησαν τὴν ἐλευθέραν ἐξάσκησιν τῶν τελετῶν καὶ θρησκευμάτων, καὶ οὐδεὶς δύναται ν' ἀρνηθῇ ὅτι ἡ ἀπὸ ἑξακοσίων ἤδη ἐτῶν διάσωσις τῆς ἐθνότητος, τῆς γλώσσης καὶ τῆς θρησκείας πασῶν τῶν τάξεων τῶν ἡμετέρων ὑπηκόων φυσικὴ τούτου ὑπῆρξε συνέπεια.

Συνελόντι εἰπεῖν, ἐνῷ κατὰ τοὺς αἰῶνας καὶ τοὺς χρόνους ἐκείνους, προστατευομένης τῆς δικαιοσύνης καὶ τηρουμένων τῶν νόμων, ὁ πλοῦτος καὶ ἡ εὐημερία τοῦ κράτους καὶ τοῦ ἔθνους προώδευσαν, ἐπειδὴ ὅμως βαθμηδὸν δὲν ἐτηρήθη ὑποταγὴ οὔτε πρὸς τὸ σερί, οὔτε πρὸς τοὺς κειμένους νόμους, αἱ γενόμεναι πρόοδοι ἤρξαντο παρακμάζουσαι καὶ ἡ ἐξασθένησις διεδέξατο τὴν προτέραν ἰσχύν. Τελευταῖον, ὁ ἀοίδιμος πάππος μου Σουλτὰν Μαχμοὺτ Χὰν, ἐκποδὼν ποιησάμενος τὴν παρανομίαν, ἥτις ἦν ἡ πρωτίστη αἰτία τῆς καταπτώσεως, εἰς ἣν ἀπό τινων περιόδων ἐτῶν περιέπεσε τὸ κράτος ἡμῶν, καὶ τὸν ἐκ ταύτης προκύψαντα γενιτσαρισμὸν, ἐκάθηρε τὰς ἀκάνθας τῶν ταραχῶν καὶ ἐπαναστάσεων, αἵτινες παρέβλαψαν τὸ σύνολον τοῦ κράτους καὶ τοῦ ἔθνους, καὶ ἔταμεν ὁδὸν, δι' ἧς πρωτίστα καὶ μάλιστα ἔμελλε νὰ εἰσαχθῇ εἰς τὴν χώραν ἡμῶν ὁ παρὼν πολιτισμὸς τῆς Εὐρώπης. Ὁ δὲ ἀείμνηστος πατήρ μου Σουλτὰν Μετζὶτ χὰν ἐπὶ τὰ ἴχνη ἐκείνου βαίνων προεκήρυξε τὰς βάσεις τῶν αἰσίων νομοθετημάτων, ἅτινα παρεῖχον τὴν ἀσφάλειαν τῆς ζωῆς, περιουσίας, τιμῆς καὶ ὑπολήψεως τοῦ λαοῦ ἡμῶν.

Ἔκτοτε τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ γεωργία τῶν χωρῶν ἡμων ηὐρύνθη, τὰ δ' ἔσοδα τοῦ κράτους ἡμῶν ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ ηὐξήθησαν κατὰ πολλὰ, συνταχθέντων δὲ τῶν κανονισμῶν καὶ νόμων ὅσοι ἤθελον χρησιμεύσει εἰς τὰς μεταρρυθμίσεις ὧν ἐχρῄζομεν, ἀνεπτύχθη κατὰ τὸ δυνατὸν καὶ ὁ κύκλος τῆς παιδείας καὶ τῶν ἐπιστημῶν.

Ἐνῷ δὲ ἐκ τῶν ἀγαθῶν τούτων προοιμίων καὶ πρὸ πάντων ἐκ τῆς ἐσωτερικῆς ἀσφαλείας παρήχθη ἐλπὶς προόδου διὰ τὸ κράτος ἡμῶν, ἡ ἔκρηξις τοῦ κριμαϊκοῦ πολέμου ἀνέστειλε τὴν ἐξακολούθησιν τῶν πρὸς διακανόνισιν τῆς καταστάσεως τῆς χώρας καὶ τῶν ὑπηκόων προσπαθειῶν, καὶ ἐνῷ ἕως τότε οὐδὲ ὀβολὸν ἐξωτερικοῦ χρέους εἶχε τὸ ταμεῖον ἡμῶν, ἐπειδὴ ὅμως δὲν ἦτο δυνατὸν ν' ἀντικρύσωσι τὰ ἔσοδα ἡμῶν εἰς τὰ κατ' ἀνάγκην γενόμενα ἔξοδα τοῦ πολέμου, ἀναγκαῖον ἀπέβη ἵνα δι' ἐξωτερικῶν δανείων ἀποσοβήσωμεν τὰς ἀνάγκας καὶ δυσχερείας, τοιουτοτρόπως δὲ ἡ νοίχθη ἡ πύλη των χρεῶν.

Ἀληθῶς ἡ εἰρήνη εἰς ἣν ἀπέληξεν ὁ πόλεμος διὰ τῆς πραγματικῆς καὶ πλήρους καὶ τὰς σελίδας τῆς ἱστορίας ἀνεξιτήλοις περικοσμούσης γράμμασι βοηθείας τῶν ἡμετέρων συμμάχων τῶν ἀναγνωρισάντων τὸ νόμιμον τῶν ἡμετέρων δικαιωμάτων ἐν τῷ ζητήματι ἐκείνῳ, ἔθηκεν ὑπὸ τὴν διὰ συνθήκης ἐγγύησιν τῶν κρατῶν τῆς Εὐρώπης τὴν ἀκεραιότητα καὶ ἀνεξαρτησίαν τοῦ κράτους ἡμῶν, καὶ ἐντεῦθεν ἐγεννήθη ἡ σταθερὰ πεποίθησις, ὅτι ἡ εἰρήνη αὕτη παρεσκεύαζεν εὐδαίμονα ἐποχὴν διὰ τὸ μέλλον, ὅπως ἐσωτερικῶς μὲν διακανονίσωμεν τὰ ἡμέτερα, τραπῶμεν δὲ τὴν ἀληθῆ ὁδὸν τῆς προόδου. Ἀλλ' ἡ ἐπελθοῦσα κατάστασις παρήγαγεν εἰς μέσον τὸ ἀντίθετον τῶν ὅσα ἠλπίζομεν καὶ ἀνεμένομεν· τὰ ἐσωτερικὰ, δηλονότι, ζητήματα, διὰ πολλῶν ὑποκινήσεων καὶ παροτρύνσεων ἀλληλοδιαδόχως ἀναφυόμενα, οὐ μόνον δὲν παρεῖχον ἡμῖν εὐκαιρίαν ὅπως προσέχωμεν εἰς τὰς μεταρρυθμίσεις τῆς χώρας ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ αἴτια ἐγένοντο ἵνα ἡ γεωργία καὶ τὸ ἐμπόριον ἡμῶν ὑποβληθῶσιν εἰς μεγάλας βλάβας, ἕνεκα τῆς ἀνάγκης τοῦ τηρεῖν ὑπὸ τὰ ὅπλα, διὰ τῆς κατ' ἔτος ἀθροίσεως ἐκτάκτων στρατιῶν, τὴν μερίδα τοῦ λαοῦ τὴν μᾶλλον πρόσφορον εἰς ἐργασίαν. Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὰς τοσαύτας δυσχερείας καὶ τὰ προσκόμματα, ὁμολογούμενον εἶναι ὅτι ἱκανὸν διηνύσαμεν δρόμον ἐν τῇ ὁδῷ τῆς προόδου τῆς τε ἠθικῆς καὶ τῆς ὑλικῆς, ἡ δ' ἀπὸ εἰκοσιετίας ἀδιαλείπτως ἐπελθοῦσα αὔξησις τῶν ἡμετέρων προσόδων τεκμήριόν ἐστι τῆς προόδου τῆς χώρας καὶ τῆς αὐξήσεως τῆς ἡσυχίας τῶν κατοίκων.

Εἰ καὶ ἡ παροῦσα οἰκονομικὴ δυσχέρεια παρήχθη ἐκ τῶν ἄνω ἀριθμουμένων αἰτίων, ἦτο δυνατὸν νὰ ἐλαφρύνωμεν τὰς δυσχερείας καὶ νὰ διατηρήσωμεν τὴν οἰκονομικὴν πίστιν παραδεχόμενοι συνετὴν πορείαν εἰς τὴν διακυβέρνησιν τῶν οἰκονομικῶν. Ἀλλ' ὅμως τὰ ληφθέντα ὑπὸ το πρόσχημα μεταρρυθμίσεων οἰκονομικὰ μέτρα οὐ μόνον οὐδαμῶς μετέβαλον ἐπὶ τὸ βέλτιον τὴν κατάστασιν, ἀλλὰ καὶ ἐδείνωσαν ὅλως αὐτὴν, καθ' ὅσον, ἐπιδιωκομένης μόνον τῆς τοῦ ἐνεστῶτος ὠφελείας, οὐδόλως ἐλαμβάνετο ὑπ' ὄψιν ὁποῖον ἔσται τὸ μέλλον.

Οὕτως ἄρα, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ ὕπαρξις καὶ ἡ ἀλληλοδιάδοχος ἐπέλευσις τῶν ἀμηχανιῶν τρόπων, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ προμήθεια πολλῶν ἀναγκαίων, οἷον νέων πολεμικῶν ὅπλων καὶ θωρηκτῶν πλοίων πρὸς ἐπιφρούρησιν καὶ κραταίωσιν τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς ἰσχύος τοῦ ἡμετέρου κράτους, καὶ ἡ ἐκ τούτων ἀδυναμία τοῦ τηρῆσαι ἐν ἰσοζυγίῳ τὰ ἔσοδα καὶ τὰ ἔξοδα, παρήγαγε βαθμηδὸν τὴν καταστροφὴν τῆς οἰκονομικῆς ἡμῶν διαχειρίσεως, καὶ ἐπήνεγκε τὴν αὔξησιν τοῦ χρέους ἡμῶν καὶ τὴν ἔκτακτον οἰκονομικὴν δυσχέρειαν, ἐν ᾗ διατελοῦμεν.

Εἶτα ἐπῆλθον τὰ συμβάντα τῆς Ἐρζεγοβίνης, ἀποτέλεσμα μὲν μηχανορραφιῶν καὶ ὑποκινήσεων, κτησάμενα δ' ἐπ' ἐσχάτων σπουδαιότητα καὶ εὐρύτητα ἐκραγέντων δ' αἴφνης τῶν πολέμων Σερβίας καὶ Μαυροβουνίου, μεγάλαι ἐν τῷ πολιτικῷ κόσμῳ ἀνερύησαν ἀνωμαλίαι. Εἰς τηλικαύτην διατάραξιν τοῦ ἡμετέρου κράτους περιπεσόντος, ἀνήλθομεν βουλῇ τοῦ Ὑψίστου, ἐπὶ τὸν θρόνον τῶν ἐνδόξων ἡμῶν προγόνων.

Αἱ δυσχέρειαι καὶ οἱ κίνδυνοι, οἵτινες ἐκύκλωσαν ἡμᾶς πανταχόθεν, πρὸς οὐδένα δύνανται νὰ παραβληθῶσι τῶν ὅσοι μέχρι τοῦ νῦν ἠπείλησαν τὸ κράτος· διὸ καὶ πρῶτον πάντων περιέστην εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ καλέσω ὑπὸ τὰ ὅπλα ἑπτακοσίας περίπου χιλιάδας στρατιωτῶν, αὐξάνων πανταχοῦ τὰς στρατιὰς ἡμῶν, ὅπως πρώτιστα καὶ μάλιστα περιφρουρηθῶσι τὰ ἡμέτερα δικαιώματα, ἐθεώρησα δὲ καθῆκον ὅπως διὰ ῥιζικῶν μεταρρυθμίσεων ἐν τῷ κράτει ζητήσω μέσον, δι' οὗ, τῇ βοηθείᾳ τοῦ Ὑψίστου, νὰ ἐξαλείψω καὶ νὰ ἐξαφανίσω ὁλοσχερῶς τὴν διατάραξιν ταύτην, καὶ οὕτω νὰ ἐξασφαλίσω εἰς τὸ διηνεκὲς τὸ μέλλον ἡμῶν Δ.ότι, ἕνεκα τῆς γονιμότητος, ἣν ὁ Ὑψιστος ἐδωρήσατο τῇ ἡμετέρᾳ χώρᾳ καὶ τῇ ἱκανότητι ἥτις φύσει ἐνυπάρχει εἰς τὸν λαὸν, ἐνῷ εἶναι φανερὸν ὅτι ἐν μικρῷ χρόνῳ ἠθέλομεν προοδεύσει ἐπὶ πολὺ, ἐὰν ἐτρεπόμεθα ὀδὸν χρηστῆς διοικήσεως, δὲν ἠδυνήθημεν ὅμως να καταφθάσωμεν τὰς παρούσας προόδους τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου, καθόσον δὲν ἐπεκράτησαν αἱ μεταρρυθμίσεις, ὧν ἐχρῄζεν ἡ

χώρα ἡμῶν, καὶ οἱ νόμοι καὶ κανονισμοὶ οἱ σχετικοὶ πρὸς ταῦτα· τοῦτο δὲ βεβαίως ὡς ἐκ τοῦ ὅτι πᾶσα πρᾶξις καὶ πᾶν διάβημα πρὸς τοῦτο διήρχοντο πάντοτε διὰ τῶν χειρῶν τῆς ἀπολυταρχίας, μηδαμῶς καθυποβαλλόμενα εἰς τὸν τύπον τῆς συζητήσεως, ἐνῷ εἶναι φανερὸν ὅτι αἱ πρόοδοι τῶν πεπολιτισμένων κρατῶν καὶ ἡ ἀσφάλεια καὶ ἡ εὐημερία τῶν χωρῶν αὐτῶν εἰσιν ἀποτέλεσμα τοῦ ὅτι αἵ τε γενικαὶ ὑποθέσεις καὶ οἱ θεσμοὶ αὐτῶν ἐτίθεντο καὶ ἐθεμελιοῦντο τῇ γενικῇ γνώμῃ καὶ συμφωνίᾳ πάντων.

Κατὰ συνέπειαν κατιδὼν κἀγὼ τὴν ἀνάγκην τοῦ ἐπιζητῆσαι τὴν πρόοδον τοῦ κράτους ἐν τῇ ὁδῷ ταύτῃ καὶ τοῦ στηρίξαι τοὺς νόμους τῆς χώρας ἐπὶ τῆς γενικῆς ψηφοφορίας, προεκήρυξα τὸ Σύνταγμα. Σκοπὸς ἡμῶν, ἀνακηρύξαντων τὸ Σύνταγμα, δὲν ἦτο μόνον τὸ νὰ προσκαλέσῃ τὸν λαὸν ὅπως συμμετέχῃ τῆς ἐξομαλύνσεως τῶν γενικῶν ὑποθέσεων, ἀλλὰ κατενοήσαμεν ὅτι τὸ σύστημα τοῦτο εἶναι τὸ μόνον μέσον πρὸς βελτίωσιν τῆς κυβερνήσεως τῶν χωρῶν ἡμῶν καὶ πρὸς ἐξάλειψιν τῶν καταχρήσεων καὶ τῆς ἀπολυταρχίας. Τὸ Σύνταγμα, πλὴν τῶν κυριωδῶν αὐτοῦ πλεονεκτημάτων, τίθησι καὶ τὰς βάσεις τῆς ὁμοφωνίας καὶ ἀδελφοποιήσεως μεταξὺ τῶν διαφόρων λαῶν, τοῦ ἀσφαλίσαι δὲ εἰς τὸν λαὸν ζωὴν εὐημερίας καὶ ἀδελφότητος. Διότι, αἱ κατακτήσεις, ὧν ἠξιώθησαν οἱ ἔνδοξοι ἡμῶν πρόγονοι, ἠρρίσαν ὑπὸ τὸ σκῆπτρον αὐτῶν πολλὰς φυλὰς εἰς τῷ εὐρεῖ τούτῳ κράτει, ἀλλ' ἀπελείπετο τὸ συνδέσαι ἐν τῷ αὐτῷ νόμῳ καὶ τῷ αὐτῷ φρονήματι τὰς φυλὰς ταύτας, τὰς τοσοῦτον διαφόρους κατὰ τὸ θρήσκευμα καὶ τὴν φυλήν. Ἀφοῦ δὲ τῇ βοηθείᾳ τοῦ Ὑψίστου οὗτινος ἀτελεύτητοι αἱ χάριτες καὶ αἱ θεῖαι βουλαί, διηκολύνθη καὶ τοῦτο, ἀπὸ τοῦ νῦν πάντες οἱ ὑπήκοοι ἡμῶν, τέκνα τῆς αὐτῆς πατρίδος, καὶ ζῶντες ὑπὸ τὴν προστασίαν ἑνὸς νόμου, θέλουσι καλεῖσθαι διὰ τοῦ ὀνόματος ἐκείνου ὅπερ ἀπὸ ἑξακοσίων καὶ ἐπέκεινα ἐτῶν ἐστὶ τίτλος τῶν ἡγεμόνων τοῦ ἡμετέρου κράτους καὶ πολλὰ ἐν ταῖς σελίσι τῆς ἱστορίας ἀφῆκεν ἴχνη δόξης καὶ μεγαλείου. Τὸ ὄνομα Ὀθωμανός, ὅπερ μέχρι τοῦ νῦν ἦν περίδοξος σημαίνει ἰσχύος καὶ δυνάμεως, ἐλπίζω ὅτι τοῦ λοιποῦ ἔσται δεῖγμα τῆς διατηρήσεως καὶ διακηρύξεως τῶν κοινῶν συμφερόντων, ὅσα θέλουσιν ὑπάρξει μεταξὺ ἁπάντων τῶν ὑπηκόων ἡμῶν.

Διὰ τοὺς λόγους καὶ τοὺς πόθους τούτους ἔχω τὴν ἀκαράδαντον θέλησιν τοῦ ν' ἀκολουθήσω τὴν ὁδὸν ἣν ἐτράπην καὶ ὁσημέραι νὰ στερεῶ καὶ νὰ ἰσχυροποιῶ αὐτήν. Πέποιθα δὲ ἐπὶ τὴν ὑλικὴν καὶ ἠθικὴν ἀρωγὴν ὑμῶν ὅπως ἀπενέγκωσι τοὺς καρποὺς αὐτῶν αἱ νόμιμοι διατάξεις τοῦ Συντάγματος, ὅπερ ἐρείδεται ἐπὶ τοῦ σωτηρίου νόμου τῆς δικαιοσύνης. Ἐθεώρησα ἀναγκαίαν τὴν ἐξάλειψιν τῆς ἀπολυταρχίας διὰ τῆς ἐξασφαλίσεως τῆς ἰσότητος καὶ τῶν δικαιωμάτων τῆς ἐλευθερίας τῶν ὑπηκόων, τὴν θέσπισιν καὶ ἐκτέλεσιν τῶν νόμων καὶ τῶν ὑποθέσεων τοῦ κράτους καὶ τῆς χώρας διὰ τῆς γενικῆς γνώμης καὶ ἐν γένει τὴν σύνδεσιν τῶν θεμελίων τῆς ἡμετέρας διοικήσεως πρὸς τὸ ἔννομον κοινοβουλευτικὸν σύστημα. Ἐκ δὲ τοῦ εἰλικρινοῦς πόθου ὃν ἐπὶ τούτῳ τρανῶς ἐπεδειξάμην συνεστήσα τὸ ἡμέτερον συμβούλιον, ἀπαρτιζόμενον ἐκ τῆς Γερουσίας καὶ τῆς Βουλῆς. Ὑμῖν ἤδη ἀπόκειται ἡ πιστὴ καὶ ὀρθὴ ἐκτέλεσις τῶν νομίμων καθηκόντων ὅσα τῇ φιλοπατρίᾳ ὑμῶν ἀνετέθησαν, οὐδένα φοβουμένοις καὶ οὐδὲν ἕτερον ἢ περὶ τῆς σωτηρίας καὶ εὐημερίας τοῦ κράτους καὶ τῆς χώρας ἡμῶν σκεπτομένοις. Διότι σήμερον αἱ μεταρρυθμίσεις, ὧν χαίρομεν, καὶ οἱ νόμοι, εἰς οὓς πανταχόθεν τῆς χώρας ἡμῶν ἀτενίζουσιν, εἰσὶ πολλοί, σπουδαῖοι καὶ σοβαροί. Καὶ ἡ μὲν βαθμιαία ἐκτέλεσις τούτων ἐναπόκειται ἀποκλειστικῶς τῇ ὑμετέρᾳ ὁμοφωνίᾳ, τὰ δὲ ἀπαιτούμενα πρὸς τοῦτο νομοσχέδια συντάσσονται ὁλονὲν ἐν τῷ συμβουλίῳ τοῦ κράτους.

Κατὰ τὴν σύνοδον τοῦ παρόντος ἔτους παραπεμφθήσονται τῷ συμβουλίῳ ὑμῶν πρὸς συζήτησιν ὁ ἐσωτερικὸς κανονισμὸς τοῦ συμβουλίου ὑμῶν, ὁ ἐκλογικὸς νόμος, οἱ περὶ βιλαετίων καὶ περὶ διοικήσεως τῶν ναχιέδων γενικοὶ νόμοι, ὁ περὶ δημαρχιῶν, ὁ περὶ πολιτικῆς δικονομίας καὶ σχηματισμοῦ τῶν δικαστηρίων, ὁ περὶ προθεσμοῦ καὶ

συντάξεως τῶν δικαστῶν, ὁ περὶ τῶν καθηκόντων καὶ τοῦ δικαιώματος πρὸς σύνταξιν ἁπάντων τῶν ὑπαλλήλων, ὁ περὶ τύπου, ὁ περὶ ἐλεγκτικῶν συνεδρίων καὶ ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ παρελθόντος ἔτους. Ἐπιθυμῶ δὲ διακαῶς ἵνα κατὰ σειρὰν συζητήσητε καὶ ἐξετάσητε τοὺς νόμους τούτους, ἀποβάλλοντες τὰ ἀτελέσματα. Ἐπειδὴ δὲ πρὸ πάντων δέον νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν ἀμέσως αἱ μεταρρυθμίσεις καὶ οἱ νόμοι οἱ περὶ δικαστηρίων καὶ χωροφυλακῆς, δι' ὧν μόνον ἐξασφαλίζονται τὰ γενικὰ δίκαια, εἶναι ἀναγκαία πρὸς τοῦτο ἡ αὔξησις τῶν σχετικῶν πρὸς ταῦτα τακτικῶν ἐξόδων.

Ὡς καὶ ἐκ τοῦ ὑποβληθησομένου τῷ ὑμετέρῳ συμβουλίῳ προϋπολογισμοῦ γενήσεται δῆλον, ἡ οἰκονομικὴ ἡμῶν κατάστασις ὑπέπεσεν εἰς πολλὰς δυσχερείας καὶ ἀμηχανίας· διὸ καὶ συνιστῶ ὑμῖν ἵνα κατὰ πρῶτον ἐκ συμφώνου καταβάλητε τὰς δεούσας προσπαθείας ὅπως λυτρωθῶμεν ἐκ τῶν δυσχερειῶν πούτων, ὁρισθῶσι δὲ καὶ ληφθῶσι τὰ μέσα ὅσα ἤθελον κριθῇ ὡς συμβάλλοντα εἰς τὴν ἐπάνοδον τῆς οἰκονομικῆς ἡμῶν πίστεως, καὶ αἱ ἀναγκαῖαι χορηγίαι διὰ τὰς κατεπειγούσας μεταρρυθμίσεις.

Θεοῦ εὐδοκοῦντος, κατὰ τὴν βουλευτικὴν περίοδον τοῦ προσεχοῦς ἔτους θέλουσι καθυποβληθῇ ὑμῖν νομοσχέδια ἀφορῶντα τὴν βελτίωσιν τῶν σχολῶν καὶ τὸν καθορισμὸν τῶν διαφόρων βαθμῶν τῆς ἐκπαιδεύσεως, καθόσον ὁ μόνος μοχλὸς τῆς προόδου τῆς τε βιομηχανίας καὶ γεωργίας, μιᾶς τῶν πρωτίστων ἀναγκῶν τῶν ὑπηκόων καὶ τῶν ἀναγκαιοτάτων μεταρρυθμίσεων τοῦ κράτους, καὶ τῆς οὕτω ἀνόδου εἰς τὸν ὕψιστον βαθμὸν τῆς προόδου καὶ εὐημερίας ἡμῶν, εἶναι τὰ γράμματα καὶ αἱ ἐπιστῆμαι. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐπίτευξις ἀγαθῶν ἀποτελεσμάτων ἐκ τῶν προειρημένων θεσμῶν, ὡς καὶ ἐκ τῶν ἀκολούθως ἐν ἐνεργείᾳ τεθησομένων, ἐξήρτηται ἐκ τῆς μεγάλης προσοχῆς καὶ σπουδαιότητος, ἥτις δέον νὰ καταβληθῇ περὶ τὸ ζήτημα τῆς ἐκλογῆς τῶν διοικητικῶν ὑπαλλήλων, ἡ κυβέρνησις ἡμῶν θέλει λάβει ὑπὸ σπουδαίαν ἐποψιν τὸ ζήτημα τοῦτο, προσέχουσα συνάμα εἰς τὰς ἀμοιβὰς καὶ εἰς τὴν προστασίαν ἣν παρέχει τὸ Σύνταγμα τοῖς πιστῶς καὶ τιμίως ὑπηρετοῦσιν ὑπαλλήλοις.

Τὴν σπουδαιότητα τοῦ ζητήματος τῆς τῶν ὑπαλλήλων ἐκλογῆς κατείδομεν ἀπ' αὐτῆς ἔτι τῆς ἡμέρας τῆς εἰς τὸν θρόνον ἀναβάσεως ἡμῶν· διὰ ταῦτα συνέλαβον τὸ σχέδιον τοῦ ἱδρῦσαι εἰδικὴν σχολήν, δαπάνῃ τοῦ ἰδιαιτέρου μου ταμείου, πρὸς μόρφωσιν ὑπαλλήλων διὰ τὴν γενικὴν διοίκησιν τοῦ κράτους. Ὡς δὲ καταφαίνεται ἐκ τοῦ ἤδη δημοσιευθέντος κανονισμοῦ τῆς σχολῆς ταύτης, οἱ μαθηταὶ αὐτῆς λαμβανόμενοι ἐκ πασῶν τῶν τάξεων τῶν ὑπηκόων ἡμῶν ἄνευ διακρίσεως θρησκεύματος, θ' ἀνέρχωνται μέχρι τῶν ἀνωτάτων βαθμίδων τῶν διοικητικῶν καὶ διπλωματικῶν ὑπουργημάτων, καὶ ἡ προαγωγὴ αὐτῶν ἔσται ἀείποτε ἀνάλογος τῷ βαθμῷ τῆς ἱκανότητος ἑνὸς ἑκάστου.

Ἐξετιμήσαμεν δεόντως τὴν φιλοπατρίαν ἣν ἐπεδείξαντο πάντες οἱ πιστοὶ ἡμῶν ὑπήκοοι ἐν ταῖς ταραχαῖς, αἵτινες ἐκύκλωσαν ἡμᾶς ἀπὸ δύο ἤδη ἐτῶν καὶ ἰδίᾳ κατὰ τὸν μετὰ τῆς Σερβίας καὶ Μαυροβουνίου πόλεμον, ὡς καὶ τὴν ἀνδρίαν καὶ τὰς ἐκδουλεύσεις ἃς ὁ στρατὸς ἡμῶν παρέσχεν ὑπομείνας γενναίως πᾶσαν κόπωσιν καὶ δυσχέρειαν. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ταραχῶν τούτων προσεπαθήσαμεν, ὡς ἔδει, νὰ διαφυλάξωμεν τὰ δικαιώματα ἡμῶν, ἀποτέλεσμα δὲ τῶν ἡμετέρων προσπαθειῶν ὑπῆρξεν ἡ ἐπ' ἐσχάτων μετὰ τῆς Σερβίας συνομολογηθεῖσα εἰρήνη, καὶ αἱ μετὰ τοῦ Μαυροβουνίου διεξαγόμεναι διαπραγματεύσεις. Ἡ διαγωγὴ ἣν θέλομεν ἀσπασθῇ ἐπὶ τῶν διαπραγματεύσεων τούτων καθυποβληθήσεται ὑπὸ τὴν σύσκεψιν ὑμῶν, ἐν τῇ πρώτῃ συνόδῳ τοῦ ὑμετέρου συμβουλίου, συνιστῶ δὲ ὑμῖν νὰ ἐπισπεύσητε τὴν περὶ τούτου ὑμετέραν ἀπόφασιν.

Ἀνέκαθεν εἴθισται τῷ κράτει ἡμῶν νὰ ποιῆται περὶ πολλοῦ τὰς μετὰ τῶν φίλων κρατῶν φιλικὰς καὶ φιλόφρονας σχέσεις οὕτω καὶ σήμερον ἀκολουθοῦμεν τὸν αὐτὸν κανόνα τῆς φιλικῆς συμπεριφορᾶς. Πρό τινων μηνῶν ἡ Ἀγγλία ἐζήτησε νὰ συνέλθῃ ἐν τῇ πρωτευούσῃ ἡμῶν συνδιάσκεψις ἐπὶ τῶν ὑφισταμένων

ζητημάτων, τῶν δὲ μεγάλων δυνάμεων παραδεξαμένων τὰς ἐπὶ τούτῳ προταθείσας βάσεις, ἡ Υ. Πύλη συνήνεσεν εἰς τὴν συνδιάσκεψιν ταύτην. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι αὕτη δὲν ἀπέληξεν εἰς ὁριστικὴν συνεννόησιν· ἀλλ' οὐδὲν ἧττον προσεπαθήσαμεν εἰλικρινῶς ὅπως ἀποδείξωμεν ὅτι ἤμεθα πρόθυμοι νὰ πραγματοποιήσωμεν τὰς συμβουλὰς καὶ τοὺς πόθους τῶν δυνάμεων, ὅσοι ἠδύναντο νὰ συμβιβασθῶσι πρὸς τὰς συνθήκας, τὸ διεθνὲς δίκαιον καὶ πρὸς ὅ,τι ἐπέβαλλον ἡμῖν ἥ τε κατάστασις καὶ τὰ δίκαια ἡμῶν. Ὡς πρὸς τὰ αἴτια τῆς μὴ ἐπιτεύξεως ὁμοφωνίας, ἡ διχογνωμία αὕτη δὲν ἔγκειται ἐν τῇ οὐσίᾳ, ἀλλὰ μᾶλλον ἐν τῷ τρόπῳ, καθ' ὃν ἔδει νὰ ἐφαρμοσθῶσιν αἱ μεταρρυθμίσεις. Καθόσον οὐ μόνον ἐξετιμήσαμεν τὴν θεμελιώδη ἀνάγκην τοῦ συμπληρῶσαι τὰς μεγάλας προόδους τὰς ἀπὸ τῶν τανζιματίων ἄχρι τοῦδε ἐπιτελεσθείσας ἔν τε τῇ γενικῇ καταστάσει τῆς χώρας ἡμῶν καὶ ἐν ἑκάστῳ διοικητικῷ κλάδῳ τοῦ κράτους, ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ ἐνεστῶσαι ἡμῶν προσπάθειαι πρὸς τοῦτον τείνουσι τὸν σκοπόν. Μεθ' ὅλα ταῦτα ἐνόμισα καθῆκόν μου νὰ προφυλαχθῶ ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ παντὸς μέτρου παραβλάπτοντος τὴν τιμὴν καὶ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς χώρας, ἀνατίθημι δὲ εἰς τὸν χρόνον νὰ ἀποδείξῃ εἰς πάντας κατὰ πόσον οἱ σκοποί μου εἰσὶν εἰλικρινεῖς καὶ σωτήριοι.

Ὁ ἡμέτερος πόθος εἶναι νὰ ἐμμείνωμεν διαρκῶς εἰς τὴν πολιτικὴν τῆς διαφυλάξεως καὶ περιφρουρήσεως τῶν δικαίων καὶ τῆς ἀνεξαρτησίας ἡμῶν, πᾶσαι δε αἱ ἐν τῷ μέλλοντι πράξεις βάσιν θέλουσιν ἔχει τὴν πολιτικὴν ταύτην. Ἡ μετριοπάθεια καὶ αἱ ἀγαθαὶ προθέσεις, ἃς τὸ ἡμέτερον κράτος ἐπεδείξατο πρὸ τῆς συγκροτήσεως τῆς συνδιασκέψεως καὶ μετ' αὐτὴν φρονῶ ὅτι θέλουσι συσφίγξει ἔτι μᾶλλον τοὺς φιλικοὺς δεσμοὺς καὶ τὰς ἀγαθὰς σχέσεις, αἵτινες συνδέουσι τὸ κράτος ἡμῶν μετὰ τῆς χορείας τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν.

Ὁ Ὕψιστος κατευοδώσαι τὰς προσπαθείας πάντων ἡμῶν.

ΠΟΙΗΣΙΣ

ΥΜΝΟΣ

Εἰς τὴν ἐνθρόνισιν τῆς Α. Α. Μ
τοῦ Σουλτάνου
ΑΒΔΟΥΛ ΧΑΜΙΤ ΤΟΥ Β'.

—

Ἡμέρ' ἀνέτειλε φαιδρὰ, φωτολαμπὴς ὡς Ἶρις,
παλμῶν καὶ πόθων πλήρης,
Καθ' ἣν, εὐχαριστήριον ᾠδὴν τῷ Θεῷ δῶμεν,
Καθ' ἣν, τὸν νέον Ἄνακτα ἡμῶν προϋπαντῶμεν.

* * *

Κρατοῦντες κλάδους εὐθαλεῖς μυρσίνης καὶ [φοινίκων
μετὰ λαῶν συνοίκων,
Πρὸ τοῦ πυλῶνος φέρομεν τῆς Νέας Βασιλείας
ὡς ἀπαρχὴν εὐγνώμονα τὸν φόρον τῆς καρδίας.

* * *

Ἰδού! προβαίνεις δι' αὐτοῦ τὸ ξίφος ἐζωσμένος,
καὶ ἐμπεπορπημένος
ὡς τιμαλφὲς ἐγκόλπιον τὰς νέας προνομίας,
—Θεσμοὺς, Ἀρχὰς, Ἰσότητος καὶ Ἰσοπο- [λιτείας—

* * *

Ἀνακαινίζεις ἐποχὴν πρὸς παλιγγενεσίαν,
παγίωσιν τελείαν
τοῦ Κράτους Σου, Φιλόλαε Μονάρχα τῆς Τουρκίας.
Τὸ Σέμνωμα, ἡ Κορωνὶς τῆς Αὐτοκρατορίας.

* * *

Ζῆθι, Κλεινὲ Σουλτὰν Χαμίτ! ἡμέρας πανευ- [κταίας,
κρατῶν θαλλὸν ἐλαίας.
Καὶ λαοσώους τοὺς θεσμοὺς καὶ τὰς Ἀρχὰς [ἀγγέλλων
σ' τὸ Κράτος Σου, πρυτάνευε γαλήνην εἰς τὸ [μέλλον.

Κ[πόλει, τῇ 19 Αὐγούστου 1876
Γ. Μ.

ΕΝ ΤΗι ΕΠΙΣΤΗΜΗι Η ΝΙΚΗ.

ὑπὸ

ΣΟΦΙΑΣ ΛΑΜΠΙΣΗ ΙΑΤΡΟΥ.

« Εἷς κοίρανος, εἷς βα-
» σιλεὺς ἔστω. »

—

Ἡ θεότρελλη Νοτία
μὲ ὑδρίαν εἰς τὴν χεῖρα
ἐφαντάσθη μιὰν ἡμέρα
θέλησε νὰ γείνῃ Ἥρα.

—

Σύρτ' ἐπάνω, σύρτα κάτω,
πηγαινώρχεται καὶ βρέχει
κι' ἀπ' τὴν στάμνον της ῥαγδαίως
καταράκτης—νερὸ—τρέχει.

—

Τὰ ποτάμια, τὰ ρυάκια
ἔλαβε συμβοηθόν της
καὶ τὴν θάλασσαν ἀκόμη
ἔφερεν ὡς σύντροφόν της.

—

Κατηφόνισε τὸν κόσμον
κατεμάρανε τὴν φύσιν
τὸ πᾶν ἔδειχνεν ὅτ' ἦτον
εἰς τὴν τελευταίαν κρίσιν.

—

Ὁ Βορρᾶς—ὁ ἀδελφός της
ἂν δὲν ἔφθανε νὰ φέρῃ
τὴν ἀστίδα του νὰ δώσῃ
εἰς τὰ πάσχοντα τὰ μέρη.

—

Πάραυτα ἀμέσως ὅλα
τὰ στοιχεῖά του σηκόνει
τὰ νερὰ τὰ πλημμυροῦντα
τὰ συνάζει τὰ παγόνει.

—

—Δέσατέ την, πιάσατέ την
τὴν θεότρελλην, φωνάζει·
κι' εἰς ἐνέργειαν—ἀνέμους—
κι' εἰς βοήθειάν του κράζει.

Τότ' ἐμφύλιος ἡ μάχη
ἡ νοτία βοηθοῦς της
καὶ τὰ νέφη· καὶ σπινθῆρας
—ἔχει ὅπλα—κεραυνοὺς της.

—

Νὰ κτυπᾷ τὸν ἀδελφόν της,
τὸν βορρᾶν, εὐθὺς ἀρχίζει
κεραυνοὺς εὐθὺς νὰ πέμπῃ
νὰ βροντᾷ καὶ νὰ φλογίζῃ.

—

Βάϊ-Βάϊ—αὐτὴ βρέχει
Βάϊ-Βάϊ—αὐτὸς παγόνει
κατακλύζεται ὁ κόσμος
καὶ τὸ πᾶν ἀναστατόνει.

—

Δυὼ ἀδέλφια ἐναντία
Καὶ τὸ ἓν κατὰ τοῦ ἄλλου
ὀδυρμὸς καὶ θρῆνος μέγας
μετὰ κοπετοῦ μεγάλου.

—

Αἱ φωναὶ αὐταὶ κι' οἱ θρῆνοι
ἔρθασαν εἰς τὰ αὐτία
τοῦ Κρονίωνος ἐπάνω
τῶν θεῶν ἁπάντων—Δία.

—

Ὁ δὲ Δίας εἰς τὸν Φοῖβον
ἔστειλεν εὐθὺς νὰ φθάσῃ,
—Φοῖβος Ἥλιος καλεῖται—
καὶ αὐτοὺς νὰ συμβιβάσῃ.

—

Ὁ δὲ Ἥλιος μετ' ἀμάξι
Ἐν τῷ μέσῳ των προβαίνει,
τὸν βορρέαν εὐθὺς πιάνει
κι' εἰς τ' ἀμάξι του τὸν δένει.

—

Τὴν δὲ στάμνον τῆς Νοτίας
κατεσύντριψεν εὐθέως
καὶ κατέπαυσε τὴν πάλην
μετὰ δόξης—στιγμιαίως—

—

Καὶ ἐστόλισε τὸν κόσμον
λαμπρὰν λάμψιν διαχύσας,
καὶ μὲ ἄνθη καὶ μὲ χλόην
τὰς κοιλάδας του κοσμήτας.

Κυρίαι, μὴ πτοῆσθε,
τὸ ψῦχος μὴ φοβῆσθε·
ἀλλ' οὔτε τὴν βροχήν,
ὁ ἥλιος νῦν τρέχει
'ς τὸν κόσμον καὶ παρέχει,
'ς ὅλους ἀναψυχήν.

*
* *

Ἡ ἄνοιξις ἐφάνη . . .
ἀμυγδαλιᾶς στεφάνι . . .
ἰδὲ τὸν Γεράνον,
ν' ἀνέρχηται· νὰ χαίρῃ
'ς τὸν Ἥλιον νὰ φέρῃ
ψηλὰ 'ς τὸν οὐρανόν.

*
* *

Κι' αὐτὸς καὶ τὰ μικρά του,
τ' ἀθῶα νεογνά του,
συστήνουσι χορὸν
τὸ Κροῦ Κροῦ Κρού ἠχοῦσι
τὸν Ἥλιον ὑμνοῦσι,
—τὸν Φοῖβον τὸν θεόν.—

Ἐν Τζιμπαλίῳ Κ[πόλεως,

Κατὰ Μάρτιον 1877.

Η ΠΡΩΤΟΜΑΡΤΙΑ.

« Πᾶν μέτρον ἄριστον »

Φύσα φύσα ζεφυράκι
νὰ παρέλθωσι τὰ χιόνια,
Νὰ βελάσῃ τὸ ἀρνάκι·
Νὰ εὐγοῦν τὰ χελιδόνια.

Νάλθ' ὁ Μάρτις, νὰ γελάσῃ,
νὰ ἀνοίξουν τὰ λουλούδια
ὁ χειμῶνας νὰ περάσῃ . . .
νὰ ἀρχίσουν τὰ τραγούδια . . . .

Δὲν μ' ἀρέσκῃ ἡ δειλία,
μεγαλεῖα δὲν φροντίζω
Πᾶν τὸ μέτρον εἶν' ὑγεία
κι' ἐν αὐτῷ τὸ πᾶν νομίζω.

Καὶ ἂν Κροῖσος καταντήσω·
ἢ ὡς Ἴκαρος πετάξω,
κἂν τὸν κόσμον κατακτήσω·
τί πλειότερον θὰ πράξω ;

Ὁ πτωχὸς τῆς γῆς γυρίζει
καὶ τὸ φέρον θὰ μὲ φέρῃ,
καὶ τὸ φῶς ἡ νὺξ σκοτίζει,
κι' ἐν τῇ χλόῃ φύσις χαίρει.

Τὸ παρὸν;—θὲ νὰ περάσῃ—
τὸ δὲ μέλλον;—Ἀνατέλλει—
καὶ ὁ λαῖλαψ;— θὰ κοπάσῃ·
τί θὰ βρέξῃ; —τί σὲ μέλλει—

Μὴ λοιπὸν ἀνησυχία·
μὴ ταράττου· μὴ πτοῆσαι—
πᾶν τὸ μέτρον εἶν' ὑγεία
καὶ εἰς τοῦτο τέρπου . . . ζῆσε—

Ἔγραφεν ἐν Τζιμπαλίῳ Κ[πόλεως,

Μαρτίου 17 1877.

ΣΟΦΙΑ ΛΑΜΠΙΣΗ ΙΑΤΡΟΥ.

ΣΩΘΩΜΕΝ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΘΡΟΝΟΝ ΤΟΥ ! . . .

I

Ἔλθε, ψυχή, νὰ φύγωμεν
ἐκεῖ ποῦ φεύγουν ὅλοι
καὶ χύνονται οἱ τόσοι σου
πυρώδεις στεναγμοί ! . . .
Ἐδῶ τὸ ἄτμα τῆς γαρᾶς
στενοὶ τὸ πνίγουν θόλοι,
ἐκεῖ ἐλεύθερον πετᾷ
καὶ τὸ ἀκούουν ὅλοι
χωρὶς νὰ τὸ συγκόπτωσιν
ὀδύναι καὶ λυγμοί.

*
* *

Ὁ οὐρανὸς ἀνέφελος
σὸ μειδιᾷ γαλήνην
τὸ βλέμμα του σ' ὑπόσχεται
τῆς λήθης τὴν πηγήν !
Ἔλθὲ λοιπὸν ν' ἀφήσωμεν
τὴν σάρκα τὴν γηΐνην,
καὶ τῆς ζωῆς κενώσαντες
τὴν τεθλιμμένην κρήνην
εἰς τοῦ ἀπείρου σπεύσωμεν
τὴν ἱερὰν σιγήν.

*
* *

Ἐὰν ὡραῖοι ποταμοὶ
καὶ λίμναι μᾶς κυλίουν
εἰς δάση εὔσκια ἐδῶ
τὰ ῥεῖθρά των τερπνά,
ἐὰν τὰ ῥόδα εὔοσμα
τὸ χρῶμά των δεικνύουν,
καὶ ἀηδόνος λάλημα
τὴν δείλην ἐξυπνᾷ!

*
* *

Συγχρόνως ὅμως βάσανοι
ἀκοίμητοι στενάζουν,
ἀκαταπαύστως δέρουσαι
τὰ στήθη μας οἰκτρῶς·
κ' εἰς μάτην οὐρανοὶ γλυκοὶ
ἐλπίδας μᾶς μοιράζουν,
καὶ καλλοναὶ τῆς φύσεως
τὴν γῆν εὐωδιάζουν,
ὁ πόνος, ἄρχων ἄκαρδος,
τάς πνίγει σκυθρωπῶς !

*
* *

Ὦ ! Χλεύη πᾶν τὸ ἐν τῇ Γῇ !!
τὸ παρελθὸν μας;—Μνῆμα·
καὶ τὸ παρόν μας;—Φέρετρον,
ἀτέρμων τρικυμία,
παθῶν καὶ πόθων σύγκρουσις,
ἐξωργισμένον κῦμα,
ἐφ' ᾧ ποτὲ παρήγορος
δὲν ἔκρυψεν εὐδία . . . .

II

Ἔλθὲ λοιπόν, ὦ πνεῦμά μου ! !
Ἡ λέμβος κυλινδοῦται,
—τὸ κῦμα χαίνει ἄγριον—
θὰ καταποντισθῇ !
Ἐν τούτοις ὅρμος ἤρεμος
πέραν ἐκεῖ ἁπλοῦται,
καὶ, ἂν εἰσέλθωμ' ἐν αὐτῷ,
ὁ πόθος μας πληροῦται
—καὶ ἀσφαλὲς διαπαντὸς,
τὸ σκάφος θὰ σωθῇ !—

*
* *

Ἐν ὅσῳ ἔτι ἐν ἡμῖν
ἡ πίστις ἐμφωλεύει,
καὶ ζῇ ἀκμαία, ἤρεμος,
ἡ ἱερὰ ἐλπίς,
Σῴζω θῶμ' ἐν πρὸς τὸν θρόνον του!
Ἤδη γλυκὺ μᾶς νεύει·
ἀλλ' ἴσως ὄνειδος, ψυχή,
τὸ σῶμά μας χαλκεύει,
καὶ νᾶς ὠθήσῃ αὔριον
μακράν της ἡ Πατρίς.

Γ. Λ.

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ.

Ποῦ εἶσθε, ὄνειρα τερπνὰ
τῶν παιδικῶν μου χρόνων !
Ὅλα ῥακώδη καὶ γυμνὰ
ἐκπνεύσατε εἰς στόνον.
Καὶ τώρα μέσῳ τῆς σιγῆς,
ἐρείπιον ἐγὼ τῆς γῆς,
σᾶς ἐνθυμοῦμαι μόνον
μὲ μαρασμώδη πόνον.

*
* *

Μὲ τὴν ταχ' τητ' ἀστραπῆς,
ὅπως τὸ σύννεφον περᾷ,
καθὼς κυλοῦν καὶ φεύγουν
τοῦ καταρράκτου τὰ νερά,
ὅπως διέρχετ' ἡ ἀκτὶς
φωτὸς, διήλθετε καὶ σεῖς,
ἐλκύοντα μακράν μου
κάθε χαράν μου!! . . .

Γ. Λ.

ΤΩι ΦΙΛΤΑΤΩι ΜΟΙ Ε. Μ.

Ἔβαλα εὐλογητο
καὶ τὸ πίνω τραγγικτό

—

Νηστικάτα πρὸ ὀλίγου
ἔχω, φίλε, στιχουργήσει
'σ τὸν καλόν μας ἕνα γράμμα
'κ εὔχομαι νὰ μ' ἐννοήσῃ.

Ἀπὸ 'πάνω ἕως κάτω
ὅλα ὅπως ἐπεθύμουν
τῷ τὰ ἔγραψα μὲ τάξιν
ἥσυχος ὡς καθὼς ἤμουν.

Τώρα χωριστὰ σ' ἐσένα
πεταχτὰ 'σὰν τὰ πουλάκια
κάθουμαι μ' ἐλευθερίαν
νὰ σοῦ κάμω δυὸ στιχάκια
ἔχω τὸ κρασὶ κοντά μου
καὶ ζουλῶ μὲ τὰ σωστά μου.

* * *

Πόσα ἔχω ἕως τώρα
ῥουφημένα δὲν γνωριζω
ἄμ' ἀδειάσῃ τὸ ποτῆρι
πάλιν τὸ ξαναγεμίζω.

Ἂν τάξευρα σοῦ τάλεγα
πλὴν, φίλε μου, νὰ ζήσω,
ὡς τώρα τὰ κατέβαζα
χωρὶς νὰ τὰ μετρήσω.

Σ' ὑπόσχομαι εἰς τὸ ἑξῆς
ἕως νὰ τελειώσω
τοὺς στίχους μου· πόσα θὰ πιῶ
νὰ σοὶ τὰ φανερώσω.
Τώρα ἕνα καταβάζω
ἀλλὰ δὲν τὸ λογαριάζω.

* * *

Εἶμαι στιχουργὸς τῆς μέθης
κάμνω στίχους ὅπως θέλω
κ' ἂν κάνεις δὲν τοὺς ἀρέσῃ
τὸ μαντεύεις ποῦ τὸν στέλλω.

Μηδὲ τόνους μηδὲ μέτρα
μηδὲ συλλαβὰς κυττάζω
ἀλλὰ ὅπως μοὶ κατέβουν
ἕνα ἕνα τ' ἀραδειάζω

Καὶ ἂν θέλῃς τὴν ἀλήθεια
κάμνω στίχους ὅταν πίνω
κι' ὅσα γράψω μεθυσμένος
τἄγραψα καὶ δὲν τὰ σβύνω.

Τώρα ἀπ' ἐδῶ ἀρχίζω
νὰ μετρῶ ὅσα στραγγίζω.

* * *

Ἕνα! οὕτως ἐὰν θέλῃς
ἀκολούθει ἕνα ἕνα
τὰ ποτήρια ποῦ ἀδειάζω
νὰ μετρᾷς μαζὺ μ' ἐμένα.

Εἶναι νύξ, καιρὸς ἀχρεῖος·
ἔξω βρέχει καὶ χειμάζει
σύννεφα πολλὰ καὶ μαῦρα
ὁ βορρέας καταιβάζει.

Ἀλλ' ἐγὼ ἐδῶ δὲν εἶμαι,
προσοχὴν λοιπὸν δὲν δίδω
μήτε νὰ ἀκούσω θέλω
μήτε τίποτε νὰ ἴδω.

Μόνον τὸ κρασί μου χύνω
'στὸ ποτῆρι μου καὶ πίνω

* * *

Αὐο! Νὰ σοὶ πῶ ποῦ εἶμαι
ὅλος κι' ὅλος εἰς τὴν πόλιν
μέσα 'σ τὸ ἀρχοντικόν σας
καὶ 'μιλῶ μὲ τὸν Μανόλην.

Ὑγιαίνεις; προοδεύεις;
εὐτυχεῖς καὶ σὺ συγχρόνως,
ἢ μακρὰν ἀπὸ τοὺς φίλους
κάθουμαι καὶ πίνω μόνος;

Πίνω ὅμως 'σ τὴν ὑγιά σου
καὶ πολλοὺς χρόνους νὰ ζήσῃς
σ' εὔχομαι, φίλε, αἰσίους
καὶ νὰ μὴ μὲ λησμονήσῃς.

Τὸν λογαριασμὸν ἀφίνω
γιὰ νὰ νοιώθω ὅ,τι πίνω.

Α. Ν.